

UCHWAŁA NR XXX/188/2017
RADY GMINY OJRZEŃ
z dnia 22 września 2017 roku

o zmianie uchwały w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016r. poz.446 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

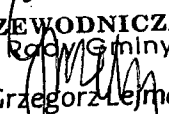
§1.

W uchwale Nr XXVIII/166/2017 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 29 czerwca 2017 r. w sprawie przyjęcia i realizacji „Programu rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń” wprowadza się następujące zmiany:

- 1) załącznik do Uchwały otrzymuje brzmienie, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Grzegorz Lejman

Załącznik do
Uchwały Nr XXX/188/2017
Rady Gminy Ojrzeń
z dnia 22 września 2017 r.

Program rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023

Opracowany przez Zespół
WGS84 Polska Sp. z o.o.
ul. Warszawska 14 lok. 5
05-822 Milanówek
www.wgs84.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	6
2.1. Spójność z gminnymi dokumentami programowymi	6
2.2. Spójność ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	9
3. Diagnoza czynników zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	11
3.1. Wykorzystane źródła danych	12
3.2. Porównywalne jednostki przestrzenne.....	12
3.3. Analiza wskaźnikowa	14
3.4. Demografia	15
3.5. Bezrobocie.....	17
3.6. Ubóstwo.....	23
3.7. Przestępczość	25
3.8. Edukacja	28
3.9. Aktywność społeczna	29
3.10. Identyfikacja obszarów gminy w stanie kryzysowym pod względem sytuacji społecznej	33
4. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji.....	37
4.1. Sytuacja gospodarcza	38
4.2. Sytuacja środowiskowa.....	40
4.3. Sytuacja przestrzenno-funkcjonalna i techniczna	42
4.4. Delimitacja obszaru zdegradowanego.....	48
4.5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	51
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	60
6. Cele rewitalizacji i kierunki działań	62
7. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych ...	66
8. Uzupełniające rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	79
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji	81
10. Indykatywne ramy finansowe	86
11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów w proces rewitalizacji.....	89
12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	97
13. System monitoringu skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu <i>Programu</i>.....	99
14. Ocena oddziaływania na środowisko.....	102
15. Wykorzystane źródła danych.....	103
16. Załączniki	105
17. Spis załączników, tabel, wykresów i map	110

1. Wprowadzenie

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.¹

Celem prowadzenia procesu rewitalizacji zdegradowanych i zmarginalizowanych obszarów wskazanych jako problemowe jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych, a także stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach. W swych założeniach działania naprawcze będą prowadziły do polepszenia jakości życia mieszkańców, w tym również zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Ponadto umożliwią one trwałą odnowę obszaru, poprawę ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych. Przyczynią się również do podnoszenia atrakcyjności stref rozwojowych w miastach i pozwolą na odnowienie lub wzmocnienie atutów rozwojowych obszarów wiejskich. Rezultatem prowadzonych działań powinna także być zmiana wizerunku obszaru poddanego rewitalizacji, a co za tym idzie zwiększenie zainteresowania inwestorów tym obszarem.²

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne.³

Program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn.zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.⁴

„Program rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023” obejmuje swym zakresem obszar położony w granicach administracyjnych Gminy Ojrzeń i składa się z następujących części:

- opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy,

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. 2015, poz. 1777, z późn. zm.

² Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego, dostępna: https://funduszedlamazowska.eu/g2/oryginal/2015_12/b985dd226839bc6ef704699740c34dbf.pdf.

³ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, op. cit.

⁴ Wytoczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, dostępne: https://www.mr.gov.pl/media/23916/Wytoczne_dot_rewitalizacji_po_aktualizacji-zatwierdzone02082016clear.pdf

- diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych,
- zasięgi przestrzenne obszaru rewitalizacji,
- wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji,
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk,
- lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową,
- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji,
- indykatywne ramy finansowe,
- mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji,
- system wdrażania programu rewitalizacji,
- system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Prace nad programem przebiegały w kilku etapach:

1. Opracowanie diagnozy stanu, w wyniku której wyłonione zostały obszary gminy, znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a także występowania negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.
2. Konsultacje społeczne w celu sformułowania diagnozy stanu Gminy Ojrzeń, wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także naboru propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
3. Wyznaczenie celów strategicznych i kierunków działań.
4. Opracowanie „Programu rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023” na podstawie przeprowadzonych analiz i wniosków zebranych w trakcie partycypacji społecznej, a także zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
5. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

Program został sporządzony z uwzględnieniem zasad planowania rewitalizacji, wskazanych w Wytycznych Ministra Rozwoju i dotyczących komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Podstawa prawna

„**Program rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023**” (w dalszej części dokumentu zwany także *Programem*) został opracowany na podstawie umowy zawartej 20 marca 2017 r. pomiędzy Gminą Ojrzeń a WGS84 Polska Sp. z o.o.

Program został opracowany zgodnie z wymogami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r., poz. 446) oraz z kierunkami i wytycznymi zawartymi w następujących dokumentach:

- ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2015 r., poz. 1777, z późn. zm.), zwana także w dalszej części dokumentu „ustawą”,
- Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020⁵, zwane także w dalszej części dokumentu „Wytycznymi”,
- Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego,⁶ zwana w dalszej części niniejszego dokumentu „Instrukcją”.

⁵ Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, op. cit.

⁶ Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego, op. cit.

2. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

„Program rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023” stanowi instrument zarządzania rozwojem w obszarach kryzysowych oraz stanowi uzupełnienie dotychczas realizowanych programów na szczeblu gminnym. Program i zawarte w nim działania są spójne z kierunkami wyznaczonymi w dokumentach wyższego rzędu, opisanymi w niniejszym rozdziale.

2.1. Spójność z gminnymi dokumentami programowymi

Działania wyznaczone w „Programie rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023” są spójne z celami, kierunkami i działaniami gminnych dokumentów programowych⁷, tj. „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń na lata 2016-2020”, „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ojrzeń” oraz „Planem Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Ojrzeń”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń na lata 2016-2020⁸

Celem strategicznym określonym w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń na lata 2016-2020” jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy Ojrzeń godnych warunków życia poprzez wyrównanie szans osób i ich rodzin, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych dotyczących kultury, oświaty, sportu, bezpieczeństwa i tradycji lokalnych, poprzez wdrażanie celów operacyjnych:

- skuteczne wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, poprzez wspieranie rodzin z dziećmi w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku, organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych pozbawieniem lub ograniczeniem władzy rodzicielskiej poprzez wprowadzenie pracy asystenta rodziny, usługi dla rodzin (doradztwo, rozwiązywanie problemów)
- działania zmierzające do wzrostu poczucia bezpieczeństwa oraz minimalizowania występowania zjawiska przemocy domowej i jej skutków na rzecz mieszkańców gminy Ojrzeń, poprzez rozbudowę systemu monitoringu obiektów i przestrzeni publicznych o szczególnie wysokim stopniu realnego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i/lub zakłócenia porządku publicznego, realizację działań edukacyjnych, profilaktycznych

⁷ Na dzień opracowania dokumentu nie ma opracowanej aktualnej Strategii rozwoju gminy, poprzednia „Strategia Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2007-2015” została przyjęta uchwałą nr XIII/59/2007 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 2 października 2008 r.

⁸ „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń na lata 2016-2020”, przyjęta uchwałą Nr XIII/66/2015 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 21 grudnia 2015 r.

i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, współpracę międzyinstytucjonalną prowadzącą do zapobiegania i powstrzymywania zjawiska przemocy domowej, minimalizowanie potencjalnych przyczyn występowania przemocy w rodzinie poprzez zaspokojenie jej podstawowych potrzeb (udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, świadczenia rodzinne, świadczenie pracy socjalnej), realizację działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy domowej.

- wspieranie osób bezrobotnych w zwiększaniu szans na rynku pracy, poprzez wsparcie osób bezrobotnych w przekwalifikowaniu się oraz znalezieniu pracy, wspieranie działań związanych z aktywnością na rynku pracy, tworzenie nowych miejsc pracy, organizowanie subsydiowanego zatrudnienia (prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, staże i przygotowanie zawodowe),
- wspieranie osób starszych, niepełnosprawnych i ich rodzin w integracji i funkcjonowaniu w środowisku lokalnym, poprzez wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności do dziennych placówek wsparcia, klubów, grup wsparcia oraz imprez kulturalnych; szkolenie pracowników socjalnych w kierunku przybliżenia problematyki dotyczącej potrzeb i oczekiwań osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych, stałe poradnictwo dla osób niepełnosprawnych o formach pomocy; rozwijanie usług opiekuńczych w tym usług specjalistycznych i usług sąsiedzkich dla osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych; diagnozowanie potrzeb i wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych w celu poprawy ich warunków życia codziennego; pomoc w przełamywaniu barier architektonicznych oraz zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny.
- działania profilaktyczno-edukacyjne zmierzające do poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy Ojrzeń oraz system przeciwdziałania uzależnieniom, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożonych tym zjawiskiem dzieci i młodzieży, poprzez ochronę i promocję zdrowia - działalność w zakresie profilaktyki zdrowotnej; prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży w szkołach w formie spotkań i pogadarek z przedstawicielami, m.in. służby zdrowia, szkoły, propagujących zdrowy styl życia; wyrównywanie szans edukacyjno-rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych poprzez wsparcie edukacyjne oraz dofinansowanie zajęć dodatkowych i wyrównawczych; monitorowanie sieci punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim; podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych na rzecz używania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzież i dorosłych; zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych i członków ich rodzin poprzez pomoc psychologiczną (prowadzenie terapii indywidualnej, grupowej, rodzinnej), pomoc prawną.⁹

Cel rewitalizacji, tj. poprawa jakości życia, uwzględnia najbardziej istotne obszary życia społecznego, a dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oczekiwane jest

⁹ Tamże, rozdział VI Cele strategii rozwiązywania problemów społecznych, s. 78.

przyspieszenie procesu wyprowadzania z kryzysowej sytuacji obszaru wsparcia.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ojrzeń¹⁰

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ojrzeń” przyjęto jednostki urbanistyczne, które, dla zachowania spójności funkcjonalno-przestrzennej, stanowiły podstawę opracowania programu rewitalizacji. Główny cel strategiczny rozwoju gminy Ojrzeń zakłada „pełne zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej, przy jednoczesnym zrównoważonym zagospodarowaniu terenów”. Przyjmując zasadę zrównoważonego rozwoju, przyjęto następujące cele rozwoju dla gminy:

1. Wzrost aktywizacji gospodarczej gminy.
2. Poprawa jakości życia mieszkańców,
3. Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego,
4. Rozwój i usprawnienie systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.¹¹

W polityce przestrzennej gminy przyjęto następujące zadania priorytetowe, mające istotny wpływ na realizację celów rewitalizacji na terenie Gminy:

- tworzenie warunków dla lokalizacji zakładów przetwarzających produkty rolne oraz punktów zbytu surowców rolnych,
- rozwój zorganizowanej bazy ogólnodostępnej dla obsługi funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych,
- intensyfikacja użytkowania terenów przy równoczesnym likwidowaniu konfliktów funkcjonalno-przestrzennych,
- rozbudowa systemów infrastruktury technicznej w celu podniesienia standardu istniejącej zabudowy oraz zapewnienia odpowiedniego wyposażenia infrastrukturalnego terenów rozwojowych,
- tworzenie warunków (podnoszenie standardu wyposażenia mieszkań) dla rozwoju agroturystyki,
- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych jako podstawowy warunek racjonalnego rozwoju tego rejonu w zakresie funkcji: ochronnej, rekreacyjnej i gospodarczej,
- zwiększenie walorów przyrodniczych terenu,
- wprowadzanie funkcji uzupełniających względem rolnictwa, np. agroturystyki.

Cele strategiczne i zadania priorytetowe wskazane w *Studium* są bezpośrednio powiązane z celami strategicznymi i kierunkami działań rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym *Programie*, tj. zagospodarowanie wspólnych przestrzeni oraz rozwój infrastruktury. W zapisach obydwu dokumentów znalazły się dążenia do realizacji przestrzennych procesów rozwojowych w sposób kompleksowy i wszechstronny w obszarach: społecznym,

¹⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ojrzeń, przyjęte uchwałą nr XXIX/14/2001 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 15 listopada 2001 r.

¹¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ojrzeń. Kierunki zagospodarowania przestrzennego, rozdział III. Cele rozwoju, s. 64.

gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym i technicznym, determinując w ten sposób przekształcenia związane z poprawą sytuacji społecznej i jakości życia mieszkańców.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ojrzeń¹²

W „Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ojrzeń” zidentyfikowano priorytetowe obszary działań w gminie w zakresie dążenia do gospodarki efektywnej energetycznie. Należą do nich:

- niska emisja pochodząca z gospodarstw domowych oraz obiektów użyteczności publicznej,
- ruch drogowy.¹³

Zapisy „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ojrzeń” mają istotny wpływ na realizację działań rewitalizacyjnych w gminie, w szczególności w zakresie efektywności energetycznej i termomodernizacji, tj. realizacji celu rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia, zagospodarowanie wspólnych przestrzeni oraz rozwój infrastruktury. W dokumencie podkreślono, iż zużycie energii w dużej mierze zależne jest od planowania przestrzennego, a decydujące są przede wszystkim postanowienia dotyczące transportu i sektora budowlanego. Zaplanowane zadania obejmują termomodernizację budynków, w tym użyteczności publicznej, modernizację obiektów kultury oraz zmianę systemu źródeł ogrzewania w budynkach mieszkalnych, w tym na energooszczędne źródła odnawialne. Tym samym *Program* pozostaje zgodny z założeniami planu gospodarki niskoemisyjnej, a także stanowi istotny wkład w osiągnięcie zdefiniowanych w Planie gospodarki niskoemisyjnej wskaźników monitorowania realizacji planu.

2.2. Spójność ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Zgodnie z zapisami Strategii „Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r.”¹⁴, Mazowsze to region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców. Niniejszy Program jest spójny z kierunkami działań wyznaczonymi w wyznaczonymi w „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku”, a z punktu widzenia realizacji zamierzeń rewitalizacyjnych w Gminie Ojrzeń istotne są zapisy, dotyczące celów i kierunków działań, wśród których wskazano:

- wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz

¹² Uchwała Nr XIII/64/2015 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie uchwalenia „Planu gospodarki niskoemisyjnej Gminy Ojrzeń”.

¹³ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ojrzeń, rozdział 5.3. Identyfikacja obszarów problemowych, s. 62-64.

¹⁴ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, przyjęta uchwałą nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r

- transfer i wykorzystanie nowych technologii,
- poprawę dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego,
  - poprawę jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki,
  - wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

W Strategii zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji, które cechują się najniższym poziomem dostępu mieszkańców do dóbr i usług, wymagające interwencji z poziomu regionalnego lub krajowego. Są to obszary, na których występuje nadmierna kumulacja negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, konflikty przestrzenne oraz dysfunkcje rozwojowe. Interwencje podejmowane na tych obszarach będą skierowane na przeciwdziałanie trwałej marginalizacji, utracie znaczenia gospodarczego oraz koncentracji patologicznych problemów społecznych. Należy do nich płocko-ciechanowski obszar strategicznej interwencji, gdzie głównymi ośrodkami życia społeczno-gospodarczego są Płock, Ciechanów oraz Mława. Strukturę funkcjonalno-przemysłową osadnictwa tworzy sieć jednostek osadniczych o stosunkowo dużym zróżnicowaniu pod względem liczby mieszkańców. Wśród działań kierowanych do płocko-ciechanowskiego obszaru strategicznej interwencji na tle strategicznych kierunków rozwoju województwa, wymieniłem należy poprawę dostępności obszaru, rozwój specjalizacji przemysłowych obszaru, wykorzystanie potencjału energetyki odnawialnej oraz wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych w celu przywrócenia właściwych funkcji miast lub ich dzielnic, a także zmiany funkcji zdegradowanych terenów.

Istotne z punktu widzenia realizacji zamierzeń rewitalizacyjnych są działania wpisujące się w cele wyznaczone w dokumencie nadrzędnym, tj. wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich (działanie 11), poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich do ośrodków lokalnych (działanie 14.2), zwiększenie udziału ruchu pieszego i rowerowego (działanie 15.2), tworzenie spójnej, harmonijnej oraz uporządkowanej przestrzennie i urbanistycznie sieci osadniczej (działanie 16.1), poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki, w tym w szczególności rozwój kapitału ludzkiego i społecznego (działanie 19), aktywizacja rezerwy rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej (działanie 20), przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna (działanie 22), wyrównanie szans edukacyjnych (działanie 23). Ponadto w ramach zapewnienia gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska przewidziano podnoszenie efektywności energetycznej i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich, co jest spójne z działaniami wynikającymi z niniejszego *Programu*.

3. Diagnoza czynników zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Gmina Ojrzeń położona jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Jest jedną z dziewięciu gmin powiatu ciechanowskiego, zlokalizowaną na południe od miasta Ciechanów, przy granicy z powiatem płońskim. Administracyjnie Gmina Ojrzeń zajmuje obszar 120 km² i składa się z 27 sołectw. Gmina sąsiaduje od północy z gminą Ciechanów, od wschodu z gminą Sońsk, od zachodu z gminą Gliniojeck, natomiast od południa z gminą Sochocin (powiat płoński).

Gmina Ojrzeń jest gminą o charakterze typowo rolniczym. Grunty rolne zajmują ok. 8360 ha, w tym grunty orne to ok. 6680 ha. Wśród gospodarstw rolnych gminy dominują gospodarstwa małe i średnie. Obszary zabudowane i zurbanizowane zajmują obszar 239 ha, co stanowi ok. 2% powierzchni gminy. Lesistość Gminy Ojrzeń na koniec 2015 r. wyniosła 28,9%.¹⁵

Metodyka prac

Zarys metodyki prac przedstawiono na poniższym schemacie.

Jako obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym można uznać taki, w którym nastąpiła koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

¹⁵ Bank Danych Lokalnych GUS (www.bdl.stat.gov.pl).

3.1. Wykorzystane źródła danych

Do opracowania diagnozy stanu Gminy Ojrzeń, mającej na celu identyfikację potencjalnych obszarów gminy znajdujących się w stanie kryzysowym, wykorzystane zostały dane pozyskane z następujących źródeł:

- Urząd Gminy Ojrzeń,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie,
- Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie,
- Krajowy Rejestr Sądowy,
- Narodowy Instytut Dziedzictwa,
- Dane Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- Państwowa Komisja Wyborcza,
- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego,
- Wyniki partycypacji społecznej.

3.2. Porównywalne jednostki przestrzenne

Uzyskanie porównywalności wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach możliwie podobnych do siebie jednostek przestrzennych. **Jednostki pomocnicze Gminy Ojrzeń** zostały wyznaczone w uchwale nr III/17/2002 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie Statutu Gminy Ojrzeń. Wyznaczone jednostki urbanistyczne to obszary, które stanowią pewne całości pod względem funkcjonalnym oraz charakteryzują się pewną spójnością społeczną i przestrzenną.

Tabela nr 1 Jednostki urbanistyczne Gminy Ojrzeń

Lp.	Symbol	Nazwa jednostki urbanistycznej	Powierzchnia [ha]	Liczba mieszkańców [os.]
1	I	Baraniec	141,87	32
2	II	Brodziewicz	358,13	99
3	III	Bronisławie	359,08	142
4	IV	Dąbrowa	412,32	176
5	V	Gostomin	455,65	170
6	VI	Grabówiec	316,10	90
7	VII	Halinin	439,03	51
8	VIII	Kałki	414,23	73
9	IX	Kicin	311,28	122
10	X	Kownaty-Borowe	570,81	183

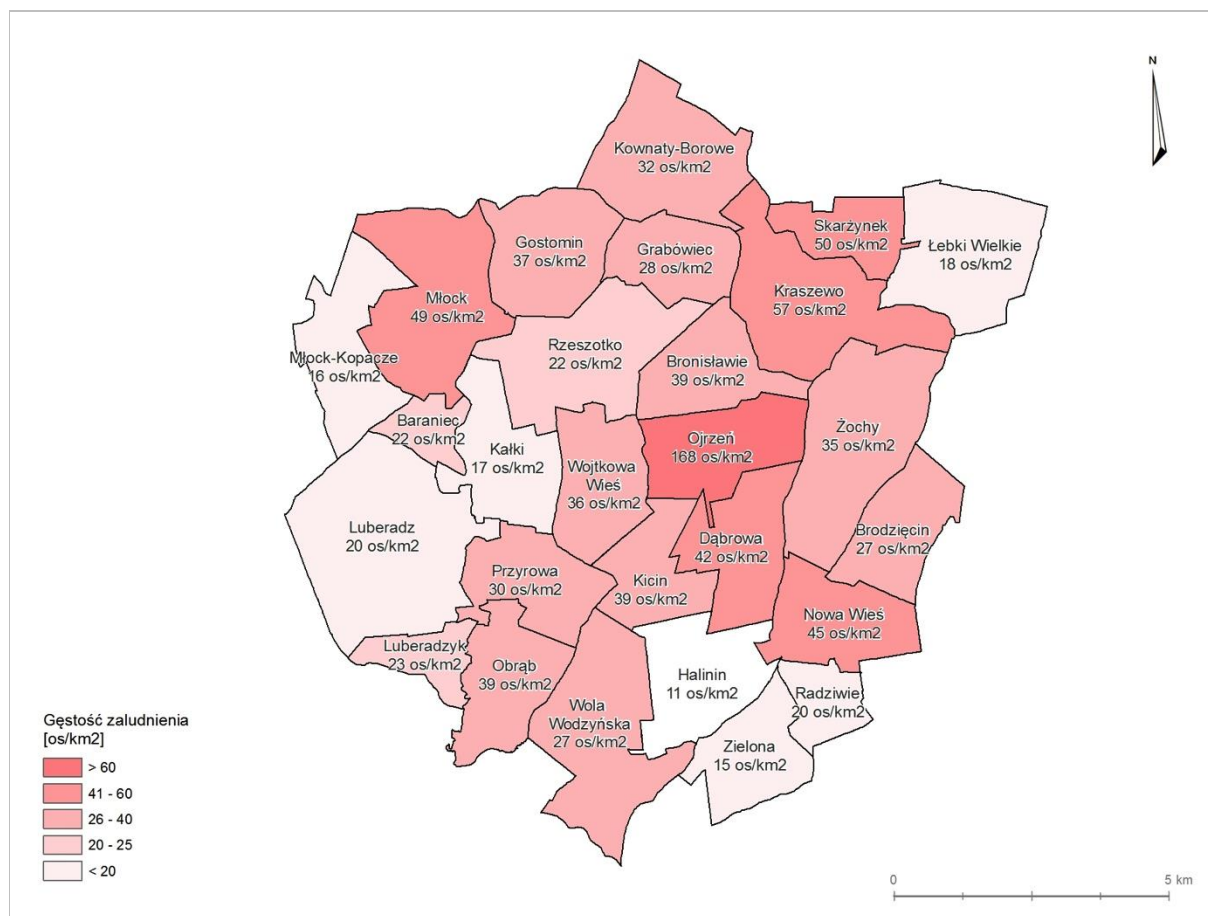
Lp.	Symbol	Nazwa jednostki urbanistycznej	Powierzchnia [ha]	Liczba mieszkańców [os.]
11	XI	Kraszewo	673,85	389
12	XII	Luberadz	955,36	194
13	XIII	Luberadzyk	175,31	42
14	XIV	Łebki Wielkie	573,07	104
15	XV	Młock	667,27	328
16	XVI	Młock-Kopacze	440,22	74
17	XVII	Nowa Wieś	393,94	179
18	XVIII	Obrąb	385,79	152
19	XIX	Ojrzeń	420,87	710
20	XX	Przyrowa	376,01	114
21	XXI	Radziwie	182,42	38
22	XXII	Rzeszotko	619,56	141
23	XXIII	Skarzynek	248,22	126
24	XXIV	Wojtkowa Wieś	392,24	144
25	XXV	Wola Wodzyńska	680,32	187
26	XXVI	Zielona	343,61	54
27	XXVII	Żochy	703,79	247

Na mocy uchwały Nr III/17/2002 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie Statutu Gminy Ojrzeń, teren gminy podzielony został na 27 sołectw, w których organem uchwałodawczym jest Zebranie Wiejskie, a organem wykonawczym Sołtys. Działalność sołtysa wspierana jest przez radę sołecką, która nie jest organem sołectwa. Zasady działania sołectw jako jednostek pomocniczych, zakres przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasady przekazywania środków finansowych na realizację zadań tych jednostek określone zostały przez radę gminy w statucie sołectwa. W statucie jednostki pomocniczej określone zostały następujące kwestie: nazwa i obszar jednostki, zasady i tryb wyborów organów, organizacja i zasady działania tychże organów, zakres zadań przekazywanych jednostce przez gminę oraz sposób ich realizacji, a także zakres i formy kontroli oraz nadzoru organów gminy nad działalnością jednostki pomocniczej.

Zasięg wytypowanych jednostek urbanistycznych wraz z gęstością zaludnienia poszczególnych obszarów przedstawiono na mapie nr 1.

Mapa nr 1 Gęstość zaludnienia w jednostkach urbanistycznych Gminy Ojrzeń

3.3. Analiza wskaźnikowa

Zgodnie z *Instrukcją* wybór wskaźników powinien uwzględniać możliwość pozyskania informacji, a jednocześnie możliwość porównania otrzymanych wartości z danymi dla powiatu, województwa czy kraju. Analizy w ramach diagnozy stanu Gminy Ojrzeń i wytypowania obszarów w stanie kryzysowym zostały wykonane z wykorzystaniem obiektywnych i weryfikowalnych mierników i metod badawczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań. Pierwszym etapem w przeprowadzonej analizie było wytypowanie zmiennych, które zostały wykorzystane do diagnozy stanu Gminy Ojrzeń. Przy formułowaniu diagnozy, wykorzystano wskaźniki do wyznaczania obszarów kryzysowych w poszczególnych sferach, tj.: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W celu delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano następujące dane w odniesieniu do poszczególnych jednostek urbanistycznych (według stanu na 30.06.2016 r.):

- Liczba mieszkańców.
- Liczba osób bezrobotnych.
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych.
- Struktura wiekowa osób bezrobotnych.
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym pobierających zasiłki stałe.

- Liczba popełnionych przestępstw.
- Liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty”.
- Liczba działających organizacji pozarządowych.
- Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r.
- Liczba osób zapisanych do biblioteki.
- Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON.
- Ilość wykorzystywanych wyrobów azbestowo-cementowych.
- Liczba przestrzeni zielonych wymagających zagospodarowania.
- Liczba przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych.
- Liczba mieszkań wybudowanych przed 1988 r.

Wyniki analizy wskaźnikowej zostały zaprezentowane z wykorzystaniem oprogramowania geoinformatycznego w odniesieniu do poszczególnych jednostek urbanistycznych oraz wyników analiz ilościowych w formie zestawień tabelarycznych oraz wykresów. Zastosowano następujące metody prezentacji kartograficznej:

1. kartogram do ilościowego przedstawienia na mapie średniej intensywności określonego zjawiska w granicach przyjętych pól odniesienia, przedziały klasowe wybrano metodą odchylenia standardowego lub metodą naturalnych granic,
2. kartodiagram do ilościowego przedstawienia na mapie bezwzględnej wartości określonego zjawiska w granicach przyjętych pól odniesienia,
3. punktowa do jakościowego przedstawienia na mapie zjawisk niekwantyfikowanych.

Zebrane i uporządkowane dane zostały następnie wykorzystane do wyliczenia wartości wskaźników delimitacyjnych. W ramach zasięgu obszaru zdegradowanego dokonano wyboru obszaru rewitalizacji. Wybór obszaru rewitalizacji został wsparty procesem partycypacji społecznej, tj. ankietyzacji wśród wszystkich zainteresowanych interesariuszy, a także wnioskami ze spotkań z mieszkańcami i wywiadami z przedstawicielami lokalnych organizacji. Celem prowadzonego badania było zgromadzenie informacji i pozyskanie opinii zainteresowanych stron odnośnie do obszarów gminy szczególnie wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych.

3.4. Demografia

W Gminie Ojrzeń według stanu na 30.06.2016 r. zameldowanych jest 4361 osób. W latach 1995-2015 liczba osób zameldowanych w gminie zmniejszała się (wykres nr 1).

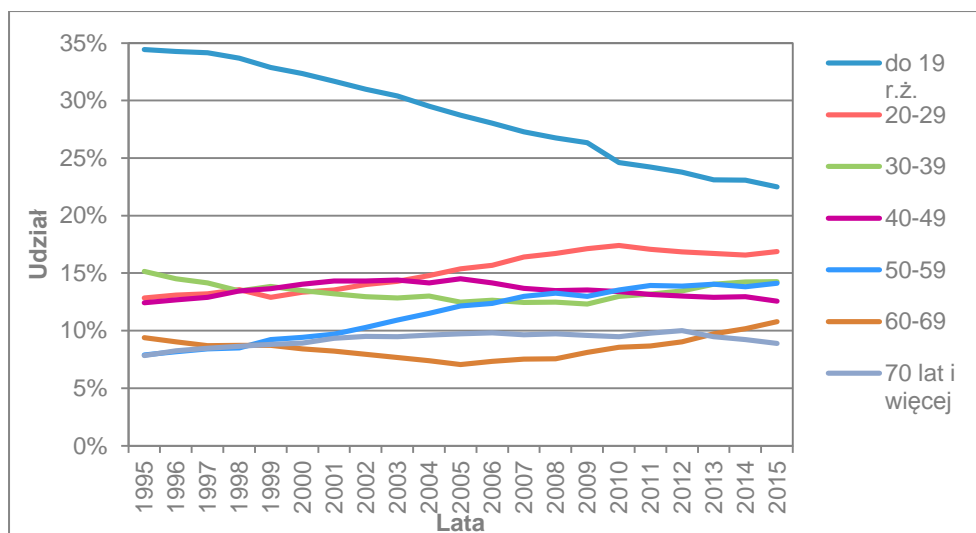
Wykres nr 1 Liczba ludności Gminy Ojrzeń w latach 1995-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

22% mieszkańców gminy Ojrzeń to ludzie do 19. roku życia, 31% ma pomiędzy 20 a 40 lat, kolejne 27% nie ukończyło 60 lat, a 20% osób ma więcej niż 60 lat. Obserwowana jest tendencja zmniejszającego się udziału w ogólnej liczbie ludności osób młodych poniżej 19 roku życia. Jednocześnie zwiększa się udział osób powyżej 60 roku życia, co może stanowić symptom starzejącego się społeczeństwa gminy Ojrzeń.

Wykres nr 2 Struktura wiekowa mieszkańców gminy

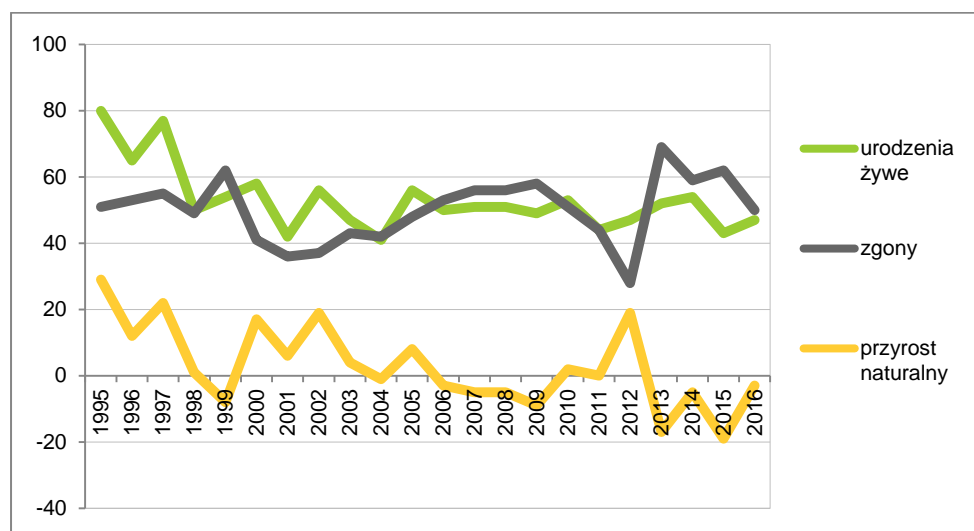

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze demograficznej Gminy Ojrzeń nieznacznie przeważają mężczyźni. Współczynnik feminizacji, określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, od 2012 r. kształtuje się na poziomie 95.

Od 2013 r. przyrost naturalny w Gminie Ojrzeń jest ujemny, tj. liczba urodzeń jest mniejsza niż liczba zgonów. W 2016 r. przyrost naturalny wyniósł -3 osoby.

Wykres nr 3 Przyrost naturalny w latach 1995-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dodatknie saldo migracji wewnętrznych wystąpiło tylko w roku 2012. W pozostałych latach saldo migracji wewnętrznych było ujemne i przyjmowało wartości od (-23) osób w 2010 roku do (-8) osób w roku 2011. W roku 2015 wskaźnik ten wyniósł (-14) osób.

Głównym problemem jest migracja ludności i niski przyrost naturalny. Dla mieszkańców gminy istotnym problemem jest starzejące się społeczeństwo oraz wyludnianie się gminy. Powoduje to konieczność podjęcia działań zmierzających do wsparcia dla osób starszych, a także do stworzenia atrakcyjnych warunków zamieszkania, edukacji i rekreacji w gminie oraz wykorzystania potencjału miejscowości. Problem ten został także podniesiony w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń na lata 2016-2020”.

3.5. Bezrobocie

Brak zatrudnienia albo wykonywania pracy zarobkowej, zwłaszcza w perspektywie długoterminowej może być przyczyną problemów na płaszczyźnie ekonomicznej, ale także prowadzić do szeregu negatywnych zjawisk prowadzących do degradacji społecznej. Do tego rodzaju zjawisk można zaliczyć utrwalanie niekorzystnych wzorców postaw społecznych, tj. bierność, bezczynność czy bezradność i dziedziczenie ich przez kolejne pokolenia. Brak pracy może także prowadzić do wzrostu przestępczości na danym terenie, albo rodzić innego negatywne czy patologiczne zachowania, tj. niewywiązywanie się z obowiązków rodzicielskich, zaniedbanie kwestii edukacji dzieci i młodzieży.¹⁶ W statystyce urzędów pracy osobą bezrobotną jest osoba niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej

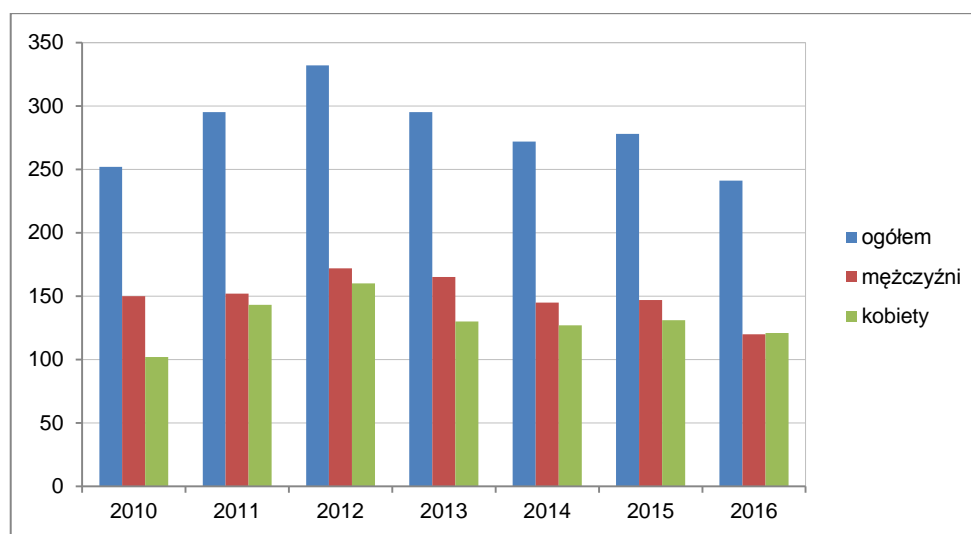
¹⁶ Demograficzne i społeczne uwarunkowania rewitalizacji miast w Polsce, praca pod red. Andrzeja Zborowskiego, Instytut Rozwoju Miast, tom 5, Kraków, 2009.

pracy zarobkowej, natomiast stopa bezrobocia jest to procentowy udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).¹⁷

Udział osób bezrobotnych w populacji mieszkańców (WS1)

Na koniec czerwca 2016 r. liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Ojrzeń zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie wynosiła 254 osoby.¹⁸

Wykres nr 4 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w latach 2010-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2015 r. dla Gminy Ojrzeń wynosił 10%, dla powiatu ciechanowskiego – 9%, podczas gdy dla województwa mazowieckiego wskaźnik ten wynosił 6,6%. Analiza danych dotyczących bezrobocia z lat 2010-2016 pokazuje tendencję spadkową liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Może to wynikać z faktu podejmowania przez mieszkańców prac sezonowych, w szczególności w usługach budowlanych. Tym niemniej mieszkańcy widzą potrzebę podejmowania działań w celu utrzymania tego spadkowego, a nawet przyspieszenia tempa spadku bezrobocia w gminie. Dotyczy to zarówno bezrobocia wśród kobiet, jak i mężczyzn.

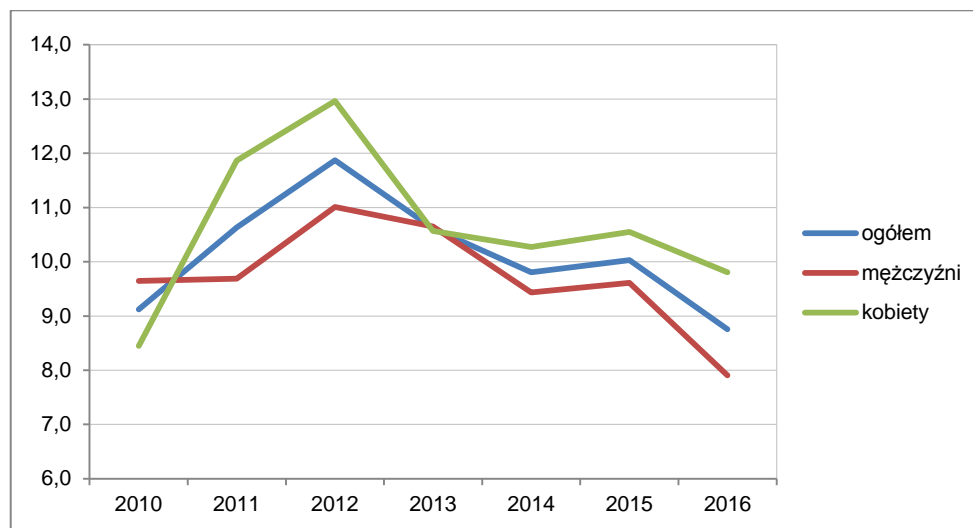
Gmina Ojrzeń ma charakter typowo rolniczy. Dominującą formą własności jest sektor gospodarstw indywidualnych, do którego należy 82% gruntów. Jednocześnie przeważający procent areалу stanowią gleby słabe, co ma znaczący wpływ na efektywność i opłacalność produkcji rolnej. Na terenie gminy przeważa rolnictwo tradycyjne, rozdrobnione. Zwiększające się bezrobocie agrarne związane jest z wprowadzaniem efektywnych technik wytwarzania

¹⁷ Zasady metodyczne statystyki rynku pracy i wynagrodzeń, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2008 [dostępne: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/zasady-metodyczne-rocznik-pracy/zasady-metodyczne-statystyki-rynku-pracy-i-wynagrodzen,1,1.html>]

¹⁸ Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

w rolnictwie. Jednocześnie istotną przeszkodą w rozwoju miejsc pracy w rolnictwie jest brak procesów integrujących wieś wokół problemów produkcyjnych i przetwórczych, a także słabe zorganizowanie rynku (brak grup producentów), który powoduje niedopasowanie podaży asortymentowej i jakościowej do wymagań potencjalnych odbiorców.¹⁹ Poza rolnictwem brak jest w gminie Ojrzeń gałęzi gospodarki, wokół której rozwijałaby się gospodarka gminy, powodując ożywienie gospodarcze poprzez tworzenie nowych miejsc pracy.

Wykres nr 5 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015

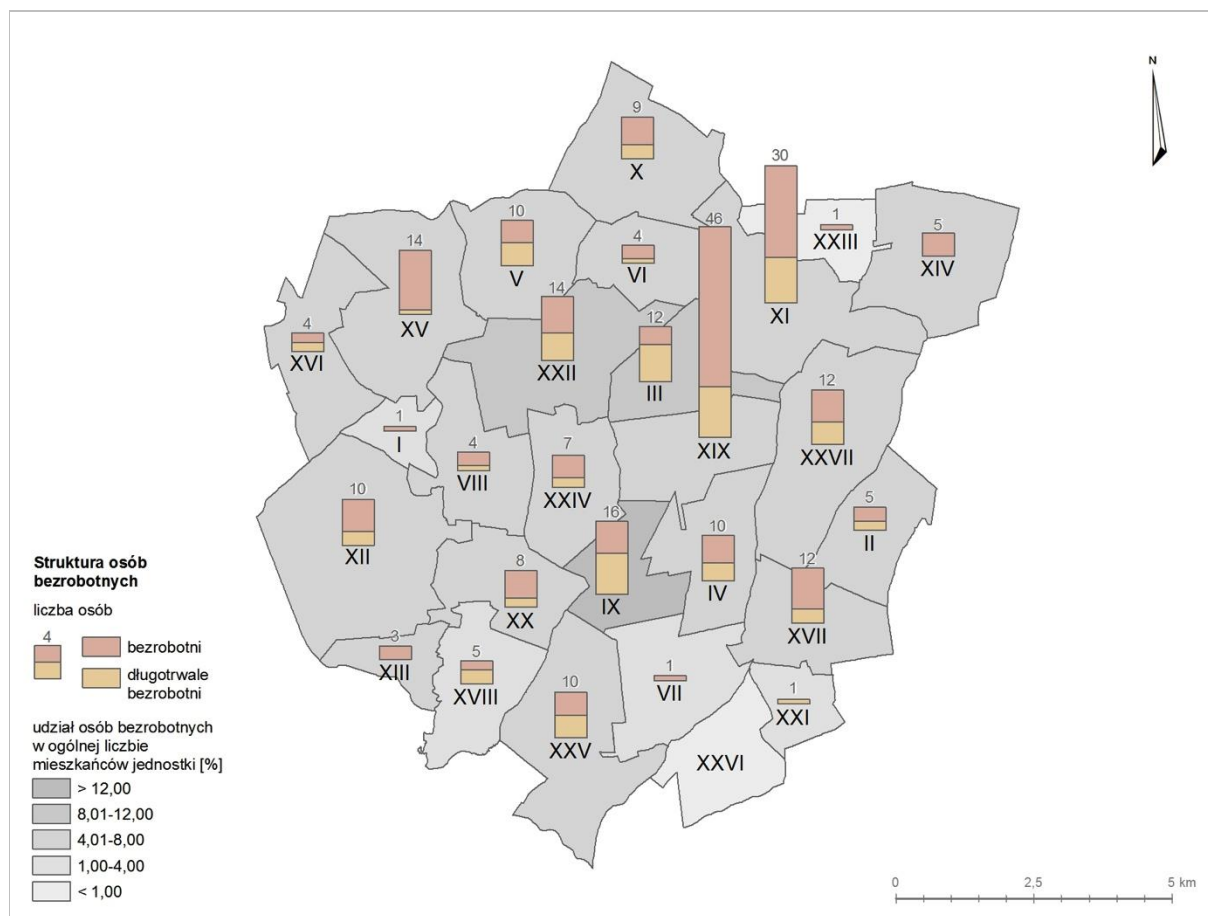

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych jednostek urbanistycznych został odnotowany w sołectwie Kicin (13,11%). Około 9,9% udziałem osób bezrobotnych charakteryzuje się sołectwo Rzeszotko, a 8,45% - sołectwo Bronisławie. Średnia wartość wskaźnika dla całej gminy wynosi 5,35%. Obserwowany jest wyższy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wśród kobiet niż wśród mężczyzn, średnio o 0,9 punktu procentowego. Dodatkowo należy zauważyć, że kobiety stanowią 48% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Pomimo zauważonej tendencji spadkowej udziału bezrobotnych w liczbie ludności, nadal należy podejmować działania naprawcze oraz działania profilaktyczne, których celem jest poprawa sytuacji na rynku pracy.

¹⁹ „Strategia Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2007-2015”, przyjęta uchwałą nr XIII/59/2007 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 2 października 2008 r.

Mapa nr 2 Udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców jednostek urbanistycznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie

Mieszkańcy gminy Ojrzeń w ramach partycypacji społecznej wskazali na bezrobocie jako jeden z istotnych problemów wymagających podjęcia działań naprawczych. Natomiast należy także zauważyć, że liczba osób bezrobotnych od roku 2012, jak i udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym systematycznie spada.

Odsetek długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (WS2)

Istotne znaczenie w diagnozie społecznej sytuacji gminy posiada poziom natężenia i przestrzennej koncentracji wskaźnika, ukazującego odsetek osób długotrwale pozostających bez pracy. Długotrwale bezrobotny to bezrobotny, pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.²⁰ Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych wymaga podjęcia szeregu działań i jest przedsięwzięciem bardzo skomplikowanym, gdyż brak doświadczenia zawodowego stanowi istotny czynnik utrudniający znalezienie zatrudnienia bądź podjęcia pracy zarobkowej. Wśród ogółu bezrobotnych

²⁰ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U. 2004 r., Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.

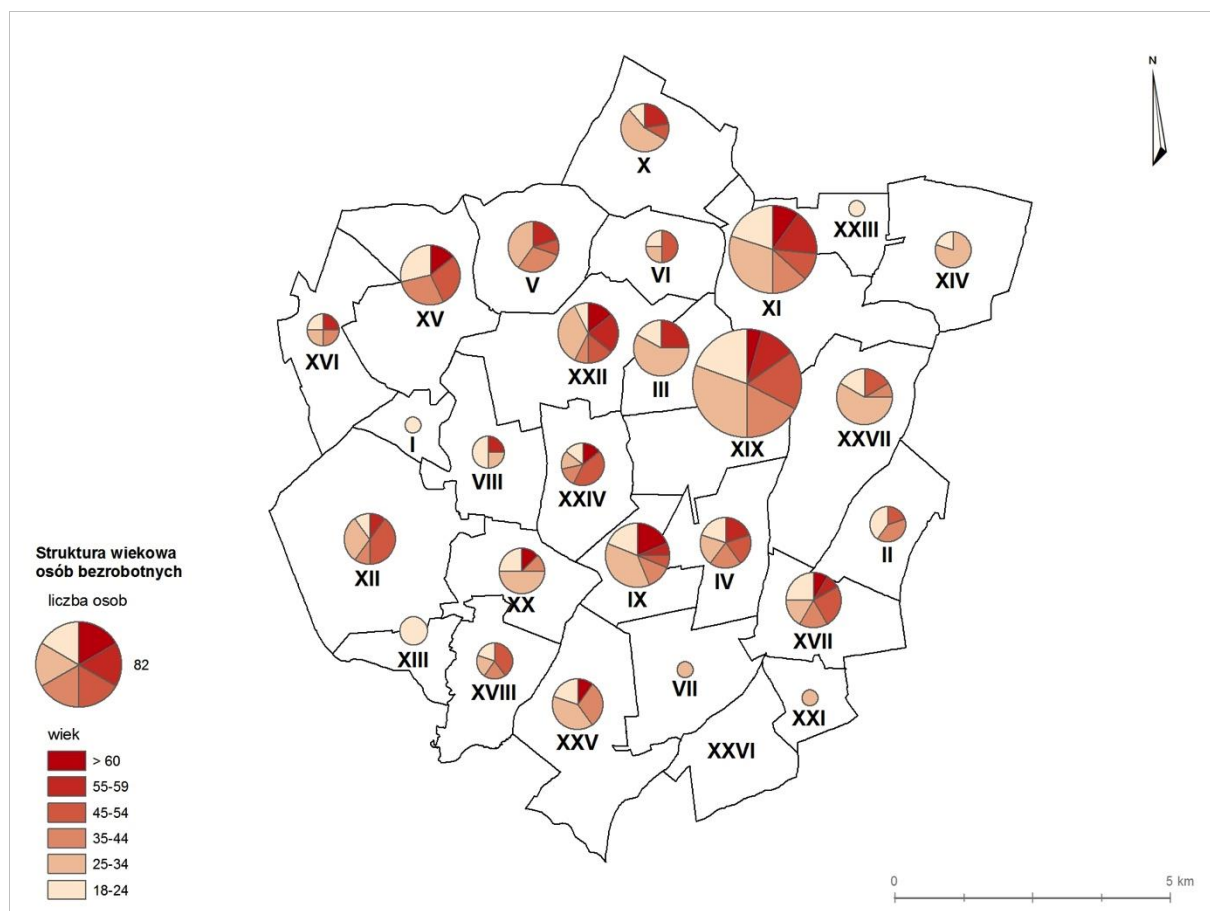
mieszkańców Gminy Ojrzeń, 34% stanowią mieszkańcy długotrwale pozostający bez pracy.

Najwyższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców w poszczególnych jednostkach urbanistycznych odnotowano w sołectwie Radziwie (100%), następnie w sołectwie Bronisławie (66,67%) oraz Obrąb (60%). W sołectwach Baraniec, Halinin, Luberadzyk, Łębki Wielkie, Skarżynek i Zielona żaden bezrobotny nie jest zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy jako długotrwale bezrobotny.

Udział osób do 34 roku życia wśród zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców (WS3)

Jednym z problemów społecznych na terenie Gminy Ojrzeń jest bezrobocie wśród osób młodych do 34 roku życia. Ponad 53% wszystkich osób pozostających bez pracy stanowią osoby, które nie ukończyły 35 lat. Ponadto 17% wśród bezrobotnych to osoby, które ukończyły 55 lat. Zjawisko to jest szczególnie niekorzystne ze względu na spadek aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz konieczność wsparcia z tytułu pomocy społecznej.

Mapa nr 3 Struktura wiekowa osób bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie

Wśród osób do 34. roku życia najwięcej osób bezrobotnych zamieszkuje sołectwo Ojrzeń (23), sołectwo Kraszewo (15) oraz sołectwa Bronisławie, Kicin i Żochy (po 9 osób), natomiast pomiędzy 35 a 44 rokiem życia – sołectwo Ojrzeń (8) oraz sołectwa Kraszewo i Młock (po 4 osoby). Wśród osób bezrobotnych pomiędzy 45. a 54. rokiem życia najwięcej mieszka w sołectwie Ojrzeń (8). W sołectwach Kraszewo i Ojrzeń po 5 osób jest w przedziale wiekowym 55-59 lat, a z ogólnej liczby 16 osób bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie – po 3 osoby mieszkają w sołectwach Kicin i Kraszewo, po 2 osoby w sołectwach Młock, Ojrzeń i Rzeszotko, po 1 osobie w sołectwach Nowa Wieś, Przyrowa, Wojtkowa Wieś i Wola Wodzyńska.

Niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców gminy stanowią jedną z głównych przyczyn problemu bezrobocia w gminie. Należy także podkreślić, iż niski stopień mobilności osób bezrobotnych, lęk przed zmianami czy przywiązanie do ziemi są także istotnymi przyczynami bezrobocia w gminie.

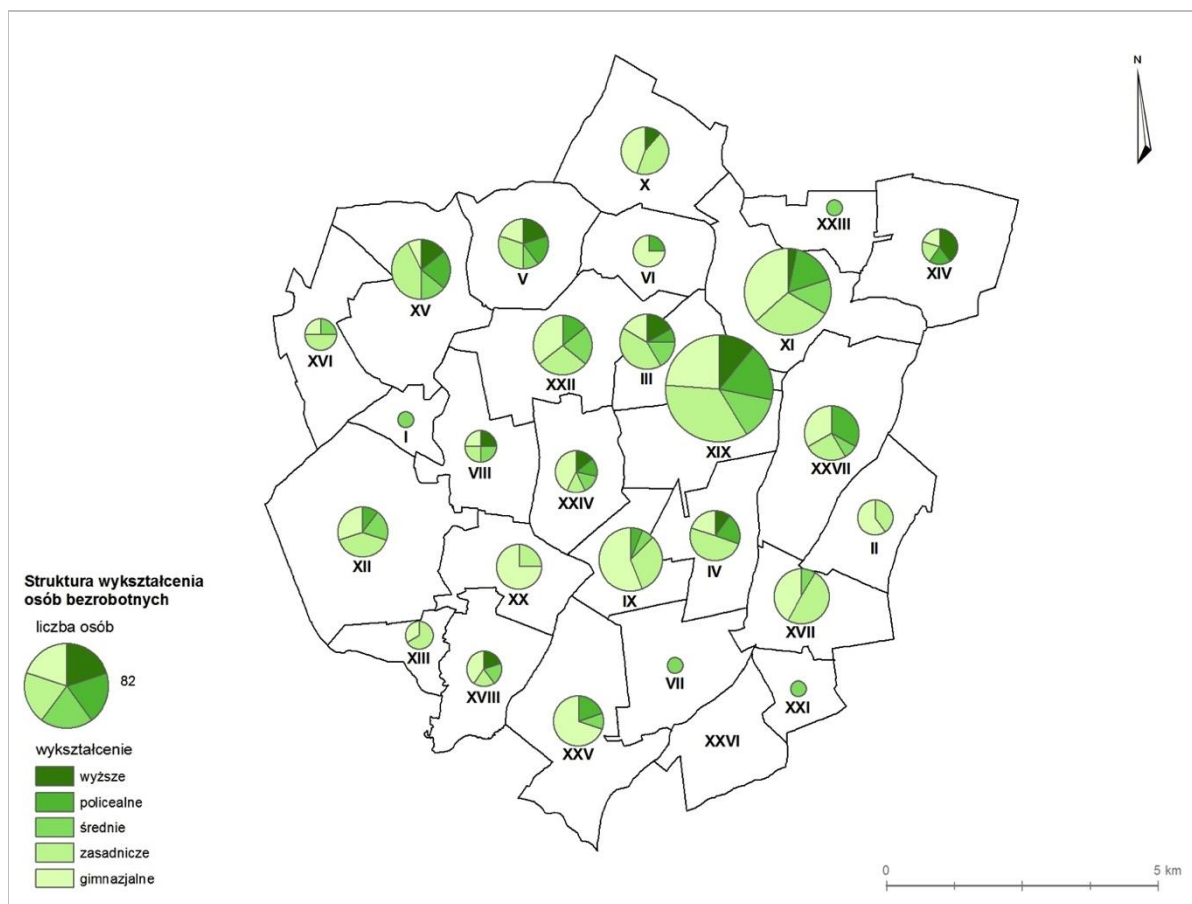
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej wśród zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców (WS4)

Z analizy struktury osób bezrobotnych według poziomu wykształcenia wynika, iż najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym, tj. 34% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Najwyższy wskaźnik osób bezrobotnych w wykształceniu gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym odnotowano w sołectwach Przyrowa (75%), Grabówiec (75%) i Wola Wodzyńska (70%). Utrudnia to podjęcie zatrudnienia przez te osoby z uwagi na brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych oraz brak doświadczenia zawodowego. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowią 32% bezrobotnych. 13% stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Osoby z wykształceniem wyższym to kolejne 8% bezrobotnych – stanowią oni najmniej liczną grupę osób wśród bezrobotnych, natomiast grupa osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym to 13%.

Potwierdzeniem diagnozy stanu w zakresie poziomu wykształcenia osób bezrobotnych są także wyniki partycypacji społecznej, w której mieszkańcy gminy wskazali na potrzebę realizowania działań ukierunkowanych na wsparcie w zdobywaniu niezbędnego doświadczenia zawodowego oraz kwalifikacji do podjęcia pracy. Jest to bezpośrednio związane z jakością systemu kształcenia osób, w tym przygotowania ich do wykonywania zawodu, m.in. poprzez organizację kursów doszkalających. Interesariusze w ramach partycypacji społecznej wskazywali na istotną rolę, jaką stanowi praca zarobkowa w wychodzeniu z sytuacji kryzysowych, jednocześnie byli świadomi, iż niski poziom wykształcenia stanowi trudność w podejmowaniu zatrudnienia.

Mapa nr 4 Poziom wykształcenia osób bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie

3.6. Ubóstwo

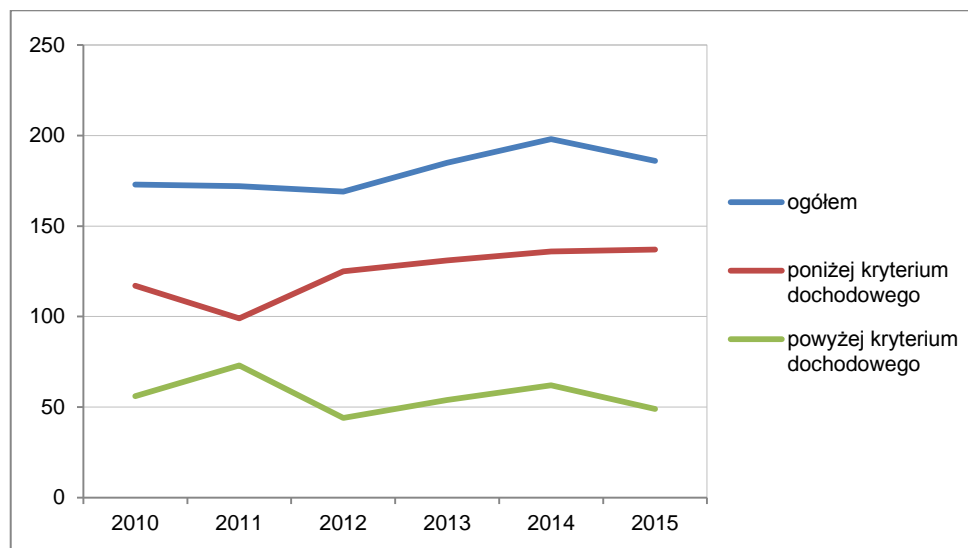
Ubóstwo to pojęcie, które z jednej strony określa warunki życia jednostki, a z drugiej strony wskazuje na nierówności i sprzeczności występujące w społeczeństwie. Jest zjawiskiem wielowymiarowym, a dla polityki społecznej podstawowe znaczenie mają informacje dotyczące zasięgu ubóstwa ekonomicznego.²¹ Czynnikiem istotnie decydującym o sytuacji materialnej jednostki i jej rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy. Ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych. Zasięg ubóstwa jest zróżnicowany w zależności od grupy społeczno-ekonomicznej, określanej na podstawie przeważającego źródła dochodów. W najtrudniejszej sytuacji znajdowały się osoby żyjące w gospodarstwach domowych utrzymujących się z tzw. innych niezarobkowych źródeł, w tym przede wszystkim w gospodarstwach, których podstawę utrzymania stanowiły świadczenia społeczne inne niż renty i emerytury. Pauperyzacji sprzyja także wykonywanie nisko płatnej pracy, a dotyczy to głównie osób o niskim poziomie wykształcenia, pracujących na stanowiskach robotniczych. Wykształcenie jest jednym z najważniejszych czynników

²¹ Ubóstwo w Polsce w latach 2013 i 2014, 2015, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa [dostępne: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoleczna/ubostwo-w-polsce-w-latach-2013-i-2014,1,6.html>]

różnicujących zagrożenie ubóstwem.²²

W latach 2010-2015 obserwowane są wahania w liczbie gospodarstw domowych, korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, choć zaobserwować można ogólną tendencję zwyżkową. Najniższą wartość odnotowano dla roku 2012, w 2013 r. i 2014 r. nastąpił wzrost, a w 2015 r. tendencja ponownie jest spadkowa.

Wykres nr 6 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

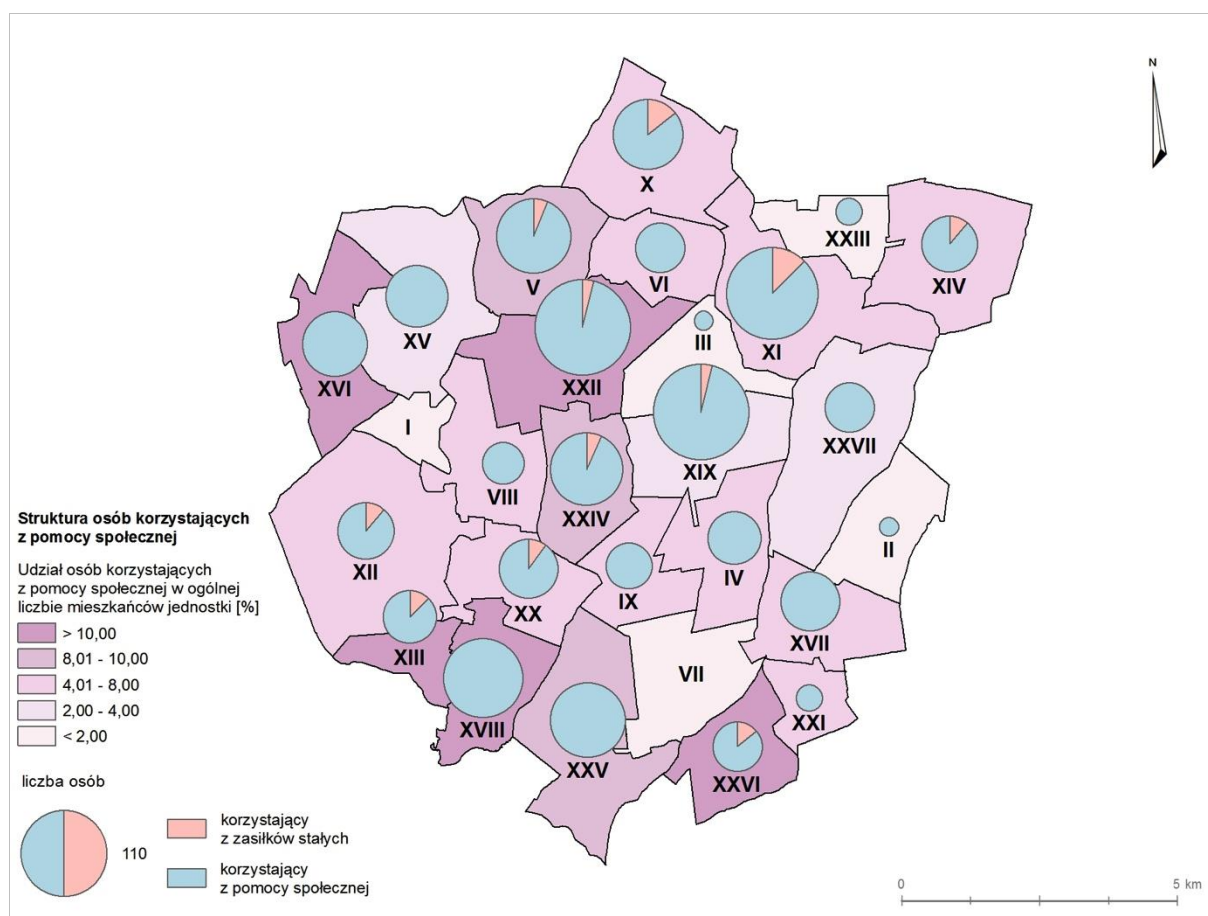
Należy zauważyć, iż nieznacznie wzrasta liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej ze względu na niskie dochody. Pokazuje to pośrednio również sytuację dochodową ludności i jej związek z realizowaną w gminie pomocą społeczną.

Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w populacji mieszkańców (WS5)

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu 256 osób korzysta z pomocy świadczonej przez ośrodek. Najwyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w populacji mieszkańców zanotowano dla sołectw Rzeszotko (17,73%), Luberadzyk (16,67%) i Młock-Kopacze (16,22%). 11,84% mieszkańców sołectwa Obręb i 11,11% mieszkańców sołectwa Zielona stanowi beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu, a w sołectwie Wojtkowa Wieś 9,72% mieszkańców jest wspierane zasiłkami. Głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej są: bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo lub wielodzietność.

²² Tamże

Mapa nr 5 Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie mieszkańców jednostek urbanistycznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

Udział osób pobierających zasiłki stałe w liczbie korzystających z pomocy społecznej (WS6)

Zasiłki stałe, w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004, nr 64, poz. 593 z późn. zm.), otrzymuje 14 osób zamieszkałych w gminie. Najwięcej osób otrzymujących zasiłki stałe mieszka w sołectwie oraz sołectwie Kownaty-Borowe (2) (mapa nr 5). Ubóstwo nie jest najistotniejszym problemem w gminie, o czym pośrednio świadczy liczba zasiłków stałych, korzysta z nich 14 osób, w sołectwie Kraszewo 3 osoby, Kownaty Borowe 2 osoby i w 8 sołectwach po 1 osobie.

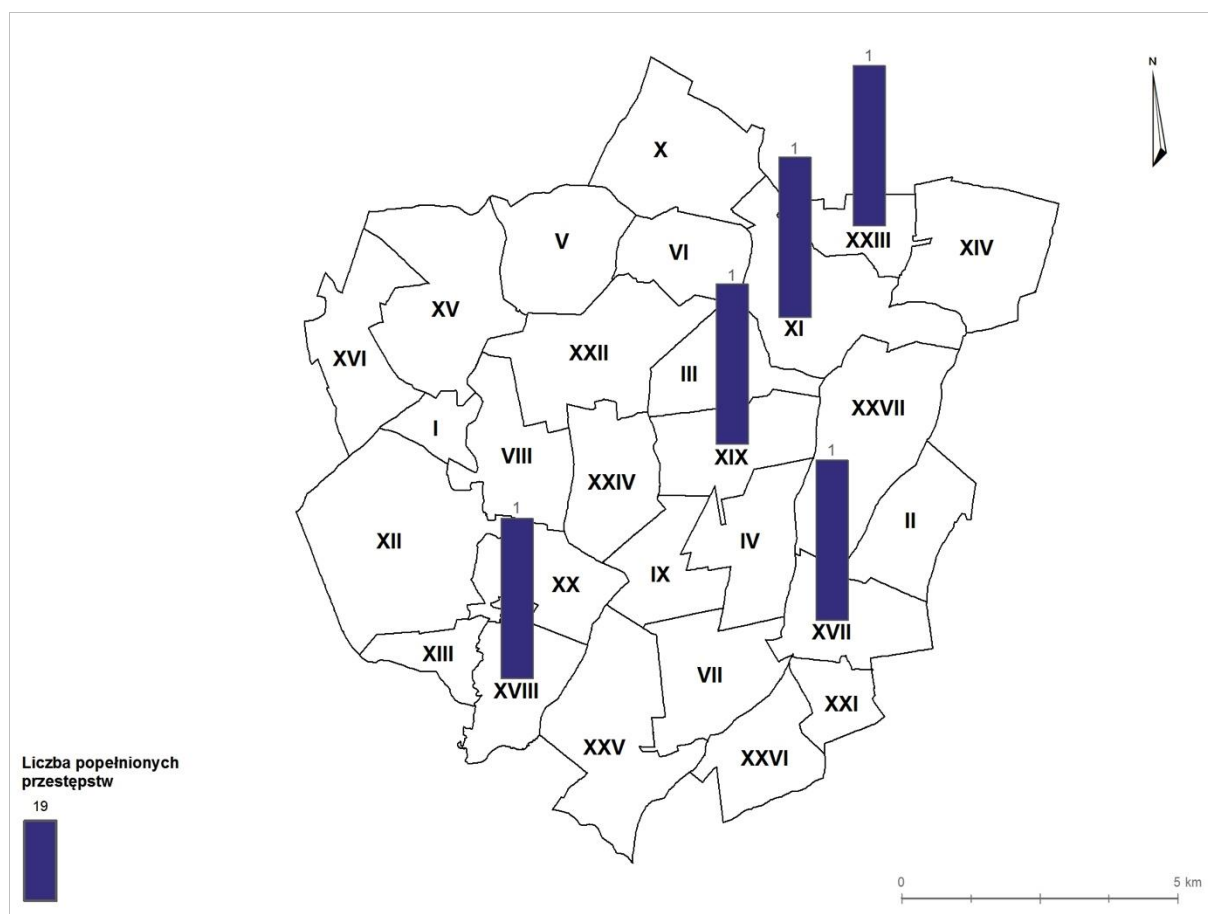
3.7. Przestępczość

Kolejnym zjawiskiem umożliwiającym zdefiniowanie obszaru w stanie kryzysowym jest przestępczość. Często jest powiązana z innymi problemami społecznymi, tj. bezrobocie czy ubóstwo.

Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WS7)

Do analizy zjawiska przestępczości w gminie wykorzystano dane Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie dotyczące liczby popełnionych przestępstw na obszarze Gminy Ojrzeń. Od 1 stycznia do końca czerwca 2016 r. na terenie Gminy Ojrzeń popełniono 5 przestępstw. Cztery spośród nich dotyczyło kradzieży, a jedno - uszkodzenia mienia. Według danych Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie po jednym przestępstwie zostało popełnione w sołectwach Kraszewo, Nowa Wieś, Obrąb, Ojrzeń i Skarzynek (mapa nr 6). W poprzednich latach największy udział w liczbie popełnionych przestępstw miały wypadki drogowe, których główną przyczyną było nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu oraz niedostosowanie prędkości do warunków ruchu.

Mapa nr 6 Liczba popełnionych przestępstw w jednostkach urbanistycznych gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie

W sferze bezpieczeństwa w gminie mieszkańcy zgłaszali najczęściej uwag odnoszących się do bezpieczeństwa na drodze. W szczególności dotyczy to konieczności budowy ścieżek rowerowych oraz chodników, które pozwolą na rozdzielenie ruchu pieszego i rowerowego od ruchu samochodowego, wpływając w ten sposób pozytywnie na bezpieczeństwo drogowe, a pośrednio również na jakość życia. Interesariusze w ramach partycypacji społecznej wskazywali również na konieczność poprawy jakości dróg, które bardzo często wymagają

wymiany nawierzchni na utwardzoną lub renowacji już istniejącej nawierzchni.

Udział osób podlegających procedurze „Niebieskiej Karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WS8)

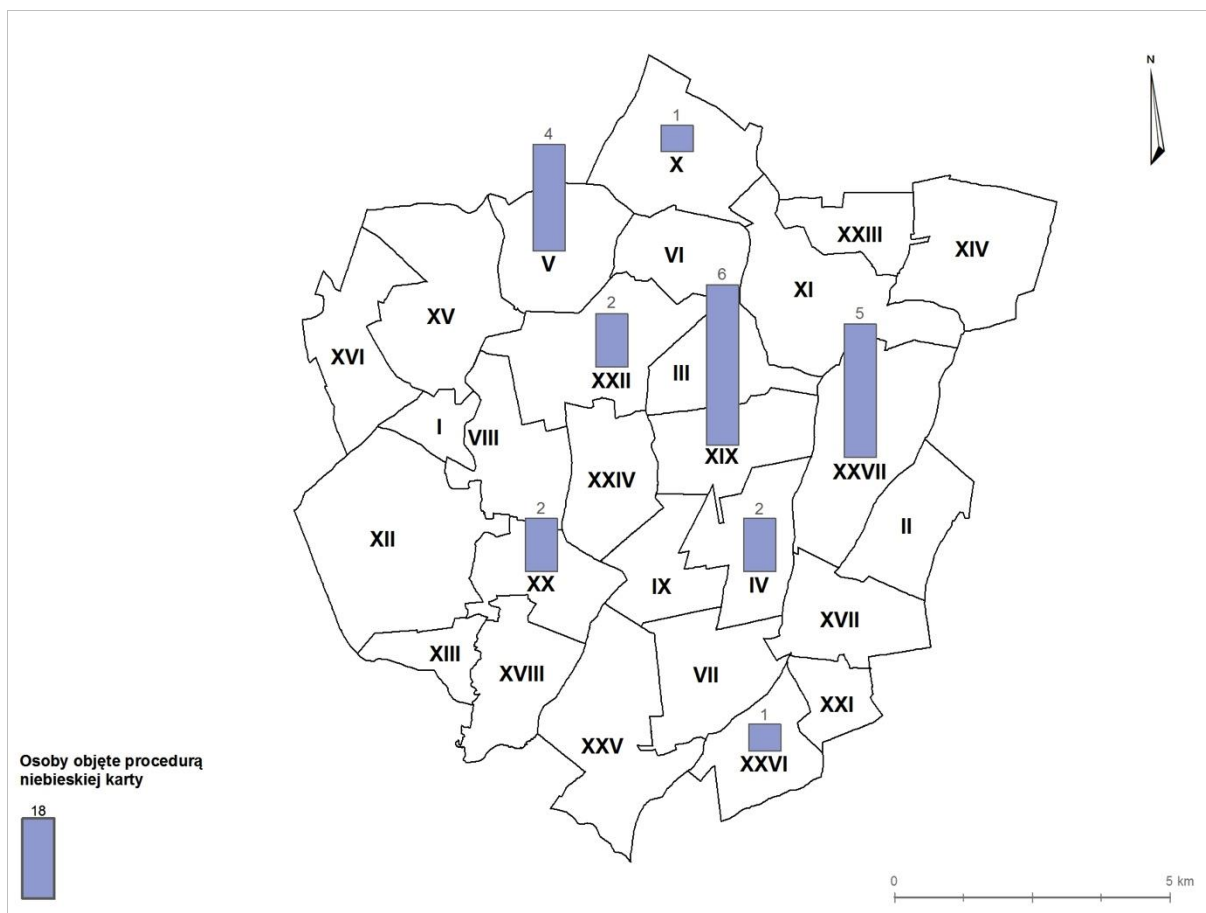
Společnie istotnym problemem jest przemoc w rodzinie. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) podniesiono, iż przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnienia wszystkim obywatelom równego traktowania i poszanowania ich praw i wolności. Na potrzeby niniejszej diagnozy jako wskaźnik przestępczości przyjęto liczbę osób podlegających procedurze „Niebieskiej Karty”²³ w jednostkach urbanistycznych gminy. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu wynika, iż procedurą „Niebieskiej Karty” objętych jest 23 mieszkańców gminy, przy czym w Ojrzeniu jest 6 takich osób, w Żochach jest 5 osób, w Gostominie - 4 osoby, w miejscowościach: Dąbrowa, Przyrowa, Radziwie - po 2 osoby, a w miejscowościach Kownaty-Borowe i Zielona - po 1 osobie.

Postulaty w zakresie bezpieczeństwa w rodzinie, zgłaszane w ramach partycypacji społecznej, dotyczą podjęcia działań mających na celu integrację społeczną rodzin, a także edukację w zakresie świadomości społecznej. Konieczne jest również promowanie dobrych wzorców zachowań, szczególnie wśród młodzieży. Ponieważ zjawisko to wiąże się także z problemem bezrobocia i współwystępującego z nim ubóstwa, również w tym zakresie konieczne jest podjęcie odpowiednich działań. Walka z wykluczeniem, ubóstwem i nieporadnością życiową to jedno z istotnych wyzwań stojących przed władzami Gminy, mających kluczowe znaczenie dla jej rozwoju.

²³ Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, Dz.U 2011, nr 209, poz. 1245.

Mapa nr 7 Liczba osób podlegających procedurze niebieskiej karty w jednostkach urbanistycznych gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu

3.8. Edukacja

Edukacja jest istotnym elementem, determinującym rozwój osobisty jednostek, a jednocześnie wpływającym istotnie na późniejsze zachowania i możliwości na rynku pracy, decyduje o statusie społecznym, a brak wykształcenia może być przyczyną marginalizacji na różnych płaszczyznach społecznych. Podnoszenie jakości kształcenia ma kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy. W gminie funkcjonuje Gimnazjum im. Marii Konopnickiej w Młocku, Gimnazjum w Kraszewie, a także Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Młocku, Szkoła Podstawowa im. Wacława Kozińskiego w Kraszewie oraz Szkoła Podstawowa w Ojrzeniu. Wskaźnik jakości edukacji stanowią wyniki egzaminu gimnazjalnego.²⁴ Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie za rok 2016²⁵ wskazują, iż średnie wyniki uzyskane w Gimnazjum w Młocku to 54,2%, a w Gimnazjum w Kraszewie 61,3%. Dla porównania średnia dla powiatu ciechanowskiego wynosi 50,8%.

²⁴ Dla ujednoczenia informacji przyjęto wskaźnik opisujący średni wynik z wykorzystaniem średniej ważonej, obejmujący część humanistyczną, matematyczno-przyrodniczą i język nowożytny.

²⁵ Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie, http://bip.oke.waw.pl/bip/bip_534GIMNAZJUM_Wstepne%20informacje%20o%20wynikach_OKE.pdf.pdf.

Potwierdzenie diagnozy stanu w zakresie jakości edukacji są wyniki partycypacji społecznej. Jako jedną ze słabych strony gminy mieszkańcy w ramach partycypacji społecznej wskazali niewystarczający poziom kwalifikacji zawodowych. Prawie 35% bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy to osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Mieszkańcy wskazali w związku z tym na konieczność prowadzenia dodatkowych zajęć edukacyjnych. Jednocześnie wskazane jest podnoszenie poziomu oferty sportowej skierowanej do dzieci i młodzieży z terenu gminy w obliczu niewystarczającej liczby zajęć sportowych oraz infrastruktury do ich prowadzenia.

3.9. Aktywność społeczna

Aktywność społeczna to wszystkie unormowane społecznie działania jednostek, wykonywane w ramach określonych ról społecznych.²⁶

Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WS9)

Współpraca władz Gminy z organizacjami pozarządowymi została określona w „Programie współpracy gminy Ojrzeń z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2017”. Do zadań priorytetowych zaliczone zostały:

1. organizacja imprez kulturalnych,
2. organizacja zimowisk, kolonii, obozów, rajdów i wycieczek,
3. organizacja półkolonii, zajęć i warsztatów zainteresowań, imprez sportowo-rekreacyjnych,
4. organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych,
5. organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych i zawodów sportowych,
6. organizowanie zajęć i obozów sportowych,
7. organizacja rajdów, wędrówek, zlotów, wycieczek oraz konkursów promujących turystykę aktywną, agroturystykę i krajoznawstwo,
8. profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałanie narkomanii,
9. wspieranie działań podejmowanych na rzecz profilaktyki zdrowotnej,
10. organizowanie imprez mających na celu integrację osób niepełnosprawnych ze środowiskiem,
11. wspieranie działań podejmowanych na rzecz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.²⁷

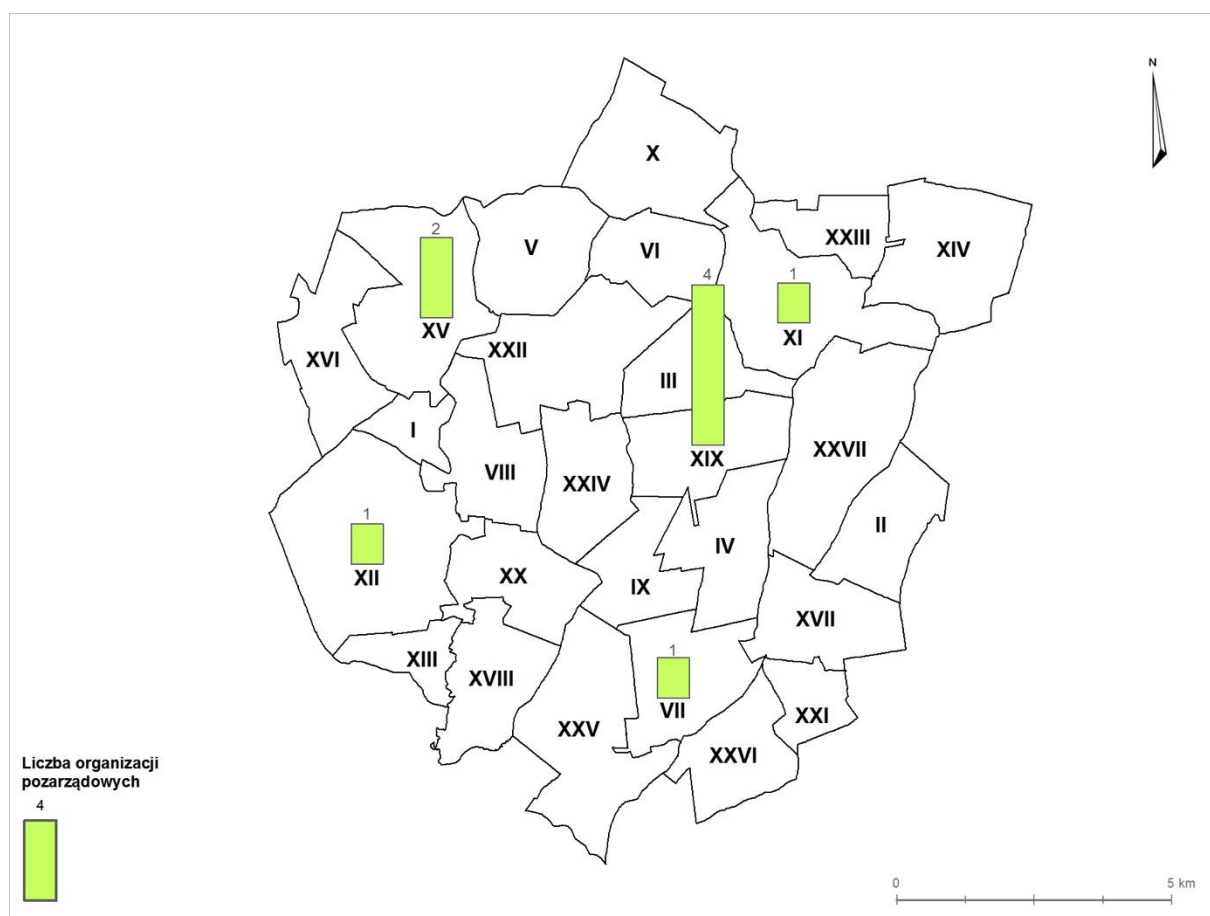
Następujące organizacje, działające na terenie gminy, zostały wpisane do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego:

²⁶ Definicja za encyklopedią PWN.

²⁷ Program współpracy gminy Ojrzeń z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2017, przyjęty Uchwałą Nr XXIII/136/2016 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 29 grudnia 2016 r.

- Gminny Związek Rolników Kótek i Organizacji Rolniczych w Ojrzeniu (KRS 0000155165),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kraszewie (KRS 0000168037),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ojrzeniu (KRS 0000262698),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Luberadzu (KRS 0000264954),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Młocku (KRS 0000276547),
- Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Młocku (KRS 0000364447),
- Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich Ojrzeń (KRS 0000556867),
- Stowarzyszenie Sympatyków Halinina Stop Wykluczeniu Społecznemu „Pod Dębami” (KRS 0000556912).

Mapa nr 8 Działalność organizacji pozarządowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Rejestru Stowarzyszeń KRS

Celem działania Gminnego Związku Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych w Ojrzeniu jest jednoczenie sił społecznych rolników, utrwalanie własności i prawa dziedziczenia indywidualnych gospodarstw rolnych, równoprawne traktowanie zawodu rolnika z innymi grupami zawodowymi, obrona praw i interesów zawodowych, materialnych, socjalnych i kulturalnych rolników indywidualnych oraz ich rodzin, rozwój indywidualnych gospodarstw rolnych i wzrost ich produktywności, zapewnienie opłacalności produkcji rolnej i należytego wyposażenia rolnictwa w środki produkcji oraz poprawa materialnych, socjalnych i oświatowo-kulturalnych warunków pracy i życia ludności rolniczej. Z kolei celem działania

Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Ojrzeń jest m.in. informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej, a także uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich. Głównym celem działania Stowarzyszenia Gospodyń Wiejskich w Młocku jest trwały rozwój społeczno-gospodarczy gminy Ojrzeń służący poprawie warunków życia jej mieszkańców, w szczególności kobiet z terenów wiejskich.

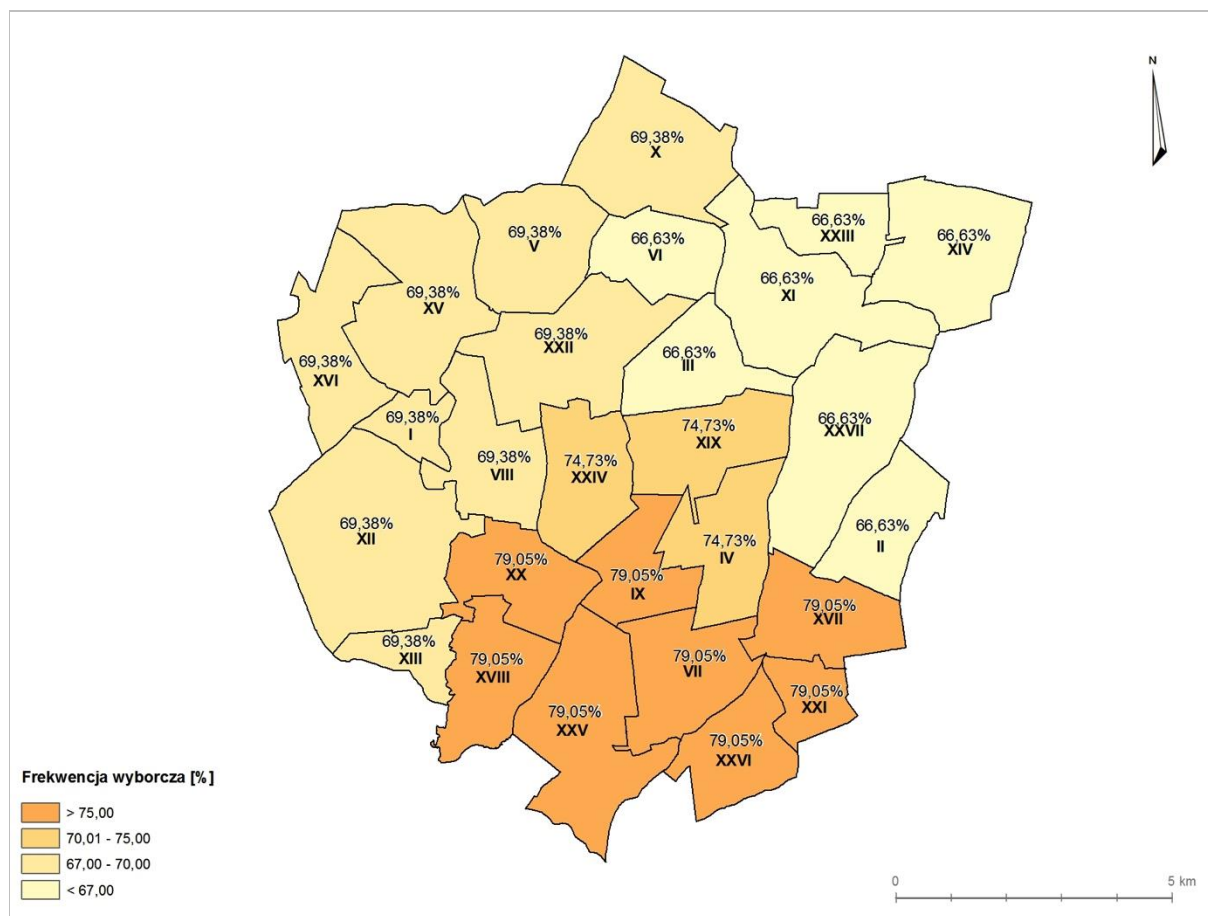
Działalność organizacji pozarządowych jest tym elementem w gminie, który może stanowić istotne wsparcie działań samorządu w zakresie integracji społecznej i podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, a także zmniejszenia problemu bezrobocia, ubóstwa i przestępczości. Zdaniem mieszkańców pełnią one w społeczeństwie bardzo ważną i potrzebną rolę, między innymi poprzez dbałość o integrację społeczną i rozwój życia społecznego. Dlatego też mieszkańcy w ramach partycypacji społecznej wskazywali na potrzebę wspierania działalności organizacji pozarządowych w tym zakresie. Jednocześnie interesariusze wskazali na potrzebę zachowania dziedzictwa kulturowego gminy, w czym także ważną rolę mogą odegrać prężnie działające organizacje pozarządowe, dając jednocześnie przykład edukacji poprzez dobre działanie dla lokalnej społeczności. Podkreślono, iż w ramach działalności organizacji pozarządowych mogą być prowadzone zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży, podnoszące jakość życia w gminie, co przyczyni się do poprawy jakości kapitału społecznego, a jednocześnie umocni więzi międzypokoleniowe w gminie.

Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. (WS10)

Według danych Państwowej Komisji Wyborczej w 2015 r. frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych wyniosła 50,92% dla całego kraju, 58,71% dla województwa mazowieckiego, a w powiecie ciechanowskim – 44,89%.²⁸ W Gminie Ojrzeń frekwencja w wyborach parlamentarnych wyniosła 39,20%. Wybory samorządowe odznaczają się wyższą frekwencją, gdyż mieszkańcy są bardziej zainteresowani sprawami lokalnymi i wyborem władz, które bezpośrednio mają wpływ na realizację zamierzonych działań. Frekwencja w wyborach samorządowych w całym kraju wyniosła 47,21%, w województwie mazowieckim – 51,07%, w powiecie ciechanowskim – 53,19%, a w Gminie Ojrzeń była wyższa i osiągnęła poziom 71,84%. W kolejnych wyborach w latach 2006-2014 frekwencja wyborcza wynosiła ponad 40%, osiągając najwyższą wartość w roku 2014.

²⁸ Dane Państwowej Komisji Wyborczej dostępne: <http://samorzad2014.pkw.gov.pl>.

Mapa nr 9 Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r.

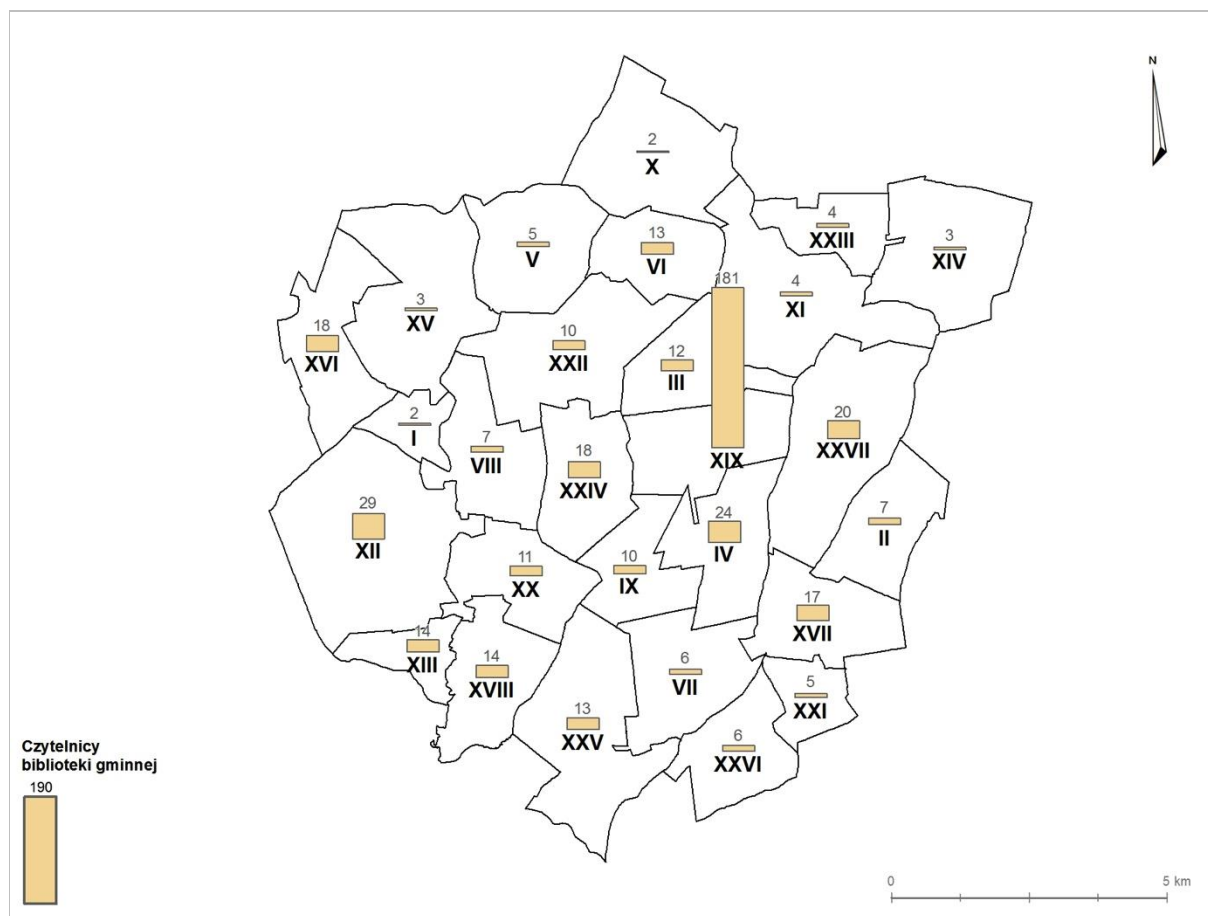
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW

W aspekcie wzrostu zainteresowania mieszkańców sprawami lokalnymi, mierzonego frekwencją wyborczą, ważne jest zarówno podnoszenie poziomu integracji mieszkańców przez wspólne działanie, jak też wspólne dążenie do poprawy jakości życia i warunków zamieszkania na obszarze Gminy. Elementy te były poruszane w trakcie spotkań z interesariuszami i stanowią potwierdzenie przeprowadzonej diagnozy stanu.

Liczba osób korzystających z biblioteki (WS11)

W Gminie Ojrzeń funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Ojrzeniu. Łączna liczba osób zapisanych według stanu na 30.06.2016 r. wynosi 458 osób. Największy odsetek mieszkańców zapisanych do biblioteki zanotowano dla sołectwa Luberadzyk (33,33%), a następnie dla sołectwa Ojrzeń (25,49%) oraz Młock-Kopacze (34,32%). Powyżej 10% udział osób zapisanych do biblioteki występuje również w sołectwach Dąbrowa (13,64%), Grabówiec (14,44%), Halinin (11,76%), Luberadź (14,95%), Radziwie (13,16%), Wojtkowa Wieś (12,50%) oraz Zielona (11,11%). W pozostałych jednostkach gminy udział ten kształtuje się poniżej 10%. Liczba osób zapisanych do biblioteki jest wskaźnikiem pozwalającym na diagnozę sytuacji społecznej (mapa nr 10).

Mapa nr 10 Liczba osób zapisanych do biblioteki gminnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

3.10. Identyfikacja obszarów gminy w stanie kryzysowym pod względem sytuacji społecznej

Jako obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym można uznać taki, w którym nastąpiła koncentracja negatywnych zjawisk społecznych. Do oceny sytuacji społecznej przyjęto wartości następujących wskaźników:

- Udział osób bezrobotnych w populacji mieszkańców (WS1).
- Odsetek długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (WS2).
- Udział osób do 34 roku życia wśród zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców (WS3).
- Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej wśród zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców (WS4).
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w populacji mieszkańców (WS5).
- Udział osób pobierających zasiłki stałe w liczbie korzystających z pomocy społecznej (WS6).
- Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WS7).
- Udział osób podlegających procedurze „Niebieskiej Karty” w 100 mieszkańców (WS8).
- Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100

mieszkańców (WS9).

- Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. (WS10).
- Liczba osób korzystających z biblioteki (WS11).

Wyróżnieniem oznaczono te jednostki urbanistyczne, w których wartość wskaźnika odbiegała na niekorzyść od wartości średniej dla całej gminy.

Tabela nr 2 Wartości wskaźników charakteryzujących sytuację społeczną poszczególnych jednostek urbanistycznych Gminy Ojrzeń

Lp.	Nazwa jednostki urbanistycznej	WS1	WS2	WS3	WS4	WS5	WS6	WS7	WS8	WS9	WS10	WS11
1	Baraniec	3,1%	0,00	100,0	0%	0,0%	0,0%	0,00	0,00	0,00	69,38	6,25
2	Brodziewicz	5,1%	0,40	40,00	60%	1,0%	0,0%	0,00	0,00	0,00	66,63	7,07
3	Bronisławie	8,5%	0,67	75,00	17%	0,7%	0,0%	0,00	0,00	0,00	66,63	8,45
4	Dąbrowa	5,7%	0,40	40,00	20%	4,5%	0,0%	0,00	1,14	0,00	74,73	13,64
5	Gostomin	5,9%	0,50	40,00	20%	8,8%	6,7%	0,00	2,35	0,00	69,38	2,94
6	Grabówiec	4,4%	0,25	50,00	75%	7,8%	0,0%	0,00	0,00	0,00	66,63	14,44
7	Halinin	2,0%	0,00	100,0	0%	0,0%	0,0%	0,00	0,00	1,96	79,05	11,76
8	Kałki	5,5%	0,25	75,00	25%	6,8%	0,0%	0,00	0,00	0,00	69,38	9,59
9	Kicin	13,1%	0,56	56,25	56%	4,9%	0,0%	0,00	0,00	0,00	79,05	8,20
10	Kownaty-Borowe	4,9%	0,33	66,67	44%	6,6%	16,7%	0,00	0,55	0,00	69,38	1,09
11	Kraszewo	7,7%	0,33	50,00	37%	5,4%	14,3%	0,26	0,00	0,26	66,63	1,03
12	Luberadz	5,2%	0,30	40,00	30%	4,1%	12,5%	0,00	0,00	0,52	69,38	14,95
13	Luberadzyk	7,1%	0,00	100,0	33%	16,7%	14,3%	0,00	0,00	0,00	69,38	33,33
14	Łebki Wielkie	4,8%	0,00	100,0	20%	7,7%	12,5%	0,00	0,00	0,00	66,63	2,88
15	Młock	4,3%	0,07	28,57	7%	3,4%	0,0%	0,00	0,00	0,61	69,38	0,91
16	Młock-Kopacze	5,4%	0,50	50,00	25%	16,2%	0,0%	0,00	0,00	0,00	69,38	24,32
17	Nowa Wieś	6,7%	0,25	41,67	42%	5,6%	0,0%	0,56	0,00	0,00	79,05	9,50
18	Obrąb	3,3%	0,60	40,00	40%	11,8%	0,0%	0,66	0,00	0,00	79,05	9,21
19	Ojrzeń	6,5%	0,37	54,35	37%	3,5%	4,0%	0,14	0,85	0,56	74,73	25,49
20	Przyrowa	7,0%	0,25	75,00	75%	7,9%	11,1%	0,00	1,75	0,00	79,05	9,65
21	Radziwie	2,6%	1,00	100,0	0%	5,3%	0,0%	0,00	0,00	0,00	79,05	13,16
22	Rzeszotko	9,9%	0,43	42,86	36%	17,7%	4,0%	0,00	1,42	0,00	69,38	7,09
23	Skarżynek	0,8%	0,00	100,0	0%	1,6%	0,0%	0,79	0,00	0,00	66,63	3,17
24	Wojtkowa Wieś	4,9%	0,29	28,57	43%	9,7%	7,1%	0,00	0,00	0,00	74,73	12,50
25	Wola Wodzyńska	5,3%	0,50	60,00	70%	8,6%	0,0%	0,00	0,00	0,00	79,05	6,95
26	Zielona	0,0%	0,00	0,00	0%	11,1%	16,7%	0,00	1,85	0,00	79,05	11,11
27	Żochy	4,9%	0,42	75,00	33%	2,8%	0,0%	0,00	2,02	0,00	66,63	8,10
	dla gminy	5,8%	0,37	53,15	37%	5,9%	5,5%	0,11	0,53	0,21	72,13	10,50

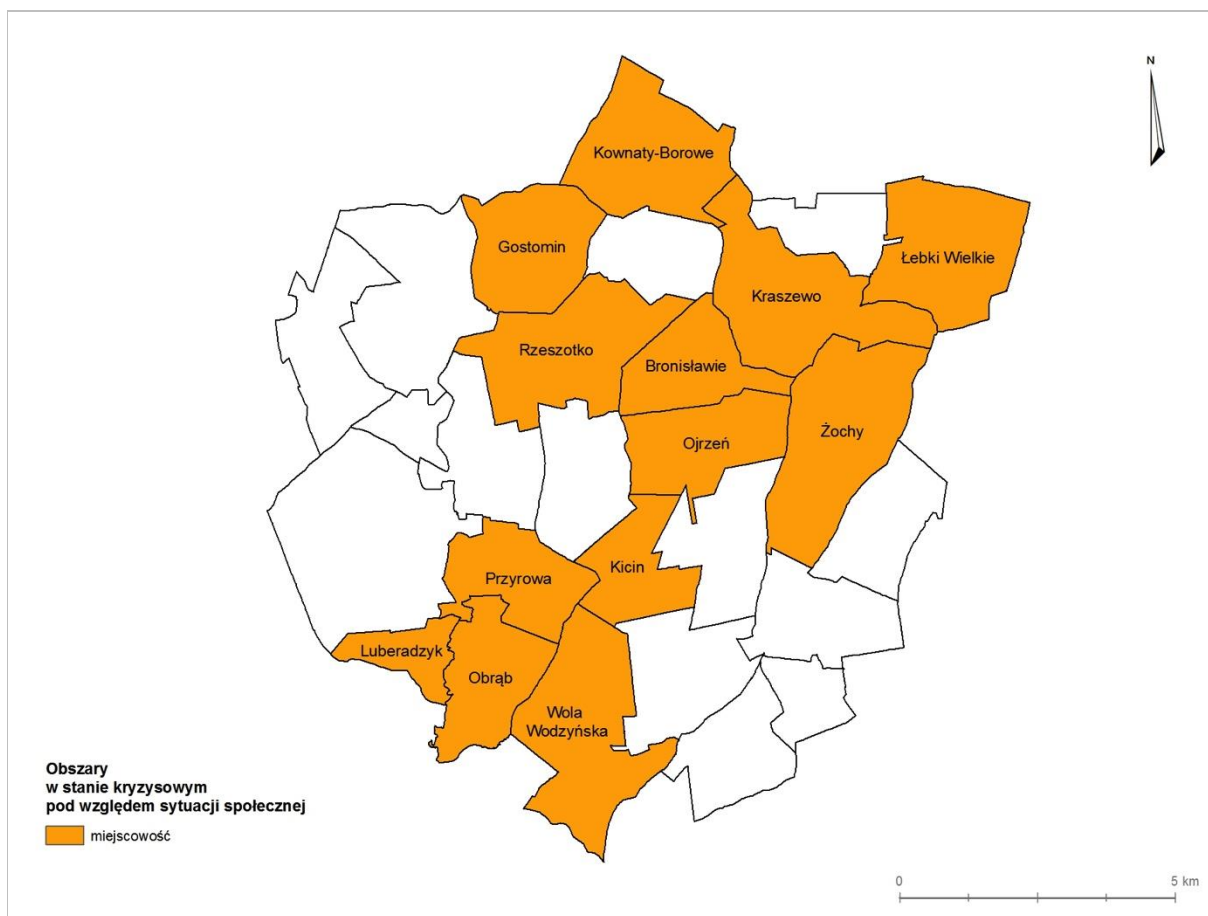
Dla każdej jednostki urbanistycznej wyliczono wartości wskaźników w sferze społecznej (WS1 do WS11). Do klasyfikacji jednostek urbanistycznych wykorzystano średnią arytmetyczną. Kolorem czerwonym wyróżniono te jednostki, w których na podstawie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej zdiagnozowano sytuację kryzysową, tj. odnotowano wartości niekorzystne dla co najmniej 6 wskaźników.

Tabela nr 3 Jednostki urbanistyczne Gminy Ojrzeń w stanie kryzysowym pod względem sytuacji społecznej

Lp.	Nazwa jednostki urbanistycznej	liczba przekroczonych wskaźników	sytuacja kryzysowa
1	Baraniec	4	nie
2	Brodzięcin	5	nie
3	Bronisławie	6	tak
4	Dąbrowa	3	nie
5	Gostomin	8	tak
6	Grabówiec	4	nie
7	Halinin	1	nie
8	Kałki	5	nie
9	Kicin	6	tak
10	Kownaty-Borowe	8	tak
11	Kraszewo	6	tak
12	Luberadz	2	nie
13	Luberadzyk	6	tak
14	Łebki Wielkie	6	tak
15	Młock	2	nie
16	Młock-Kopacze	4	nie
17	Nowa Wieś	5	nie
18	Obrąb	6	tak
19	Ojrzeń	6	tak
20	Przyrowa	8	tak
21	Radziwie	3	nie
22	Rzeszotko	8	tak
23	Skarżynek	5	nie
24	Wojtkowa Wieś	4	nie
25	Wola Wodzyńska	6	tak
26	Zielona	4	nie
27	Żochy	6	tak

Mapa nr 11 Obszar w stanie kryzysowym na terenie Gminy Ojrzeń

4. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji

Diagnoza stanu została przeprowadzona w trzech etapach. Pierwszym z nich była ankietyzacja interesariuszy połączona z analizą wskaźnikową zjawisk społecznych na terenie Gminy Ojrzeń, prowadząca do wskazania obszarów gminy znajdujących się w stanie kryzysowym. Istotnym było rozpoznanie potrzeb mieszkańców w zakresie podejmowania działań, prowadzących do zmniejszenia poziomu sytuacji kryzysowych w każdej ze sfer życia gminy. Celem prac w drugim etapie było wyznaczenie obszarów zdegradowanych. Przeprowadzono analizę wskaźnikową zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, pozwalających na diagnozę stanu i delimitację obszarów zdegradowanych z wykorzystaniem metod statystycznych i prezentacji kartograficznej oraz wyników partycypacji społecznej. W ostatnim etapie skoncentrowano się na wskazaniu obszaru rewitalizacji, tj. obszaru w którym niekorzystne zjawiska społeczne współwystępują z niekorzystnymi zjawiskami w pozostałych sferach życia gminy, a obszar ten jest istotny z punktu widzenia rozwoju lokalnego gminy.

Obszar zdegradowany

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku wystąpienia na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

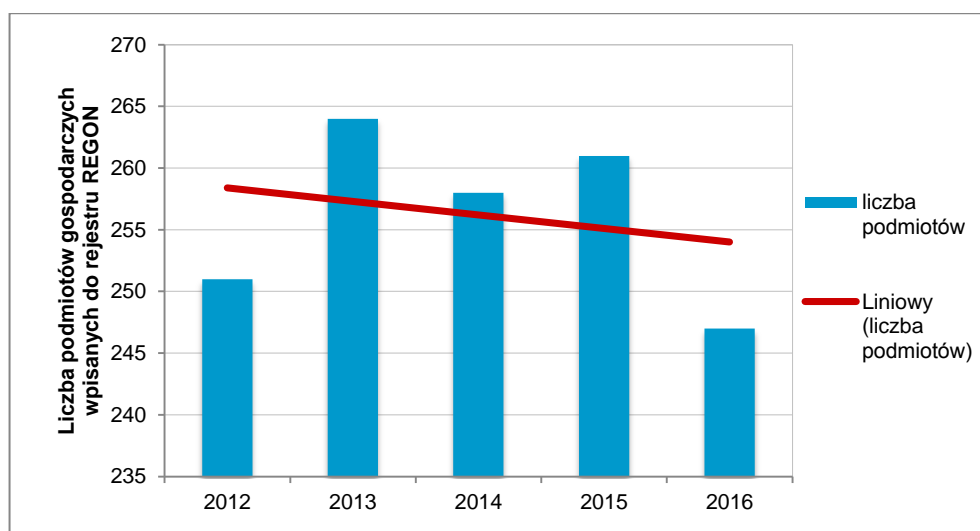
- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz przynajmniej jednego negatywnego zjawiska z obszaru gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego lub technicznego.

4.1. Sytuacja gospodarcza

Niski poziom przedsiębiorczości na danym terenie może stanowić jedną z przyczyn stanu kryzysowego. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest związana z potencjałem kapitału ludzkiego w zakresie podejmowania ryzyka działalności na własny rachunek, ale także jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz Gminy Ojrzeń w sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2015 r. wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru Regon na 1000 ludności dla województwa mazowieckiego wynosi 143 podmiotów, dla powiatu ciechanowskiego przyjmuje wartość 81. Dla Gminy Ojrzeń wskaźnik jest niższy niż dla powiatu i osiąga wartość 60.

Wykres nr 7 Liczba podmiotów wpisanych do rejestru Regon w latach 2012-2016

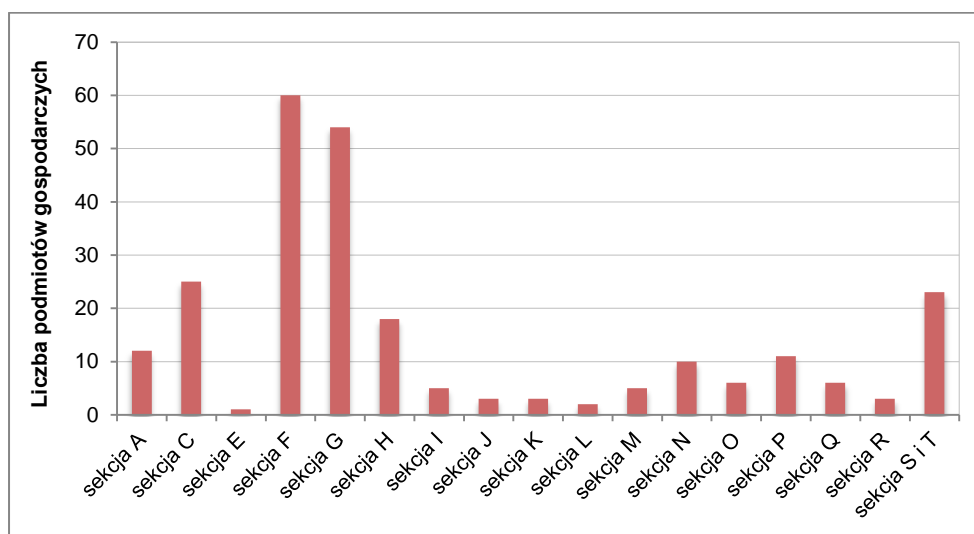

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2012-2016 obserwowany jest trend zmniejszającej się liczby podmiotów wpisanych do rejestru Regon. Ponad 80% podmiotów to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Przeważają firmy małe, zatrudniające do 10 osób. Tylko 5% spośród wszystkich podmiotów stanowią jednostki zatrudniające ponad 10 osób.

Najwięcej podmiotów (28%) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie budownictwa, następnie w handlu detalicznym i hurtowym (22%), a następnie w przetwórstwie przemysłowym (10%) i pozostałych usługach (9%). Najmniej podmiotów zostało wpisanych do rejestru Regon w sekcji działalności związanych z obsługą nieruchomości (1%).

Wykres nr 8 Podmioty wpisane do rejestru Regon według stanu na 2016 r. według sekcji PKD

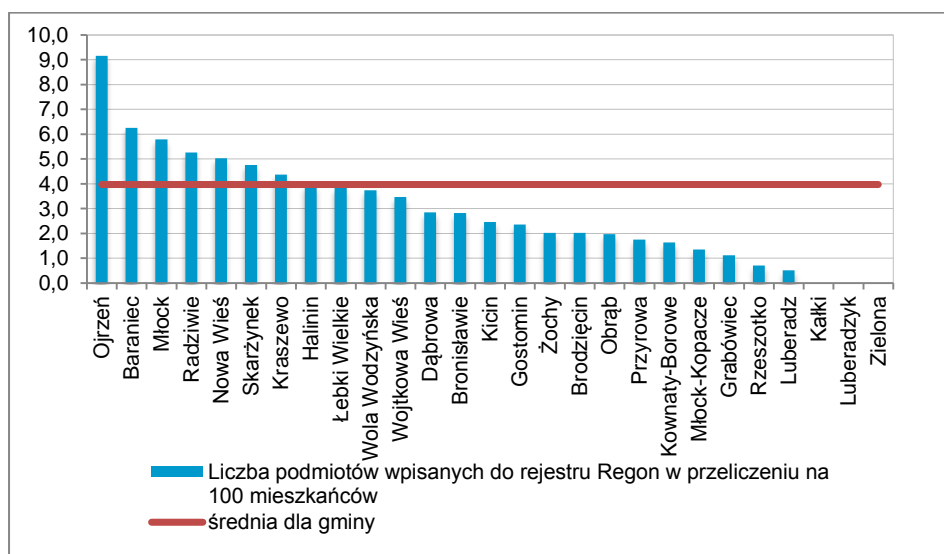

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru Regon w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WG1)

Do analizy przyjęto dane Urzędu Gminy Ojrzeń w zakresie ewidencji działalności gospodarczej oraz dane z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Z analizy wyłączono podmioty w likwidacji bądź upadłości. Łącznie na terenie gminy do ewidencji działalności gospodarczej wpisanych jest 247 podmiotów, a do Krajowego Rejestru Sądowego – 9 podmiotów. Najwięcej firm prowadzi działalność na terenie sołectwa Ojrzeń (65). W sołectwach: Kraszewo i Młock działalność prowadzi łącznie 36 firm (odpowiednio 17 i 19). W sołectwach Kałki, Luberadzyk i Zielona nie funkcjonują żadne przedsiębiorstwa.

Wykres nr 9 Liczba podmiotów wpisanych do rejestru Regon w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostek urbanistycznych (WG1)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potwierdzeniem diagnozy w zakresie przedsiębiorczości w Gminie Ojrzeń są wyniki partycypacji społecznej. W ramach partycypacji społecznej mieszkańcy oraz pozostali interesariusze zgłaszali potrzebę podjęcia działań zmierzających do zwiększenia poziomu przedsiębiorczości mieszkańców. Wśród proponowanych działań znalazły się: promowanie form samozatrudnienia oraz organizacja szkoleń i zajęć doradczych. Poprawa sytuacji w dziedzinie przedsiębiorczości pozytywnie wpłynie również na atrakcyjność gminy dla młodych osób i ograniczy ich odpływ z gminy, co z kolei poprawi sytuację związaną ze strukturą wiekową mieszkańców.

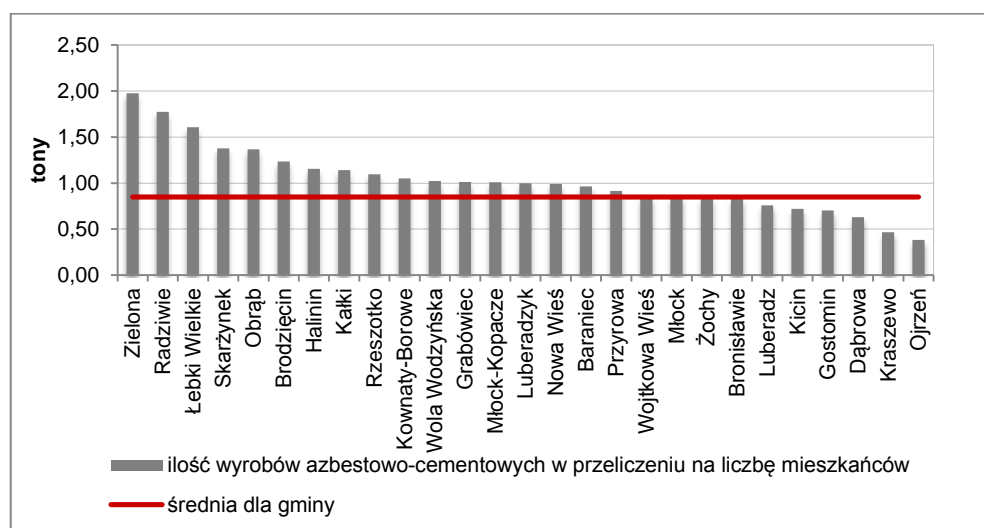
4.2. Sytuacja środowiskowa

Stan środowiska przyrodniczego jest istotnym czynnikiem, mającym wpływ na jakość życia mieszkańców. Diagnoza sytuacji środowiskowej na terenie Gminy Ojrzeń powiązana jest ze standardami jakości środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska.

Ilość wyrobów azbestowo-cementowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców (WŚ1)

Na mocy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) azbest jest substancją stwarzającą szczególne zagrożenie dla środowiska. Po demontażu wyrobów zawierających azbest, powstałe odpady są traktowane jako odpady niebezpieczne.²⁹

Wykres nr 10 Ilość wykorzystywanych wyrobów azbestowo-cementowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostek urbanistycznych (WŚ1)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

²⁹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów, Dz. U. z 2014 r., poz. 1923.

Łącznie na terenie Gminy Ojrzeń wykorzystywanych jest 3692 ton wyrobów azbestowo-cementowych, z tego najwięcej w Młocku, Ojrzeniu, a następnie w Żochach i Obrąbie, najmniej zaś – w Luberadzyku i Halininie. Porównując ilość wyrobów w przeliczeniu na liczbę mieszkańców najwyższym wskaźnikiem (powyżej 1,60 ton na osobę) charakteryzują się: Zielona, Radziwie i Łebki Wielkie, zaś najniższym (poniżej 0,40 tony na osobę) – Kraszewo i Ojrzeń.

Powierzchnie zielone w jednostkach urbanistycznych

Obiektami prawnie chronionymi na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 r., Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) na terenie Gminy Ojrzeń są Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu, 1 użytek ekologiczny oraz pomniki przyrody.³⁰ Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu w części znajdującej się na terenie gminy Ojrzeń zajmuje 31,8% ogólnej powierzchni gminy (na powierzchni 3918,56 ha). Obejmuje zachodnią i południową część gminy. W jego obrębie występują systemy naturalnych powiązań przyrodniczych, obejmujące ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi w środowisku przyrodniczym tego obszaru.³¹ Użytek ekologiczny znajdujący się na terenie gminy Ojrzeń ustanowiony został w 1996 roku. Zajmuje powierzchnię 4,02 ha i położony jest w sołectwie Luberadz. Jest to obszar cenny zarówno przyrodniczo, jak i krajobrazowo. Na terenie Gminy Ojrzeń znajduje się 40 pomników przyrody, w tym jedna aleja składająca się z 50 sztuk świerków pospolitych. Wśród pozostałych wyróżnić należy:

- ✓ dęby szypułkowe (w tym dąb „Uparty Mazur”),
- ✓ lipy drobnolistne,
- ✓ klon pospolity.

Lasy, zadrzewienia i użytki zielone zajmują ok. 10% powierzchni gminy. Lasy pełnią funkcje kształtujące klimat, mają wpływ na skład atmosfery, regulują obieg wody w przyrodzie, przeciwdziałają powodziom i osuwiskom, chronią glebę przed erozją i krajobraz przed stepowaniem. Ponadto wpływają korzystnie na warunki zdrowotne i rekreacyjne dla społeczeństwa.

Niezagospodarowane tereny zieleni (WŚ2)

Tereny zieleni to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym

³⁰ Geoserwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

³¹ Strategia rozwoju gminy Ojrzeń na lata 2007-2015, przyjęta uchwałą Nr XIII/59/2007 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 2 października 2007 r.

oraz obiektom przemysłowym.³² W Gminie Ojrzeń znajdują się 3 zabytkowe parki: podworski w Młocku, podworski w Żochach i pałacowy w Luberadzu, a także park podworski w Ojrzeniu, który poprzez swoją degradację utracił status zabytku. Parki te stanowią zabytki krajobrazowe. Są pod ochroną konserwatorską oraz wymagają rewaloryzacji celem udostępnienia ich lokalnej społeczności. Wymagana rewaloryzacja parku w Ojrzeniu będzie mogła stanowić istotny element rozwoju turystyki w gminie, a w perspektywie długoterminowej, wraz z potencjałem dziedzictwa kulturowego pozwoli na zmniejszenie problemu bezrobocia i ubóstwa poprzez działania mieszkańców w zakresie obsługi turystyki, w tym w szczególności agroturystyki.

Potwierdzeniem diagnozy w zakresie stanu zagospodarowania parków w Gminie Ojrzeń są wyniki partycypacji społecznej. Mieszkańcy w trakcie partycypacji społecznej także zwracali uwagę na kwestię niewystarczającego zagospodarowania terenów publicznych, w tym zielonych, które w istotny sposób mogłyby wpłynąć na podniesienie jakości turystycznej gminy, a co z tym związane z nowymi miejscami pracy dla mieszkańców.

Jakość powietrza

Na jakość powietrza w gminie mają głównie wpływ:

- niska emisja pochodząca z gospodarstw domowych oraz obiektów użyteczności publicznej,
- ruch drogowy.³³

Konieczne jest więc podjęcie działań z zakresu termomodernizacji budynków, w tym użyteczności publicznej, modernizacji świetlic wiejskich, pełniących funkcje lokalnych centrów kultury oraz zmiany systemu źródeł ogrzewania w budynkach mieszkalnych, w tym na energooszczędne źródła odnawialne.

4.3. Sytuacja przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna odgrywa istotną rolę w ocenie komfortu jakości życia mieszkańców danego obszaru.

Gminna infrastruktura techniczna

Na obszarze Gminy Ojrzeń nie funkcjonuje scentralizowany system ciepłowniczy. Zapotrzebowanie ludności Gminy Ojrzeń w zakresie ciepłownictwa w przeważającej części jest pokrywane w indywidualny sposób przez samych użytkowników. Stosują oni różne rozwiązania, jednak z przewagą wykorzystania węgla, używany jest również olej opałowy oraz gaz płynny. Gmina nie jest podłączona do systemu dystrybucji gazu ziemnego. W kotłowniach

³² Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880, z późn. zm.

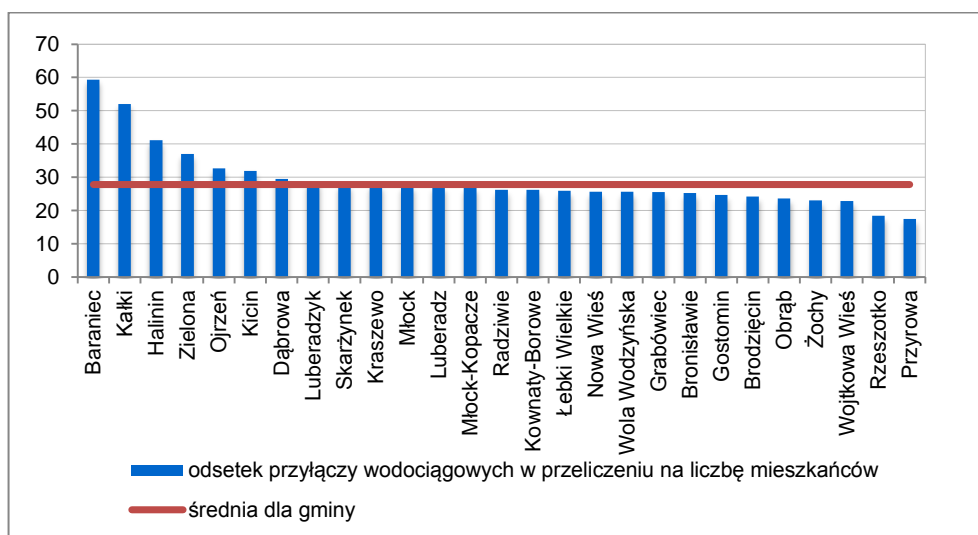
³³ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ojrzeń, rozdział 5.3. Identyfikacja obszarów problemowych, s. 62-64.

wykorzystywane są różnego rodzaju nośniki energii, z przewagą węgla kamiennego. Powoduje to zwłaszcza w okresie grzewczym zwiększenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery, co z kolei skutkuje podwyższonym poziomem zanieczyszczenia powietrza. Według mieszkańców istotne jest podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, szczególnie w odniesieniu do stosowanych źródeł ciepła i paliw do ogrzewania gospodarstw domowych i przygotowania ciepłej wody użytkowej.

Operatorem systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej na terenie Gminy Ojrzeń jest ENERGA-OPERATOR S.A. Zasilanie Gminy Ojrzeń energią elektryczną odbywa się za pośrednictwem stacji energetycznej w Ciechanowie. Zespoły elektroenergetyczne SN15kV/NN0,4kV tworzą lokalne sieci elektroenergetyczne zaopatrujące w energię elektryczną niskiego napięcia podmioty przyłączone do poszczególnych stref stacji transformatorowych.³⁴

Obszar gminy jest w znacznej części zwodociągowany. Ogółem z instalacji wodociągowej korzysta 98% mieszkańców. Całkowita długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi niemal 138 km i obsługuje ona 1103 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Głównym problemem Gminy Ojrzeń są występujące dysproporcje pomiędzy rozwiniętą siecią wodociągową a rozwojem sieci kanalizacyjnej. Według stanu na 2015 r. **brak jest czynnej sieci kanalizacyjnej**. Na terenie gminy funkcjonuje natomiast 10 lokalnych oczyszczalni ścieków oraz ponad 1000 przydomowych zbiorników bezodpływowych.³⁵

Wykres nr 11 Liczba przyłączy wodociągowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WF3)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Potwierdzeniem diagnozy w zakresie sfery funkcjonalnej, stanowiącej o jakości życia w Gminie Ojrzeń są wyniki partycypacji społecznej. Mieszkańcy w ramach partycypacji

³⁴ Na podstawie: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ojrzeń.

³⁵ Tamże.

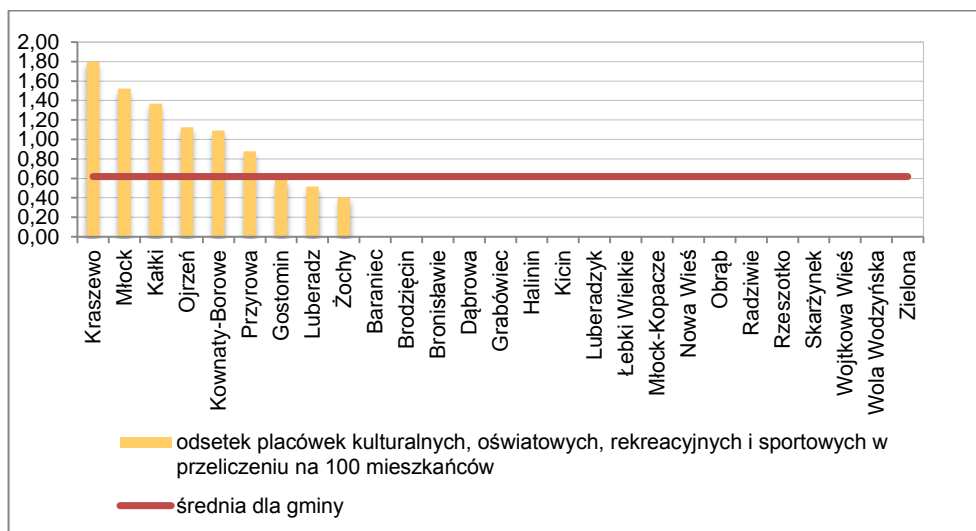
społecznej wskazywali przede wszystkim na konieczność budowy sieci kanalizacji sanitarnej. Niewystarczający dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jest według interesariuszy czynnikiem istotnie wpływającym na jakość życia.

Sieć drogową Gminy Ojrzeń tworzą drogi krajowe, powiatowe i gminne. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 50 o długości ok. 13 km. Drogi powiatowe mają łączną długość ok. 62 km, natomiast drogi gminne - ok. 111 km. Drogi krajowe i powiatowe posiadają nawierzchnię utwardzoną bitumiczną, jednak wymagają prowadzenia robót konserwacyjnych i utrzymaniowych, w szczególności dotyczy to dróg powiatowych. **Drogi gminne to w większości drogi nieutwardzone (żwirowe i gruntowe).** Dopiero ok. 40% tych dróg zostało w ostatnich latach utwardzonych. Wskaźnik gęstości dróg o nawierzchni utwardzonej na terenie gminy Ojrzeń wynosi ok. 48 km/100km². Ukształtowany układ drogowy jest wystarczający do zaspokojenia potrzeb komunikacyjnych oraz gospodarczych gminy. Należy jednak podkreślić niezadowalający stan dróg gminnych. Wnioski z partycypacji społecznej pokrywają się z przeprowadzoną diagnozą stanu i wskazują na konieczność podjęcia prac zmierzających do poprawy złego stanu infrastruktury dróg gminnych. Mieszkańcy zgłaszali potrzeby przede wszystkim związane z utwardzeniem nawierzchni lub renowacją i modernizacją tej nawierzchni. Ważnym elementem jest dla nich też zapewnienie dostępu do ścieżek rowerowych i chodników, w celu zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców i jakości życia w gminie.

Gminna infrastruktura społeczna

Jednym z zadań samorządu gminy jest zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności. Rozwój gminy zależy także od umiejętności gospodarowania zasobami i od tego, jak władze gminy będą wykorzystywały swoje mocne strony w tym zakresie. Infrastruktura społeczna obejmuje zadania z zakresu oświaty, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultury i sportu, niezbędne do funkcjonowania lokalnej społeczności. W Gminie Ojrzeń funkcjonują: Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Młocku, obejmujący Gimnazjum oraz Szkołę Podstawową, Zespół Szkół w Kraszewie obejmujący Gimnazjum oraz Szkołę Podstawową im. Wacława Kosińskiego w Kraszewie, a także Szkoła Podstawowa w Ojrzeniu. Dodatkowo funkcjonuje Gminne Przedszkole w Ojrzeniu. Dostęp do placówek służby zdrowia jest zapewniony przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Sanalex w Ojrzeniu. Gmina Ojrzeń **nie posiada gminnego ośrodka kultury**. Rolę animatora kultury pełni Gminna Biblioteka Publiczna w Ojrzeniu, a także szkoły oraz świetlice wiejskie w sołectwach: Kałki, Kownaty-Borowe, Kraszewo, Luberadź, Młock, Nowa Wieś, Ojrzeń, Przyrowa oraz Żochy. W obliczu braku odpowiedniej infrastruktury kultury niezbędne jest modernizacja świetlic wiejskich i nadanie im nowych funkcji społeczno-funkcjonalnych.

Wykres nr 12 Liczba placówek oświatowych, gminnych obiektów kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WF2)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Potwierdzeniem przeprowadzonej diagnozy stanu są wyniki partycypacji społecznej. W ramach partycypacji społecznej mieszkańcy wskazywali na niewystarczającą liczbę boisk, placów zabaw oraz innych miejsc przeznaczonych do aktywnego spędzania wolnego czasu, oraz możliwości zagospodarowania przestrzeni publicznych znajdujących się w centrach miejscowości gminnych, a także na potrzebę budowy hali sportowej w Ojrzeniu, która pozwoli na zwiększenie liczby organizowanych imprez i zajęć sportowych. Zagospodarowanie miejsc do integracji społecznej umożliwi także organizację większej liczby imprez o charakterze kulturalnym i sportowym, a także podjęcie działań w zakresie pielęgnowania lokalnych tradycji i rozwoju turystyki oraz integracji międzypokoleniowej i włączenia w sprawy gminy osób młodych i starszych, a także wykorzystanie potencjału osób w wieku produkcyjnym. Zdaniem mieszkańców wiązać się to powinno z organizacją, uporządkowaniem i zagospodarowaniem terenów znajdujących się w centrach miejscowości i mających potencjał dla celów integracji mieszkańców, a także udostępnieniem nowych obiektów przeznaczonych do organizacji wolnego czasu, takich jak boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne.

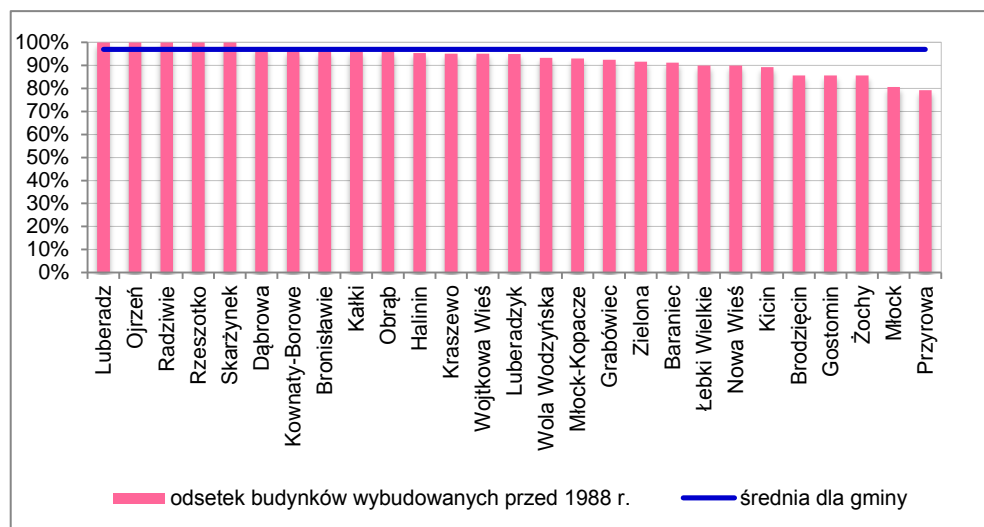
Stan techniczny obiektów budowlanych (WF1)

Stan techniczny budynków jest związany z datą budowy budynków, obowiązujących wówczas norm i przepisów, a także z prowadzonymi pracami remontowymi czy termomodernizacyjnymi. Na terenie gminy Ojrzeń przeważa zabudowa zagrodowa, związana z rolniczym charakterem gminy. Prawie 55% budynków w Gminie Ojrzeń zostało wybudowanych przed 1970 r., kolejne 34% budynków ma więcej niż 28 lat, a pozostałe 11% zostało wzniesione po 1989 r.³⁶ Istnieje wobec tego konieczność przeglądu technicznego stanu budynków i bieżących remontów, konserwacji i **prowadzenia procesów kompleksowej**

³⁶ Dane Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

termomodernizacji.

Wykres nr 13 Odsetek budynków wybudowanych przed 1988 r. (WF1)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i GUS

Potwierdzeniem przeprowadzonej diagnozy stanu w zakresie sytuacji technicznej budynków są także wyniki partycypacji społecznej. W trakcie spotkań mieszkańcy podkreślali konieczność poprawy stanu technicznego budynków na terenie Gminy, w szczególności budynków mieszkalnych. W opinii interesariuszy konieczne jest dalsze prowadzenie termomodernizacji na terenie Gminy. Remonty powinny obejmować przede wszystkim budynki mieszkalne, jak również budynki użyteczności publicznej.

Zużycie energii na potrzeby ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynkach jest istotną częścią łącznego zużycia energii finalnej w gminie. W związku z powyższym istnieje znaczny potencjał zaoszczędzenia energii cieplnej w budownictwie poprzez zastosowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Jednym z możliwych działań do podjęcia jest termomodernizacja, prowadząca do zwiększenia efektywności wykorzystania energii finalnej, a co za tym idzie do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych. Przedsięwzięcia termomodernizacyjne obejmują:

- ulepszenia, w wyniku których następuje zmniejszenie zapotrzebowania na energię dostarczaną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej oraz ogrzewania do budynków,
- ulepszenia, w wyniku których następuje zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła,
- wykonanie przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła, w wyniku czego następuje zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do budynków,
- całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie

wysokosprawnej kogeneracji.³⁷

Na terenie Gminy Ojrzeń sukcesywnie realizowane są zadania z zakresu termomodernizacji gminnych obiektów użyteczności publicznej.

Gminne obszary przestrzeni publicznej

Obszary przestrzeni publicznej to obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.³⁸ Pod względem funkcjonalnym w Gminie Ojrzeń występuje problem niedostatku zagospodarowanych miejsc wypoczynku w przestrzeni publicznej. Urządzenia sportowe oraz place zabaw znajdują się głównie przy budynkach szkół. Na terenie gminy znajdują się także obiekty sportowe i rekreacyjne. W sołectwie Ojrzeń są to: boisko szkolne, kompleks sportowy „Orlik” i plac zabaw, w sołectwie Kraszewo: boisko szkolne, kompleks sportowy „Orlik”, plac zabaw oraz siłownia zewnętrzna. Boiska znajdują się również w sołectwach: Gostomin, Kownaty-Borowe i Młock. W Młocku znajduje się również plac zabaw. Właścicielem obiektów jest Gmina Ojrzeń.

Potwierdzeniem diagnozy stanu w zakresie gminnych obszarów przestrzeni publicznej są także wyniki partycypacji społecznej. Mieszkańcy w ramach partycypacji społecznej wskazywali na brak miejsc wspólnego spędzania wolnego czasu, a także na niską estetykę przestrzeni publicznych i konieczność ich zagospodarowania (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne) oraz niewystarczający poziom bezpieczeństwa na drogach. Interesariusze wskazywali na możliwość zagospodarowania terenów w centrach miejscowości, które mogłyby stanowić miejsce lokalnych spotkań, a także uatrakcyjnić gminę pod względem zagospodarowania turystycznego i podnieść jakość przestrzeni publicznych. Brak miejsc do integracji społecznej może stanowić przyczynę niedostatecznej aktywności społecznej mieszkańców. Wybudowanie hali sportowej w Ojrzeniu przyczyniłoby się do zwiększenia popularności wydarzeń organizowanych w skali gminy i regionu.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Obiekty zabytkowe na terenie gminy stanowią o jej potencjale historycznym i kulturowym, który dobrze wykorzystany może stać się istotną przesłanką rozwoju gminy, podobnie jak lokalne tradycje. Na terenie Gminy Ojrzeń znajduje się sporo cennych obiektów dziedzictwa kulturowego. Większość z nich stanowią budynki mieszkalne i gospodarskie, które są stopniowo wypierane przez nową zabudowę. Zabytki stanowią potencjał rozwoju gminy w zakresie turystyki, np. rowerowej. Do rejestru zabytków nieruchomości prowadzonego przez

³⁷ Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów, Dz.U. 2008, nr 223, poz. 1549 z późn. zm.

³⁸ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Dz.U. 2012 r., poz. 647 z późn. zm.

Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie wpisanych zostało łącznie sześć obiektów z terenu gminy:

- Kraszewo - Kościół parafialny pw. św. Trójcy wraz z otoczeniem, nr rej. A-64 z dnia 29.08.1957 r.,
- Kraszewo - Dzwonnica, nr rej. A-64 z dnia 19.12.1961 r.,
- Luberadź - Pałac, park, nr rej. A-88 z dnia 26.03.1960 r.,
- Młock - Park podworski, nr rej. A-198 z dnia 01.06.1980 r.,
- Ojrzeń - Park podworski, nr rej. A-224 z dnia 30.08.1980 r.,
- Żochy - Zespół podworski: dwór i park, nr rej. A-199 z dnia 01.06.1980 r.

Zachowanie zabytków w dobrym stanie technicznym oraz dbałość o dziedzictwo kulturowe jest istotnym elementem budowania tożsamości lokalnej, a także przekazania tradycji młodym mieszkańcom gminy, zwłaszcza w perspektywie starzejącego się społeczeństwa. Wykorzystanie potencjału, jaki niesie ze sobą dziedzictwo kulturowe w połączeniu z poprawą warunków zamieszkania mieszkańców podniesie jakość ich życia, a uporządkowanie przestrzeni wspólnych w centrach miejscowości oraz zagospodarowanie terenów zielonych podniesie jakość i potencjał rozwoju gminy, w szczególności w zakresie turystyki.

4.4. Delimitacja obszaru zdegradowanego

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym pod względem występowania negatywnych zjawisk społecznych, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Po przeanalizowaniu stanu Gminy w zakresie sytuacji społecznej do uznania obszaru gminy jako zdegradowanego konieczna jest diagnoza stanu w zakresie sytuacji gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Przyjęto dodatkowe wskaźniki delimitacyjne, poszerzając zbiór wskaźników w zakresie sytuacji społecznej o następujące:

- Liczba podmiotów wpisanych do rejestru Regon w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WG1).
- Ilość wyrobów azbestowo-cementowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców (WŚ1).
- Udział powierzchni zielonych w jednostkach urbanistycznych (WŚ2).
- Odsetek budynków wybudowanych przed 1988 r (WF1).
- Gminne obszary przestrzeni publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WF2).
- Liczba przyłączy wodociągowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WF3).

Wyliczone wartości wskaźników dla poszczególnych sfer: gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej zostały zestawione z wynikami analizy sfery społecznej. Kolorem czerwonym wyróżniono wartości, dla których wskaźniki przyjmują wartość niższą niż wartość średniej dla gminy.

Tabela nr 4 Wartości wskaźników w sferze gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej

Lp.	Nazwa jednostki urbanistycznej	WŚ1	WŚ2	WF1	WF2	WF3
1	Baraniec	0,96	5,34%	91%	0,00	59,38
2	Brodziewicz	1,23	1,09%	86%	0,00	24,24
3	Bronisławie	0,83	2,03%	96%	0,00	25,35
4	Dąbrowa	0,63	5,85%	98%	0,00	29,55
5	Gostomin	0,70	4,12%	86%	0,59	24,71
6	Grabówiec	1,01	2,67%	93%	0,00	25,56
7	Halinin	1,15	5,17%	95%	0,00	41,18
8	Kałki	1,14	4,92%	96%	1,37	52,05
9	Kicin	0,72	3,16%	89%	0,00	31,97
10	Kownaty-Borowe	1,05	1,91%	96%	1,09	26,23
11	Kraszewo	0,47	5,75%	95%	1,80	27,76
12	Luberadz	0,76	5,15%	100%	0,52	27,32
13	Luberadzkyk	1,00	3,42%	95%	0,00	28,57
14	Łebki Wielkie	1,61	0,88%	90%	0,00	25,96
15	Młock	0,85	2,19%	81%	1,52	27,44
16	Młock-Kopacze	1,01	4,60%	93%	0,00	27,03
17	Nowa Wieś	0,99	3,47%	90%	0,00	25,70
18	Obrąb	1,37	1,09%	96%	0,00	23,68
19	Ojrzeń	0,38	1,38%	100%	1,13	32,68
20	Przyrowa	0,91	3,20%	79%	0,88	17,54
21	Radziwie	1,77	3,29%	100%	0,00	26,32
22	Rzeszotko	1,10	4,91%	100%	0,00	18,44
23	Skarżynek	1,38	1,16%	100%	0,00	27,78
24	Wojtkowa Wieś	0,86	3,81%	95%	0,00	22,92
25	Wola Wodzyńska	1,02	3,39%	93%	0,00	25,67
26	Zielona	1,98	3,85%	92%	0,00	37,04
27	Żochy	0,84	2,23%	86%	0,40	23,08
Razem		0,85	3,41%	97%	0,62	27,86

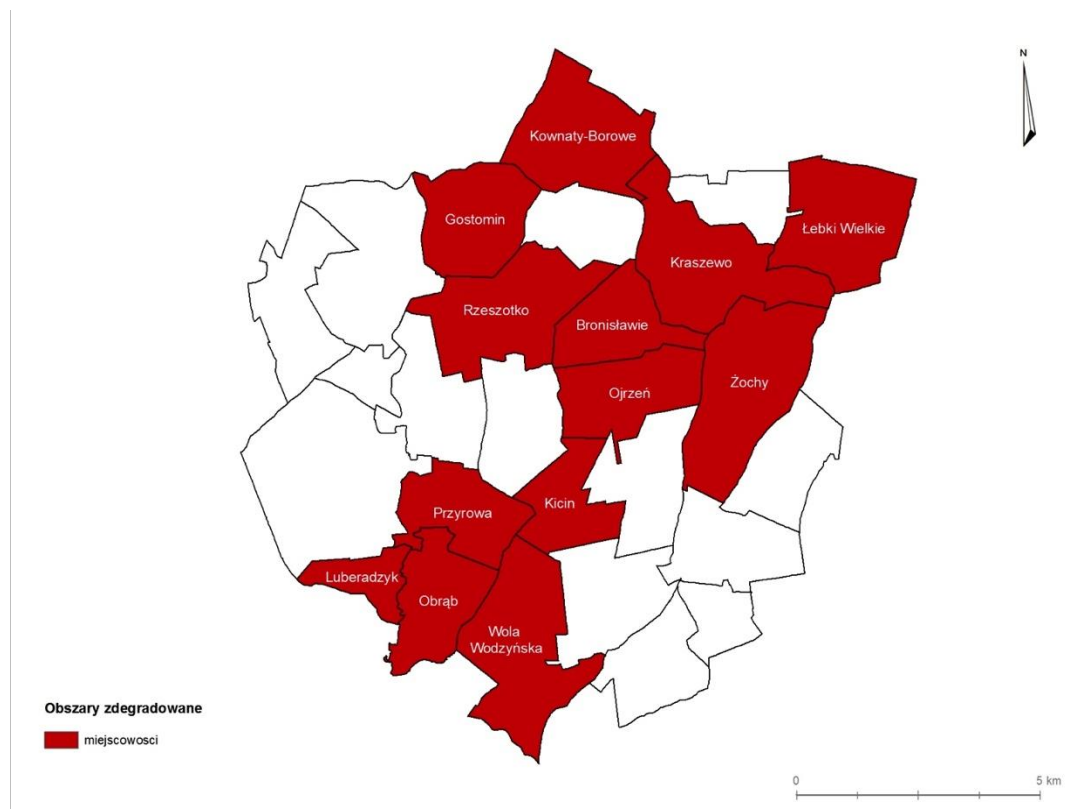
Na podstawie przeprowadzonych analiz wyznaczono obszar zdegradowany na terenie Gminy Ojrzeń, w których oprócz negatywnych zjawisk społecznych, zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Tabela nr 5 Wybór obszaru zdegradowanego

Lp.	Nazwa jednostki urbanistycznej	sytuacja kryzysowa w sferze społecznej	negatywne zjawiska w sferze gospodarczej	negatywne zjawiska w sferze środowiskowej	negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	obszar zdegradowany
1	Bronisławie	tak	tak	tak	tak	tak
2	Gostomin	tak	tak	nie	tak	tak
3	Kicin	tak	tak	tak	tak	tak
4	Kownaty-Borowe	tak	tak	tak	tak	tak
5	Kraszewo	tak	nie	nie	tak	tak
6	Luberadzyk	tak	tak	tak	tak	tak
7	Łebki Wielkie	tak	tak	tak	tak	tak
8	Obrąb	tak	tak	tak	tak	tak
8	Ojrzeń	tak	nie	tak	tak	tak
10	Przyrowa	tak	tak	tak	tak	tak
11	Rzeszotko	tak	tak	tak	tak	tak
12	Wola Wodzyńska	tak	tak	tak	tak	tak
13	Żochy	tak	tak	tak	tak	tak

Rozmieszczenie przestrzenne obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Ojrzeń zostało przedstawione na mapie nr 12.

Mapa nr 12 Obszar zdegradowany na terenie Gminy Ojrzeń

4.5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

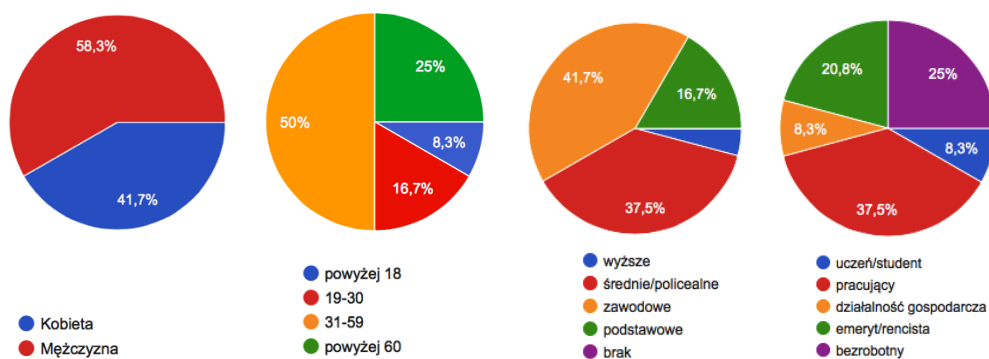
Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, **cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację**, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Na wyznaczonym obszarze zdegradowanym Gminy Ojrzeń mieszka 62% ludności, a ich powierzchnia tych obszarów stanowi 52% łącznej powierzchni gminy.

Wydzielając obszar rewitalizacji z obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę:

- ✓ możliwość realizacji zadań/projektów wpływających na eliminację przyczyn powstawania i występowania negatywnych zjawisk,
- ✓ dobór jednostek w których koncentrują się negatywne zjawiska, pod kątem ich oddziaływania na obszar rewitalizacji i całego obszaru zdegradowanego,
- ✓ istotne znaczenie z punktu widzenia rozwoju lokalnego gminy,
- ✓ zasięg oddziaływania realizowanych projektów na społeczność lokalną,
- ✓ możliwość utrzymania spodziewanych efektów, tj. mechanizmów naprawczych także po zakończeniu bezpośredniej interwencji.

Wydzielenie obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego powinno się odbyć poprzez dogłębną analizę, w której uwzględniono poza badaniem wskaźników i poszukiwaniem kumulacji negatywnych zjawisk obszaru zdegradowanego, partycypację społeczną oraz czynniki wskazane powyżej, z uwagi na fakt, iż jest to proces znacznie bardziej złożony, a jego skuteczna realizacja możliwa jedynie pod warunkiem spełnienia ich wszystkich razem. **Obszar rewitalizacji został wyznaczony zgodnie z przyjętymi kryteriami.**

Wybierając obszar rewitalizacji zastosowano metodykę polegającą na połączeniu wskaźników z diagnozy i partycypację społeczną. Grupa przebadana była grupą reprezentatywną i składała się z 58% mężczyzn, 42 % kobiet. Wśród respondentów 50% stanowiła grupa w wieku 31-59 lat, 25% w wieku powyżej 60 lat, pozostałe 25% w wieku 18-30 lat. W badaniu udział wzięły osoby z wykształceniem podstawowym 17%, zawodowym 42%, średnim/policealnym 37% i wyższym 4%. Wśród respondentów większość stanowiły osoby pracujące 46% w tym 8% prowadzi działalność gospodarczą, 25% to osoby bezrobotne, 21% emeryci i renciści i 8% osoby uczące się. W sumie przebadano grupę 46 osób.

W trakcie warsztatów udział wzięło 10 osób, z którymi przeprowadzono wywiady pogłębione. Wynikało z nich, iż do mocnych stron obszaru rewitalizacji należy zaliczyć położenie gminy pomiędzy dwoma ośrodkami miejskimi Ciechanowem i Płońskiem, oddalonymi od gminy o 20km. Są one miejscem pracy wielu młodych osób z terenu gminy. Zwrócono uwagę na wysokie walory środowiskowe, które powinny zostać wykorzystane w rozwoju turystyki. Wymaga to jednakże podniesienia jakości zamieszkania mieszkańców poprzez uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz terenów zielonych, poprawy jakości dróg gminnych, wybudowania kanalizacji sanitarnej, co podniesie w istotny sposób jakość obsługi turystów w zakresie agroturystyki.

Z problemów występujących w obszarze rewitalizacji wymieniano odpływ młodych ludzi i starzejące się społeczeństwo. Jako zachętę do zatrzymania osób młodych na terenie gminy, wskazywano konieczność poprawy estetyki przestrzeni publicznych w wielu miejscowościach, odpowiednią infrastrukturę drogową, zapewnienie dostępu do zajęć sportowych i odpowiedniej jakości infrastruktury oraz integrację mieszkańców. Oferta ta musi być na tyle atrakcyjna, by młodzi chcieli zostać w naszej gminie a nie w Ciechanowie czy Płońsku, które są pod tym kątem bardziej atrakcyjne. Kolejny problem, który widzą mieszkańcy to pomoc osobom starszym, wskazują na konieczność budowy ośrodka wsparcia i prowadzenia zajęć dla tej grupy osób, która stanowi coraz większy udział w liczbie mieszkańców naszej gminy. Tego typu inicjatywy to pomoc dla osób starszych, ale i młodych, pod opieką, których te osoby pozostają. Działania te powinny zwiększyć szanse na podjęcia przez osoby młode pracy w sąsiadujących ośrodkach miejskich. Dodatkowo respondenci z warsztatów podkreślali problem długotrwałego bezrobocia i korzystania przez te osoby z pomocy społecznej, które w dużej części są patologią przekazywaną z pokolenia na pokolenie. Prawie 40% bezrobotnych na terenie gminy to osoby długotrwale bezrobotne. Podkreślano, iż tylko inicjatywy społeczne zachęcające tę grupę osób do wspólnych inicjatyw, może zachęcić ich lub ich dzieci do zmiany postawy i wyjścia z bezrobocia.

Wyniki ankiet posłużyły jako wagi do wyboru ostatecznego obszaru rewitalizacji. Problemy zdefiniowane przez respondentów jako najistotniejsze tj. zmniejszenie bezrobocia, ubóstwa i przestępczości oraz starzejące się społeczeństwo to problemy społeczne, na które respondenci zwracali najczęściej uwagę. Przyznano wagi od 0-4 (wartości co 1) dla każdej zgłoszonej ze sfery społecznej cechy. Wartości wag przemnożono przez maksymalne wartości

wskaźników z danej grupy cech. Dodatkowo wagi dodano tym miejscowościom, które zostały przez respondentów wskazane jako miejsca wymagające rewitalizacji. Sferę gospodarczą i przestrzenno-funkcjonalną zaliczono do najważniejszych spraw wymagających podjęcia w programie rewitalizacji. Nadano tym sferom rangi od 0 do 1 (wartości co 0,25). Wartość wskaźników społecznych i ze sfery gospodarczej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej z uwzględnionymi wagami z partycypacji społecznej przyjmują wartości od 4 do 15 (tabela 6b). Obszary z najwyższą wartością oszacowanych zgodnie z przyjętą metodyką wskaźników są następujące: Przyrowa 15, Ojrzeń, Wola Wodzyńska i Żochy po 13 punktów.

Tabela nr 6a Wskaźniki

Lp.	Nazwa jednostki urbanistycznej	Wskaźniki społeczne vs. partycypacja	Łącznie wskaźniki społeczne/środowiskowe/gospodarcze i przestrzenno-funkcjonalne vs. partycypacja
1	Baraniec	4	4
2	Brodziewicz	7	7
3	Bronisławie	7	7
4	Dąbrowa	5	5
5	Gostomin	9	10
6	Grabówiec	5	7
7	Halinin	2	4
8	Kałki	6	7
9	Kicin	8	9
10	Kownaty-Borowe	11	12
11	Kraszewo	8	9
12	Luberadz	2	4
13	Luberadzyk	8	10
14	Łebki Wielkie	7	8
15	Młock	2	4
16	Młock-Kopacze	5	7
17	Nowa Wieś	7	9
18	Obrąb	8	10
19	Ojrzeń	12	13
20	Przyrowa	13	15
21	Radziwie	4	7
22	Rzeszotko	10	13
23	Skarżynek	7	10
24	Wojtkowa Wieś	5	7
25	Wola Wodzyńska	11	13
26	Zielona	5	7

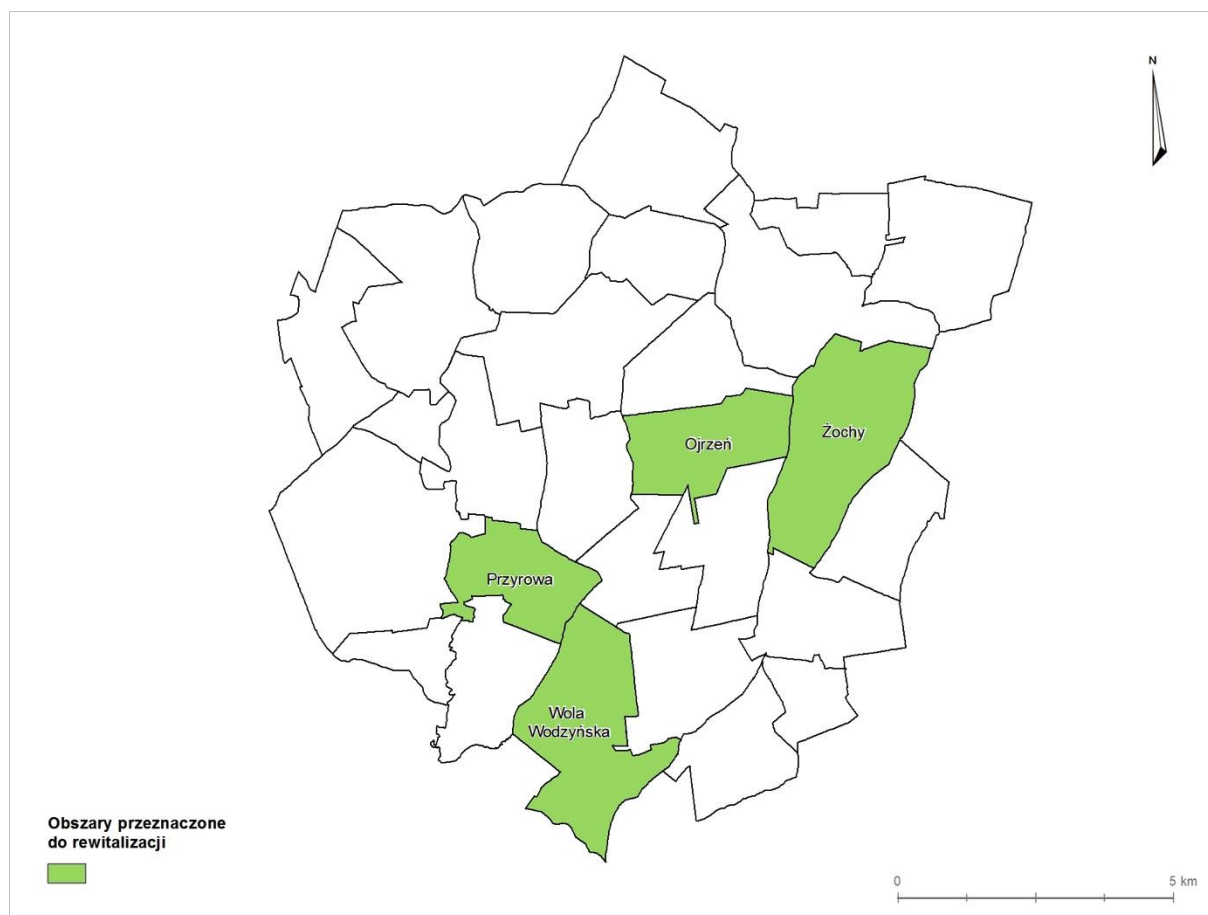
Lp.	Nazwa jednostki urbanistycznej	Wskaźniki społeczne vs. partycypacja	Łącznie wskaźniki społeczne/środowiskowe/gospodarcze i przestrzenno-funkcjonalne vs. partycypacja
27	Żochy	12	13

Wyznaczony obszar rewitalizacji stanowi 18% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 29% ludności. Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje cztery następujące podobszary: **Ojrzeń, Przyrowa, Wola Wodzyńska i Żochy (tabela 6b).**

Tabela nr 7b Liczba mieszkańców i powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji

Lp.	Nazwa jednostki urbanistycznej	Liczba mieszkańców [os.]	Powierzchnia [ha]
1	Ojrzeń	710	420,87
2	Przyrowa	114	376,01
3	Wola Wodzyńska	187	680,32
4	Żochy	247	703,79
	Razem	1 258	2180,99

Mapa nr 13 Obszar rewitalizacji Gminy Ojrzeń

Ludność w obszarze rewitalizacji

W obszarze rewitalizacji mieszka 1258 osób. Obserwowana jest tendencja wzrostu liczby osób starszych w populacji mieszkańców. Należy więc podjąć działania skierowane do tej grupy, ponieważ często są to osoby samotne, nieaktywne zawodowo, które po zakończeniu pracy zawodowej powinny otrzymać ofertę wsparcia od Gminy. W tym celu należy zaplanować działania mające na celu integrację społeczną mieszkańców poprzez zapewnienie miejsc integracji i dedykowaną ofertę dla osób starszych, wykorzystującą potencjał gminy, jakim są wolne przestrzenie do zagospodarowania oraz wykorzystanie potencjału obiektów zabytkowych, mogących przyczynić się do rozwoju gminy. Odpływ młodych ludzi poza gminę oraz starzejące się społeczeństwo są uznawane przez mieszkańców jako jedne z największych zagrożeń społecznych w gminie. Powoduje to konieczność dedykowania działań dla osób starszych. Zwiększenie udziału osób starszych w liczbie mieszkańców znalazło swoje odzwierciedlenie również w postulatach mieszkańców dotyczących budowy dziennego domu seniora „Wigor” w Ojrzeniu. Ich zdaniem pozwoli to na zapewnienie miejsca pobytu osobom starszym oraz ich lepszą integrację, zarówno pomiędzy sobą, jak też w społeczeństwie.

Zdiagnozowany problem: starzejące się społeczeństwo

Bezrobocie w obszarze rewitalizacji

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji mieszka prawie 30% łącznej liczby bezrobotnych. Prawie 31% łącznej liczby bezrobotnych mieszkających w granicach obszaru rewitalizacji to osoby długotrwale pozostające bez pracy. Wśród bezrobotnych przeważają osoby młode do 34 roku życia. Wśród osób młodych do 35 roku życia pozostających bez pracy, aż 74% osób to z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, co może świadczyć, iż grupę stanowią osoby, którym w rodzinie przekazane zostały wzorce bierności.

Zdiagnozowany problem: bezrobocie wśród ludzi młodych

Ubóstwo w obszarze rewitalizacji

Na wyznaczonym obszarze 5% spośród wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji korzysta z pomocy świadczonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu, co stanowi 22% łącznej liczby osób w gminie korzystających z pomocy społecznej. Ubóstwo nie jest najistotniejszym problemem w obszarze, o czym pośrednio świadczy liczba przyznanych zasiłków stałych, z których w obszarze rewitalizacji korzystają 2 osoby.

Przestępczość w obszarze rewitalizacji

Gmina Ojrzeń jest gminą bezpieczną i przestępczość nie stanowi poważnego problemu. 1 przestępstwo zostało popełnione w obszarze rewitalizacji. W ramach zapewnienia

poczucia bezpieczeństwa istotną kwestią jest podniesienie bezpieczeństwa na drogach i związana z tym poprawa jakości nawierzchni, wpływających istotnie na jakość życia w obszarze rewitalizacji.

Zdiagnozowany problem: niezadowalający stan nawierzchni dróg gminnych**Aktywność społeczna w obszarze rewitalizacji**

Na podstawie analizy frekwencji wyborczej w Gminie Ojrzeń można stwierdzić, iż istnieje potencjał do rozwoju kapitału społecznego gminy. Średnia frekwencja wyborcza w obszarze rewitalizacji jest nieznacznie wyższa aniżeli dla gminy. Potencjałem rozwoju aktywności społecznej może także być liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych i funkcjonujących w obszarze rewitalizacji (4 spośród 9 działających w gminie). Jednocześnie obserwowane zjawisko niskiego poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym gminy wynika z niskiej dostępności miejsc integracji społecznej. Konieczne jest w tym celu prowadzenie działań rewitalizacyjnych w kierunku zagospodarowania przestrzeni wspólnych dla integracji społecznej, w tym osób starszych, a także aktywności sportowej mieszkańców.

**Zdiagnozowany problem: brak miejsc do integracji społecznej
brak wystarczającej liczby miejsc do prowadzenia zajęć sportowych****Aktywność gospodarcza w obszarze rewitalizacji**

Stosunkowo niska jest przedsiębiorczość mieszkańców, przejawiająca się chęcią prowadzenia własnej działalności gospodarczej. 45% firm zgłoszonych w rejestrze Regon prowadzi działalność gospodarczą w obszarze rewitalizacji, z tego 83% w miejscowości gminnej. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości oraz różnicowanie prowadzonej na obszarach wiejskich działalności gospodarczej są postrzegane jako istotne wyzwania rozwojowe gminy. Możliwości ożywienia gospodarczego gminy w zakresie walorów turystycznych nie są wystarczająco wykorzystane. Potencjalnym rozwiązaniem jest prowadzenie działalności w zakresie agroturystyki oraz wykorzystanie w tym celu potencjału, jaki niosą ze sobą obiekty zabytkowe i tereny zieleni urządzonej w połączeniu z dobrym jakościowo systemem komunikacji w gminie. Biorąc pod uwagę bliskość ośrodków miejskich, gmina mogłaby się stać miejscem rozwoju turystyki rowerowej i wygenerować w ten sposób nowe miejsca pracy w obsłudze i drobnej działalności usługowej. Pożądanym kierunkiem jest podjęcie działań w kierunku wsparcia mieszkańców w zakładaniu własnej działalności gospodarczej, m.in. poprzez promocję form samozatrudnienia i odpowiednie szkolenia.

**Zdiagnozowany problem: niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju turystyki
stosunkowo niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców**

Jakość środowiska w obszarze rewitalizacji

W obszarze rewitalizacji wykorzystywanych jest 775 ton pokryć dachowych azbestowo-cementowych, co stanowi 21% wszystkich wyrobów w gminie. W sołectwach Żochy i Wola Wodzyńska problem ten jest szczególnie dotkliwy. Ma to negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców. Wyliczony wskaźnik ilości wyrobów zawierających azbest na liczbę mieszkańców jednostki jest wyższy aniżeli średnia dla gminy. Brak jest szerszego wykorzystania walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy jako czynnika rozwoju turystyki na obszarze Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Wynika to z braku odpowiedniej infrastruktury, tj. komunikacyjne ciągi pieszo-rowerowe, a także niskiej jakości i estetyki przestrzeni publicznych oraz braku miejsc do wypoczynku w poszczególnych miejscowościach i oferty kulturalnej w miejscowościach gminy. Szczególnie wart podkreślenia jest problem zdegradowanego, zabytkowego parku w Ojrzeniu, który poddany procesowi rewaloryzacji będzie mógł stanowić element rozwoju turystyki w gminie. W zakresie ochrony powietrza najbardziej uciążliwymi, szczególnie w okresie zimowym, są domowe piece (w przewodzie opalane węglem czy też ekogroszkiem), Źródłem emisji zanieczyszczeń do atmosfery jest również transport drogowy. W celu eliminacji zanieczyszczenia powietrza konieczne jest podjęcie działań zmierzających do modernizacji budynków, w tym użyteczności publicznej, oraz ograniczenia ruchu samochodowego na terenie gminy.

**Zdiagnozowany problem: nagromadzenie wyrobów zawierających azbest
niedostatek zagospodarowanych miejsc wypoczynku w przestrzeni publicznej
degradacja parku w Ojrzeniu**

Funkcjonalność przestrzeni w obszarze rewitalizacji

Tereny obszaru rewitalizacji wymagają uporządkowania i zagospodarowania. Zmiany są niezbędne, żeby jednostki te mogły stanowić miejsca przeznaczone do rekreacji oraz dla aktywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców Gminy, a także spowodowały wzrost atrakcyjności turystycznej gminy. W Gminie Ojrzeń brak jest sieci kanalizacyjnej. Rozwój gminy powinien polegać na pełnym zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej, przy jednoczesnym zrównoważonym zagospodarowaniu jej terenów. W zakresie infrastruktury społecznej Gmina Ojrzeń nie posiada gminnego ośrodka kultury. W obliczu braku odpowiedniej infrastruktury kultury niezbędne jest modernizacja świetlic wiejskich i nadanie im nowych funkcji społeczno-funkcjonalnych. Zauważalna jest niewystarczająca liczba miejsc przeznaczonych do aktywnego spędzania wolnego czasu, który jest postrzegany przez lokalne społeczeństwo jako bardzo ważny czynnik określający standard życia. Zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz działania termomodernizacyjne budynków podniosą jakość przestrzeni publicznej Gminy Ojrzeń, a co z tym związane będą stanowiły istotną przesłankę do rozwoju agroturystyki w gminie w obliczu braku przemysłu i przedsiębiorstw zatrudniających mieszkańców.

**Zdiagnozowany problem: brak sieci kanalizacyjnej
brak gminnego ośrodka kultury
niewystarczająca liczba miejsc do aktywnego spędzania wolnego czasu**

Istotność z punktu widzenia rozwoju lokalnego

Wyznaczony obszar rewitalizacji ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, budowania tożsamości regionalnej i historycznej oraz miejsc integracji społecznej, a także znajdują się w nim potencjalne miejsca pracy. Na obszarze znajdują się:

- Urząd Gminy,
- Urząd Pocztowy,
- Gminne Przedszkole w Ojrzeniu,
- Szkoła Podstawowa w Ojrzeniu,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Sanalex w Ojrzeniu,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Ojrzeniu,
- świetlice wiejskie,
- place zabaw oraz siłownie zewnętrzne,
- oddziały OSP.

Ponadto na wyznaczonym obszarze organizowane są wydarzenia o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i integracyjnym o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. Mając na uwadze powyższe, stwierdzono, iż obszar jednostek Ojrzeń, Przyrowa, Wola Wodzyńska i Żochy charakteryzuje się nagromadzeniem problemów społecznych. Na jego terenie dostępne są również: konieczna przestrzeń oraz infrastruktura do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W związku z powyższym powinien stanowić obszar rewitalizacji.

Potwierdzenie wskaźnikowej diagnozy stanu w trakcie partycypacji społecznej

Wnioski płynące z partycypacji społecznej pokrywają się z opracowaną diagnozą stanu. Jako mocne strony rozwoju obszaru rewitalizacji mieszkańcy uznawali najczęściej atrakcyjne położenie geograficzne, rozwinięte rolnictwo, wysokie walory środowiskowe terenów gminy, aktywność Ochotniczych Straży Pożarnej. Dogodne położenie komunikacyjne, a także bliskość dużych ośrodków miejskich oraz atrakcyjne tereny gminy przeznaczone pod inwestycje i agroturystykę, mogą stanowić istotny czynnik rozwoju obszaru rewitalizacji i gminy, prowadzący do wyprowadzania obszarów ze stanu kryzysowego poprzez zmniejszenie bezrobocia i rozwój usług społecznych. Konieczne jest jednakże w tym celu podjęcie działań prowadzących do zagospodarowania przestrzeni wspólnych w gminie. Mieszkańcy w ramach partycypacji społecznej wnioskowali o zagospodarowanie wspólnych przestrzeni w celu utworzenia miejsc przeznaczonych do wspólnych spotkań i wspólnego, aktywnego spędzania wolnego czasu, a także opieki nad osobami starszymi, których w gminie jest coraz więcej. W zakres tych wniosków weszły również potrzeby tworzenia boisk, placów zabaw i siłowni zewnętrznych, a także działania związane z adaptacją terenu parku w Ojrzeniu

do celów rekreacyjnych i wypoczynkowych. Z kolei słabe strony gminy to we wskazaniach ankietowanych to przede wszystkim wysokie bezrobocie, brak zakładów przemysłowych, w których można by podjąć zatrudnienie, gospodarka oparta głównie na rolnictwie, słabo rozwinięty rynek usług, migracja ludzi młodych do miast, niski poziom wykształcenia mieszkańców, mała aktywność mieszkańców gminy, mała liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, słaba jakość dróg gminnych, słaba opieka zdrowotna oraz niewielka oferta kulturalna. Mieszkańcy wskazali w ramach partycypacji społecznej na konieczność podjęcia budowy system kanalizacji, poprawy połączeń komunikacyjnych z najbliższymi miastami, stworzenia polityki zachęt dla potencjalnych inwestorów, rozwoju turystyki i agroturystyki, rozbudowy infrastruktury sportowej oraz promocji gminy.

Ważnym wnioskiem z partycypacji społecznej jest wskazanie na konieczność zwiększenia liczby wydarzeń o charakterze sportowym, a także zapewnienie infrastruktury z tym związanej, m.in. poprzez budowę boisk oraz hali sportowej, instalację siłowni zewnętrznych, itp. Również rozbudowa lub modernizacja infrastruktury technicznej: dróg, chodników, ścieżek rowerowych, powinna być uwzględniona w planach rewitalizacyjnych jako element podnoszenia jakości życia i zwiększenia bezpieczeństwa.

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji brzmi następująco:

Obszar rewitalizacji, tj. Ojrzeń, Przyrowa, Wola Wodzyńska i Żochy to miejsce przyjazne mieszkańcom, zapewniające wysoką jakość życia w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej, gwarantujące bezpieczeństwo oraz poszanowanie wspólnych wartości.

Wizja sformułowana powyżej będzie realizowana będzie poprzez cele strategiczne i powiązane z nimi kierunki działań oraz zadania, będące odpowiedzią na wyniki diagnozy stanu, wyniki partycypacji społecznej i potrzeby rewitalizacyjne zgłoszone przez mieszkańców gminy. Działania rewitalizacyjne dla Gminy Ojrzeń, obejmujące obszar następujących miejscowości: Ojrzeń, Przyrowa, Wola Wodzyńska i Żochy, przebiegały będą we wszystkich sferach życia społeczno-gospodarczego gminy.

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na powstrzymanie odpływu ludzi młodych z obszaru rewitalizacji, gdyż na obszarze rewitalizacji w porównaniu ze wskaźnikami dla całej gminy, mniejszy jest odsetek dzieci i młodzieży 17% o 2 p.p mniej niż w gminie, a większy odsetek osób starszych 22,7% o 3,7 p.p więcej niż w gminie. W populacji rośnie udział osób starszych. Działania rewitalizacji powinny być nakierowane także na osoby starsze, gdyż często są to osoby nieaktywne, wymagające opieki lub samotne, nie radzące sobie po zakończeniu pracy zawodowej. Konieczne jest podjęcie działań, które będą dążyły do zatrzymania osób młodych, poprzez zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca przyjaznego z zagospodarowaną i uporządkowaną przestrzenią publiczną oraz budynkami mieszkalnymi w dobrym stanie technicznym z technologią przyjazną środowisku. Przedsięwzięcia odpowiadają na potrzebę żywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych wspieranie integracji społecznej, odnowę przestrzeni publicznych oraz wyłączenie społeczne, pozwalające zmniejszać odpływ ludzi młodych poza obszar gminy, aktywizację osób starszych.

Obszar rewitalizacji stanie się obszarem zapewniającym mieszkańcom atrakcyjne warunki do życia, aktywności społecznej i zawodowej oraz integracji. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji pozytywnie wpłynie na całą społeczność gminy. Podejmowane działania w zakresie opieki nad osobami starszymi spowodują, iż nie będą one wykluczone społecznie oraz umożliwi podjęcia pracy osobom młodym, opiekującym się osobami starszymi. Zakładana organizacja przestrzeni publicznych powinna zachęcić wszystkie grupy społeczne, tj. rodziny, dzieci i młodzież, seniorów, osoby niepełnosprawne do integracji społecznej poprzez udział w formach aktywności proponowanych na terenie gminy, tj. imprezy kulturalne, sportowe i rekreacyjne, co powinno doprowadzić do chęci zmiany postaw u osób długotrwale bezrobotnych, jako wyniku wzajemnej wymiany doświadczeń i postaw.

W sferze gospodarczej nastąpi aktywizacja gospodarcza mieszkańców, prowadzone będą działania nakierowane na wsparcie mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości, a gmina będzie obszarem, gdzie istnieją korzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności w sektorze agroturystyki i usług towarzyszących.

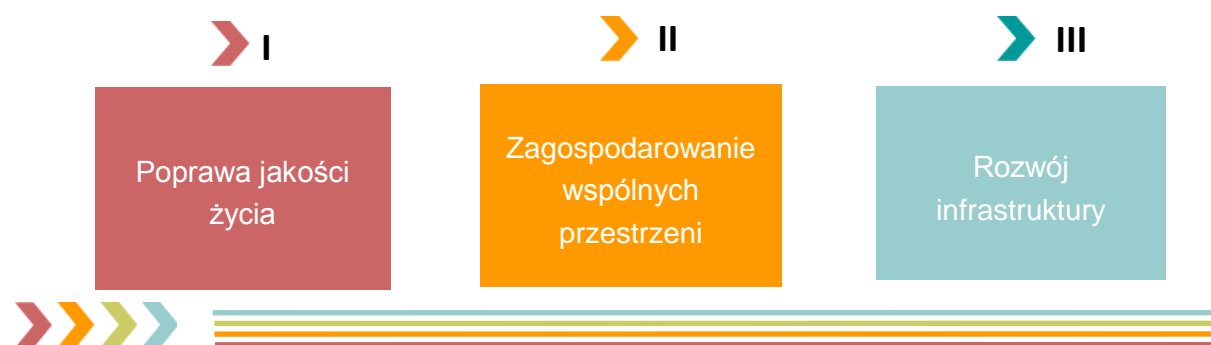
W sferze środowiskowej gmina będzie dążyła do jakościowej poprawy terenów zielonych i rekreacyjnych, termomodernizacji budynków i przechodzenia w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, pozwalającej na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy dwutlenkiem węgla, a także usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków na terenie Gminy. Walory środowiskowe są mocną stroną gminy, która może zaważyć na decyzji młodych osób o pozostaniu w miejscu zamieszkania, a nie w miejscu pracy. Dlatego też tak istotne jest dbanie o tę sferę oraz zapewnienie odpowiedniej infrastruktury do prowadzeniu działalności gospodarczej w zakresie agroturystyki.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej obszar rewitalizacji będzie cechował się wysokiej jakości strukturą przestrzenną, nastąpi poprawa stanu obiektów mieszkalnych i zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Zrewitalizowane obszary będą atrakcyjne dla mieszkańców i przedsiębiorców, a odnowiona przestrzeń i infrastruktura będzie stanowiła przyczynek do podejmowania działań, zmierzających do poprawy estetyki pozostałych obszarów gminy i rozwoju agroturystyki. Większość respondentów wskazywała na konieczność poprawy estetyki miejsc publicznych, zagospodarowania terenów zielonych, miejsc rekreacji i terenów sportowych. Odpowiednia jakość dróg, ścieżek rowerowych i kanalizacja to niezbędna infrastruktura do rozwoju turystyki. Poprzez te działania, obszary rewitalizacji mają szansę na zwiększenie liczby mieszkańców, przede wszystkim młodych i wyjście z sytuacji kryzysowej.

6. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Głównym celem prowadzenia procesu rewitalizacji jest społeczne i gospodarcze ożywienie zdegradowanych obszarów Gminy. W oparciu o przeprowadzoną diagnozę stanu w zakresie sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej w Gminie Ojrzeń, z wykorzystaniem wniosków i postulatów zebranych w ramach partycypacji społecznej w formie ankietyzacji, warsztatów oraz spacerów studyjnych w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji oraz ustalenia hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych i uwzględnieniu celów i kierunków wyznaczonych w dokumentach programowych Gminy, wyznaczone zostały cele rewitalizacji gminy.

Cele rewitalizacji, stanowiące odpowiedź na problemy zidentyfikowane przy opracowaniu diagnozy i będące przełożeniem wizji stanu obszaru po rewitalizacji oraz wynikiem konsultacji społecznych, zostały zdefiniowane w niniejszym *Programie* jako:

Uwzględniając postulat spójności działań, programowanie rewitalizacji jest komplementarne z planowaniem przestrzennym i gminną polityką społeczną, a także z zadaniami z zakresu edukacji, sportu oraz z polityką kulturalną gminy. Postawione cele stanowią przełożenie wizji we wszystkich kluczowych obszarach tematycznych związanych z rewitalizacją Gminy Ojrzeń i obejmujących rozwój społeczny, przestrzenny i gospodarczy na obszarze rewitalizacji, a także wspierającym dążenie do polepszenia warunków w pozostałych obszarach Gminy. Każdemu z celów rewitalizacji przyporządkowano kierunki działań, umożliwiające osiągnięcie pożądanego efektów w zakresie rozwiązywania problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

I. Poprawa jakości życia

1. Aktywne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym bezrobociu i ubóstwu dzięki prowadzeniu szkoleń dla osób bezrobotnych oraz wspieraniu zakładania własnej działalności gospodarczej, w szczególności w zakresie sektora agroturystycznego, prowadzenie prac społecznie użytecznych, umożliwiających zdobywanie doświadczenia zawodowego oraz odnowa miejsc przestrzeni wspólnych, dająca zatrudnienie na okres wykonywania prac. Oczekiwany cel: zmniejszenie bezrobocia.

2. Motywowanie i wspieranie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności. Aktywność społeczna mieszkańców przejawiająca się chęcią działania na rzecz wspólnego dobra ma istotny wpływ na wyprowadzanie obszarów ze stanu kryzysowego. Oczekiwany cel: zmniejszenie bezrobocia, zmianę postaw u osób długotrwale bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej.
3. Tworzenie przestrzeni wspólnych, miejsc do spotkań, rekreacji i wypoczynku, umożliwiających integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej. Zagospodarowanie przestrzeni wspólnych umożliwi podniesienie jakości obszaru i związanego z nim sektora usługowego, w szczególności rozwoju agroturystyki. Oczekiwany cel: zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy poprzez budowanie więzi społecznych, zaoferowanie przestrzeni publicznych na podobnym poziomie, jaki jest osiąganym w pobliskich ośrodkach miejskich
4. Zapewnienie dostępu i wysokiego poziomu edukacji mieszkańcom poprzez organizowanie dodatkowych zajęć sportowych w szkołach oraz naukę języków obcych. Oczekiwany cel: zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy, zmniejszenie bezrobocia.
5. Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację. Świadomość lokalnej tradycji w połączeniu z atrakcyjną przestrzenią stworzy warunki do rozwoju sektora agroturystycznego. Oczekiwany cel: zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy poprzez budowanie więzi społecznych, zmniejszenie bezrobocia,.

II. Zagospodarowanie wspólnych przestrzeni

---

1. Uporządkowanie, zagospodarowanie i zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej prowadzące do poprawy jakości życia mieszkańców, ale także umożliwiający rozwój sektora usługowego. Oczekiwany cel: zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy, zmniejszenie bezrobocia.
2. Poprawa stanu technicznego budynków oraz wykorzystanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną, mające wpływ na jakość środowiska w gminie, ale także na estetykę przestrzeni. Oczekiwany cel: zwiększanie atrakcyjności gminy, zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy, zmniejszenie bezrobocia.
3. Zwiększenie wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych prowadzące do wzrostu aktywności społecznej mieszkańców, zdobywanie doświadczeń w zakresie organizowania i zarządzania zadaniami, co może mieć istotny wpływ na potwierdzenie umiejętności i poszukiwania pracy zarobkowej przez osoby bezrobotne. Oczekiwany cel: zmniejszenie bezrobocia.
4. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców, które także będą służyły rozwojowi agroturystyki w gminie, co powinno doprowadzić do spadku bezrobocia i poziomu ubóstwa. Wykorzystanie walorów Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu przyczyni się do rozwoju

- agroturystyki, turystyki pieszej i rowerowej. Oczekiwany cel: zwiększanie atrakcyjności gminy, zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy, zmniejszenie bezrobocia.
5. Promowanie porządku w przestrzeniach publicznych przyczyni się do podniesienia jakości i estetyki gminy, poprawiając jakość życia mieszkańców oraz stanowiąc przesłankę rozwoju sektora agroturystycznego w gminie. Oczekiwany cel: zwiększanie atrakcyjności gminy, zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy, zmniejszenie bezrobocia.
  6. Dbalność o estetykę obiektów budowlanych i małej architektury. Oczekiwany cel: zwiększanie atrakcyjności gminy.

Rozwój infrastruktury

---

1. Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej wpłynie pozytywnie na zdiagnozowany problem wieku budynków, a co z tym związane z koniecznością prowadzenia remontów i prac konserwacyjnych, a także termomodernizacji. Oczekiwany cel: zwiększanie atrakcyjności gminy, zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy, zmniejszenie bezrobocia.
2. Poprawa jakości infrastruktury i wyposażenia obiektów kulturalnych, sakralnych i sportowych, które podniosą jakość życia mieszkańców, pogłębią ofertę zajęć kulturalnych i sportowych, co będzie sprzyjało tworzeniu więzi i może także prowadzić do rozwoju agroturystyki. Oczekiwany cel: zwiększanie atrakcyjności gminy, zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy, zmniejszenie bezrobocia.
3. Poprawa jakości systemu komunikacyjnego, w szczególności stanu dróg gminnych. Oczekiwany cel: zwiększanie atrakcyjności gminy, zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy, zmniejszenie bezrobocia.
4. Modernizacja infrastruktury technicznej i zwiększenie dostępności mieszkańców do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Poprawi to jakość życia mieszkańców i przyczyni się do spełnienia wymogów ochrony środowiska. Oczekiwany cel: zwiększanie atrakcyjności gminy, zmniejszenie odpływu młodych z terenu gminy, zmniejszenie bezrobocia.

Tabela nr 8 Cele i kierunki działań stanowiące odpowiedź na problemy zidentyfikowane w obszarze rewitalizacji

Zdiagnozowany problem / Cele i kierunki działań	I.1	I.2	I.3	I.4	I.5	II.1	II.2	II.3	II.4	II.5	II.6	III.1	III.2	III.3	III.4
Starzejące się społeczeństwo		X	X		X				X						
Bezrobocie wśród ludzi młodych	X			X				X				X			
Niezadawalający stan nawierzchni dróg gminnych						X								X	
Brak miejsc do integracji społecznej		X	X		X				X				X		
Brak wystarczającej liczby miejsc do prowadzenia zajęć sportowych		X	X	X									X		
Niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju turystyki		X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Stosunkowo niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców	X			X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest							X			X	X	X			
Niedostatek zagospodarowanych miejsc wypoczynku w przestrzeni publicznej		X	X		X	X		X	X	X	X		X		
Degradacja parku w Ojrzeniu			X		X	X		X	X	X			X		
Brak sieci kanalizacyjnej							X								X
Brak gminnego ośrodka kultury		X	X		X								X		
Niewystarczająca liczba miejsc do aktywnego spędzania wolnego czasu		X	X		X	X		X	X	X		X	X		

7. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Rewitalizacja to narzędzie społecznego i gospodarczego ożywiania obszarów zdegradowanych, a wynikiem działań, mających na celu wyprowadzenie obszarów ze stanu kryzysowego, powinien być rozwój kapitału społecznego na rewitalizowanym obszarze. Istotne jest więc podejmowanie działań aktywizujących i sprzyjających budowaniu tożsamości lokalnej i tworzeniu więzi międzyludzkich. Silne poczucie tożsamości i więzi daje pozytywne efekty zarówno w kontaktach międzyludzkich, prowadzących do działań na rzecz lokalnej społeczności, ale także w sferze przestrzeni publicznej, wyrażające się podejmowaniem inicjatyw na rzecz poprawy jakości otoczenia, zwiększenia poczucia bezpieczeństwa i zmniejszenia poziomu wykluczenia społecznego.

W niniejszym *Programie* zaplanowane zostały projekty zintegrowane, rozumiane jako sekwencje powiązanych ze sobą działań, mających na celu wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanów kryzysowych, łączące aspekty społeczne z przedsięwzięciami infrastrukturalnymi jako zapewniającymi całościowe podejście do procesu rewitalizacji Gminy. Kompleksowość ujęcia projektów zapewni osiągnięcie trwałych efektów rewitalizacji, przyczyniających się do odnowy i rozwoju obszaru, a w konsekwencji także jego otoczenia. Każdy z interesariuszy posiadał możliwość zgłaszania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych do ujęcia w *Programie*.

Założenia niniejszego *Programu* będą realizowane poprzez konkretne projekty rewitalizacyjne. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych nie stanowi zamkniętego katalogu działań, ale będzie podlegała corocznemu monitoringowi i aktualizacji, w tym także w szczególności w odniesieniu do harmonogramu realizacji projektów i możliwości pozyskania finansowania z różnych źródeł. Cele rewitalizacji nie powinny być rozpatrywane rozłącznie, gdyż mają charakter komplementarny, a ich realizacja w ramach projektów zintegrowanych umożliwi zrealizowanie wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. W zamierzeniach zaplanowane działania wspierają dążenie do spójności społecznej obszaru rewitalizacji, ale także całego obszaru gminy.

1. POPRAWA ZDOLNOŚCI DO ZATRUDNIENIA OSÓB NIEAKTYWNYCH ZAWODOWO I OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Podmioty realizujące	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Miejsce realizacji	Ul. Ciechanowska 19, 06-456 Ojrzeń
Zakres projektu	W ramach przedsięwzięcia zakłada się realizację m.in. następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> ➤ aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo, w tym osób młodych, osób po 50. roku życia i osób długotrwale bezrobotnych,

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ szkolenia dla osób bezrobotnych, ➤ prowadzenie prac społecznie użytecznych, umożliwiających zdobywanie doświadczenia zawodowego, ➤ ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, ➤ organizacja staży dla osób bez doświadczenia zawodowego, umożliwiających im podjęcie pracy, ➤ aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. ➤ wsparcie w zakresie zakładania własnej działalności gospodarczej, ➤ kursy i szkolenia zawodowe dla osób bezrobotnych m.in. w zakresie prowadzenia gospodarstw agroturystycznych i działalności okołoturystycznej i marketingu. <p>Przy realizacji projektu Zakłada się współpracę Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.</p>
Planowany termin realizacji	Rozpoczęcie: 2017 Zakończenie: 2023
Szacowana wartość	450 000 zł
Proponowane źródła finansowania	RPO Województwa Mazowieckiego (działanie 8. 1. <i>Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP</i> , działanie 8.2 <i>Aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo</i> , działanie 9.1 <i>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</i>), Powiatowy Urząd Pracy (działanie 8. 1. <i>Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP</i>), Program Wiedza Edukacja Rozwój (działanie 1.2 <i>Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy</i>), środki własne Gminy
Prognozowane rezultaty	<p>Efektami realizacji przedsięwzięcia będzie ograniczenie skali zjawiska bezrobocia na terenie obszaru rewitalizacji, gdyż projekt dedykowany jest osobom pozostającym bez zatrudnienia. Ograniczona w ten sposób zostanie także skala ubóstwa, podniesione zostaną kwalifikacje zawodowe uczestników kursów, a także zmniejszy się liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Wszystkie te działania doprowadzą w dłuższej perspektywie do większej spójności społecznej i wzmocnienia więzi, a pośrednio do poprawy wizerunku obszaru rewitalizacji.</p> <p>Wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym realizowane będzie z wykorzystaniem usług aktywnej integracji i poszukiwania pracy o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym. Planowane kierunki działań obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ diagnozę indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu, ➤ podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy, ➤ pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego, ➤ wspieranie samozatrudnienia i powstawania nowych miejsc pracy, ➤ pracę socjalną, ➤ usługi asystenckie, w tym m.in. usługi asystenta osoby

	<p>niepełnosprawnej, asystenta rodziny,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ inicjatywy przygotowujące do podjęcia zatrudnienia (m.in. staże, praktyki zawodowe), ➤ poradnictwo psychologiczne, prawne i obywatelskie, ➤ kursy i szkolenia, mające na celu nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji. <p>Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia.</p> <p>Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</p>
Wskaźniki rezultatu	<p>Liczba zorganizowanych szkoleń dla osób pozostających bez pracy – 4 szt.</p> <p>Liczba osób bezrobotnych, objętych wsparciem w programie aktywizacji społeczno-zawodowej – 40 os., tj. ponad 50% bezrobotnych w obszarze rewitalizacji</p> <p>Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu aktywizacji społeczno-zawodowej – 40 os.</p>
Cel rewitalizacji	<p>Poprawa jakości życia</p> <p>Wskaźniki rezultatu umożliwią oszacowanie zmniejszenia problemu bezrobocia</p>
Komplementarność	<p>Projekt jest powiązany z następującymi uzupełniającymi rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, promocja samozatrudnienia oraz rozwój ekonomii społecznej poprzez wsparcie dla projektów i inicjatyw w obszarze działalności gospodarczej, które łączą cele społeczne i ekonomiczne.</p>

2. INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW PRZEZ WSPÓLNE DZIAŁANIE

Podmioty realizujące	<p>Gminny Związek Rolników Kótek i Organizacji Rolniczych w Ojrzeniu, Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Młocku, Klub Sportowy „Tęcza Ojrzeń”, Ochotnicze Straże Pożarne, Gmina Ojrzeń</p>
Miejsce realizacji	<p>Obszar rewitalizacji</p>
Zakres projektu	<p>W ramach realizacji przedsięwzięcia zakłada się wykorzystanie zasobów Gminy Ojrzeń poprzez wspólne i aktywne spędzanie wolnego czasu całych rodzin z obszaru rewitalizacji, integracji międzypokoleniowej i społecznej. Do planowanych wydarzeń organizowanych w świetlicach wiejskich i remizach strażackich będą należały m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ gminne Dożynki, ➤ obchody Dnia Dziecka, Dnia Strażaka, Święta Niepodległości, ➤ kulinarne spotkania gospodyń, ➤ festyny rodzinne, ➤ jarmarki produktów lokalnych i rękodzieła, ➤ zawody strażackie.

	<p>Dla powodzenia zadania konieczne jest zrealizowanie projektów głównych: Przestrzeń wspólna w centrum Ojrzenia, Rozbudowa infrastruktury sportowej w Ojrzeniu, Opieka nad osobami starszymi w Ojrzeniu, Adaptacja terenów parku w Ojrzeniu, Zagospodarowanie centrum miejscowości Wola Wodzyńska, Zagospodarowanie centrum miejscowości Przyrowa, Zagospodarowanie centrum miejscowości Żochy</p>
Planowany termin realizacji	<p>Rozpoczęcie: 2017 Zakończenie: 2023</p>
Szacowana wartość	200 000 zł
Proponowane źródła finansowania	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (działanie M19 – <i>Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność)</i>), Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Edukacja Kulturalna”, środki własne Gminy</p>
Prognozowane rezultaty	<p>Efektom realizacji przedsięwzięcia będzie poprawa wizerunku Gminy jako obszaru atrakcyjnego kulturowo, w którym możliwy będzie rozwój agroturystyki, turystyki pieszej i rowerowej. Mieszkańcy będą mieli możliwość integracji sąsiedzkiej, a także do prezentacji własnych zainteresowań i osiągnięć. Budowana będzie tożsamość regionalna, a społeczność lokalna będzie postrzegana jako środowisko otwarte. Działania o charakterze kulturalnym i integracyjnym aktywizują społeczność lokalną, wpływają na spójność społeczną i postawy obywatelskie. Zakłada się poprawę świadomości historycznej, zachowanie dziedzictwa lokalnego i wzrost wiedzy na temat regionu. Działania będą jednocześnie służyły wsparciu środowiska lokalnego w aktywności społecznej jako realizację potrzeb inicjowania przedsięwzięć integrujących społeczność lokalną. Do realizacji zadania konieczne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury, tj. świetlic wiejskich, boisk, siłowni plenerowych, parku.</p> <p>Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia.</p> <p>Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</p>
Wskaźniki rezultatu	<p>Liczba zorganizowanych imprez o charakterze społeczno-kulturalnym: 2017 r. - 2, 2020 r. – 10 szt.</p> <p>Liczba uczestników imprez o charakterze społeczno-kulturalnym: 2017 r. - 150 os., 2020 r. – 500 os.</p>
Cel rewitalizacji	<p>Poprawa jakości życia</p> <p>Wskaźniki rezultatu umożliwią oszacowanie skali zjawiska aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców</p>
Komplementarność	<p>Projekt jest powiązany z projektem podstawowym pn. budowa hali sportowej w Ojrzeniu, przestrzeń wspólna w centrum Ojrzenia, zagospodarowanie centrum miejscowości Przyrowa, zagospodarowanie centrum miejscowości Wola Wodzyńska oraz zagospodarowanie centrum miejscowości Żochy, rozbudowa infrastruktury sportowej w Ojrzeniu, opieka nad osobami starszymi w Ojrzeniu, adaptacja terenów parku w Ojrzeniu, a także z następującymi rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację, organizacje</p>

pozarządowe.

3. PRZESTRZEŃ WSPÓLNA W CENTRUM OJRZENIA I NADANIE NOWYCH FUNKCJI SPOŁECZNYCH

Podmioty realizujące	Gmina Ojrzeń
Miejsce realizacji	Ojrzeń, 06-456 Ojrzeń, dz. ew. 140206_2.0019.196/1, 281/1, 2/4/5, 285/8, 286/5, 288/7
Zakres projektu	<p>W ramach przedsięwzięcia planowane jest zagospodarowanie terenu na potrzeby mieszkańców miejscowości. Planowane działania obejmują m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ budowę boiska piłkarskiego, ➤ budowę siłowni plenerowej, ➤ zagospodarowanie terenu przyległego.
Planowany termin realizacji	<p>Rozpoczęcie: 2017</p> <p>Zakończenie: 2020</p>
Szacowana wartość	500 000 zł
Proponowane źródła finansowania	RPO Województwa Mazowieckiego (działanie 6.2. <i>Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych</i>), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - <i>Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich</i> , poddziałanie 3. <i>Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury</i>), środki własne Gminy, budżet obywatelski
Prognozowane rezultaty	<p>Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni wiejskich, pozwalających na integrację mieszkańców i podniesienie jakości życia, a w perspektywie krótkookresowej pozwoli na zmniejszenie bezrobocia, przyczyniając się do zapewnienia miejsc pracy przy budowie infrastruktury, a następnie jej utrzymaniu. W postępowaniu przetargowe wpisane zostaną klauzule społeczne. Jednocześnie umożliwi ona rozwój agroturystyki, turystyki pieszej i rowerowej. Planuje się, iż zmodernizowane centrum miejscowości będzie pełniło funkcję lokalnego centrum spotkań mieszkańców obszaru rewitalizacji. Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu.</p> <p>Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni i rozwój infrastruktury.</p> <p>Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</p>
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu: 2017 r. - 0, 2020 r. – 300 os. (średniomiesięcznie)
Cel rewitalizacji	<p>Poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni</p> <p>Wskaźniki rezultatu umożliwią oszacowanie skali zjawiska aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców</p>

Komplementarność	Projekt jest powiązany z projektem podstawowym pn. Integracja społeczna mieszkańców przez wspólne działanie oraz z następującymi uzupełniającymi rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację, organizacje pozarządowe, podnoszenie jakości przestrzeni publicznych.
------------------	--

4. ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ W OJRZENIU

Podmioty realizujące	Gmina Ojrzeń
Miejsce realizacji	Ojrzeń, 06-456 Ojrzeń, dz. ew. 140206_2.0019.460, 410 i 461
Zakres projektu	W ramach przedsięwzięcia planowane jest zagospodarowanie terenu w centrum miejscowości Ojrzeń. Planowane działania obejmują budowę hali sportowej, a także zagospodarowanie terenu przyległego.
Planowany termin realizacji	Rozpoczęcie: 2017 Zakończenie: 2023
Szacowana wartość	3 000 000 zł
Proponowane źródła finansowania	RPO Województwa Mazowieckiego (działanie 6.2. <i>Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych</i>), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - <i>Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich</i> , poddziałanie 3. <i>Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury</i>), środki własne Gminy, budżet obywatelski
Prognozowane rezultaty	Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni wiejskich, pozwalających na integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji i podniesienie jakości życia, a w perspektywie krótkookresowej pozwoli na zmniejszenie bezrobocia, przyczyniając się do zapewnienia miejsc pracy przy budowie infrastruktury, a następnie jej utrzymaniu. Zdobyte doświadczenia zawodowe ułatwi bezrobotnym podjęcie pracy zarobkowej, zmniejszając w ten sposób poziom bezrobocia w gminie i przyczyni się jednocześnie do zmniejszenia poziomu ubóstwa. W postępowaniu przetargowe wpisane zostaną klauzule społeczne. Planuje się, iż zrewitalizowane tereny będą pełniły funkcję lokalnego centrum spędzania wolnego czasu. Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni i rozwój infrastruktury. Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu: 2017 r. - 0 os., 2023 r. – 250 os. (średniomiesięcznie)

Cel rewitalizacji	Poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni Wskaźniki rezultatu umożliwią oszacowanie skali zjawiska aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców
Komplementarność	Projekt jest powiązany z projektem podstawowym pn. poprawa zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz integracja przez wspólne działanie, a także z następującymi uzupełniającymi rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, organizacje pozarządowe, podnoszenie jakości przestrzeni publicznych.

5. OPIEKA NAD OSOBAMI STARSZYMI W OJRZENIU

Podmioty realizujące	Gmina Ojrzeń
Miejsce realizacji	Ojrzeń, 06-456 Ojrzeń, dz. ew. 140206_2.0019.73/3
Zakres projektu	W ramach przedsięwzięcia planowana jest budowa Dziennego Domu Seniora „Wigor”. Planowane działania obejmują m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ➤ budowę Dziennego Domu Seniora, ➤ instalacja urządzeń towarzyszących (instalacje wodociągowe, kanalizacyjne, elektryczne, c.o. itp.) ➤ uporządkowanie przestrzeni ➤ zagospodarowanie terenów zielonych w formie kompozycji zieleni uzupełniających, ➤ budowę pozostałych elementów wyposażenia, tj. oświetlenia, koszy na śmieci, miejsc parkingowych, itp.
Planowany termin realizacji	Rozpoczęcie: 2017 Zakończenie: 2023
Szacowana wartość	4 000 000 zł.
Proponowane źródła finansowania	RPO Województwa Mazowieckiego (działanie 6.2. <i>Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych</i>), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - <i>Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich</i> , poddziałanie 3. <i>Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury</i>), środki własne Gminy, budżet obywatelski
Prognozowane rezultaty	Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na potrzebę nadania obszarom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych oraz na zdiagnozowany problem starzejącego się społeczeństwa w gminie. Celem projektu jest zapewnienie odpowiedniej opieki dla osób starszych lub niesamodzielnych, które nie mogą otrzymać niezbędnego wsparcia w miejscu zamieszkania, a w perspektywie krótkookresowej pozwoli na zmniejszenie bezrobocia, przyczyniając się do zapewnienia miejsc pracy przy budowie infrastruktury, a następnie jej utrzymaniu. Zdobyte doświadczenia zawodowego ułatwi bezrobotnym podjęcie pracy zarobkowej, zmniejszając w ten sposób poziom bezrobocia w gminie i przyczyni się jednocześnie do

	<p>zmniejszenia poziomu ubóstwa. W Dziennym Domu Seniora znajdują zatrudnienie osoby bezrobotne z terenu gminy.</p> <p>Planuje się, iż Dzienny Dom Seniora będzie pełnił funkcję wsparcia, aktywizacji i rehabilitacji osób w starszym wieku, zapobiegając jednocześnie ich wykluczeniu społecznemu i stanowiąc dla nich lokalne centrum spędzania wolnego czasu. Planowane działania przyczynią się do wsparcia osób starszych również poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu.</p> <p>Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni.</p> <p>Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</p>
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z Dziennego Domu Seniora: 2017 r. - 0 os., 2023 r. – 50 os. (średniomiesięcznie)
Cel rewitalizacji	Poprawa jakości życia
Komplementarność	Wskaźniki rezultatu umożliwią oszacowanie skali zjawiska starzejącego się społeczeństwa i zapewnienia im opieki
	Projekt jest powiązany z projektem podstawowym pn. poprawa zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz integracja przez wspólne działanie, a także z następującymi uzupełniającymi rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, organizacje pozarządowe, podnoszenie jakości przestrzeni publicznych

6. ADAPTACJA TERENÓW PARKU W OJRZENIU I NADANIE NOWYCH FUNKCJI SPOŁECZNYCH

Podmioty realizujące	Gmina Ojrzeń
Miejsce realizacji	Ojrzeń, 06-456 Ojrzeń, dz. ew. 140206_2.0019.73/3
Zakres projektu	<p>W ramach przedsięwzięcia planowane jest zagospodarowanie terenu parku w Ojrzeniu. Planowane działania obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uporządkowanie przestrzeni, ➤ zagospodarowanie terenów zielonych w formie kompozycji zieleni uzupełniających, ➤ budowę pozostałych elementów wyposażenia, tj. oświetlenia, koszy na śmieci, ławek, itp.
Planowany termin realizacji	<p>Rozpoczęcie: 2017</p> <p>Zakończenie: 2020</p>
Szacowana wartość	350 000 zł
Proponowane źródła finansowania	RPO Województwa Mazowieckiego (działanie 6.2. <i>Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych</i>), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - <i>Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich</i> , poddziałanie 3. <i>Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury</i>),

Prognozowane rezultaty	<p>środki własne Gminy, budżet obywatelski</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni wiejskich, pozwalających na integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji i podniesienie jakości życia, a w perspektywie krótkookresowej pozwoli na zmniejszenie bezrobocia, przyczyniając się do zapewnienia miejsc pracy przy porządkowaniu parku. Zdobyte doświadczenia zawodowego ułatwi bezrobotnym podjęcie pracy zarobkowej, zmniejszając w ten sposób poziom bezrobocia w gminie i przyczyni się jednocześnie do zmniejszenia poziomu ubóstwa. W postępowaniu przetargowe wpisane zostaną klauzule społeczne.</p> <p>Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu. Uporządkowany park w Ojrzeniu umożliwi rozwój agroturystyki, w której podjęcie działalności zarobkowej będzie stanowiło przyczynek do wychodzenia mieszkańców z bezrobocia i ubóstwa. Jednocześnie możliwy będzie rozwój turystyki rowerowej, który także pośrednio przyczyni się do zwiększenia działalności mieszkańców w sferze usługowej, co także powinno prowadzić do zmniejszenia poziomu ubóstwa w gminie.</p> <p>Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni i rozwój infrastruktury.</p> <p>Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</p>
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu: 2017 r. - 0 os., 2020 r. – 100 os. (średniomiesięcznie)
Cel rewitalizacji	Poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni
Komplementarność	Wskaźniki rezultatu umożliwią oszacowanie skali zjawiska aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców
	Projekt jest powiązany z projektem podstawowym pn. Integracja społeczna mieszkańców przez wspólne działanie oraz z następującymi uzupełniającymi rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację, organizacje pozarządowe, podnoszenie jakości przestrzeni publicznych

7. ZAGOSPODAROWANIE CENTRUM MIEJSCOWOŚCI PRZYROWA I NADANIE NOWYCH FUNKCJI SPOŁECZNYCH

Podmioty realizujące	Gmina Ojrzeń
Miejsce realizacji	Przyrowa, 06-456 Ojrzeń, dz. ew. 140206_2.0021.77
Zakres projektu	W ramach przedsięwzięcia planowane jest zagospodarowanie terenu na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Planowane działania obejmują m.in. modernizację świetlicy wiejskiej oraz zagospodarowanie terenu przyległego.

Planowany termin realizacji	Rozpoczęcie: 2018 Zakończenie: 2022
Szacowana wartość	250 000 zł.
Proponowane źródła finansowania	RPO Województwa Mazowieckiego (działanie 6.2. <i>Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych</i>), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - <i>Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich</i> , poddziałanie 3. <i>Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury</i>), środki własne Gminy, budżet obywatelski.
Prognozowane rezultaty	<p>Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni wiejskich, pozwalających na integrację mieszkańców i podniesienie jakości życia, a w perspektywie krótkookresowej pozwoli na zmniejszenie bezrobocia, przyczyniając się do zapewnienia miejsc pracy przy modernizacji i świetlicy wiejskiej i porządkowaniu terenu. W postępowaniu przetargowe wpisane zostaną klauzule społeczne. Zdobycie doświadczenia zawodowego ułatwi bezrobotnym podjęcie pracy zarobkowej, zmniejszając w ten sposób poziom bezrobocia w gminie i przyczyni się jednocześnie do zmniejszenia poziomu ubóstwa. Planuje się, iż zmodernizowane centrum miejscowości będzie pełniło funkcję lokalnego centrum spotkań mieszkańców obszaru rewitalizacji. W odnowionej świetlicy prowadzone będą zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży, umożliwiające im podnoszenie kompetencji, a następnie dobrej jakości edukację w szkołach ponadgimnazjalnych, których nie ma terenie gminy. Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu i umożliwią prowadzenia działalności stowarzyszeniom i organizacjom pozarządowym.</p> <p>Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni i rozwój infrastruktury.</p> <p>Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</p>
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu: 2017 r. - 0 os., 2022 r. – 40 os. (średniomiesięcznie)
Cel rewitalizacji	Poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni Wskaźniki rezultatu umożliwią oszacowanie skali zjawiska aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców
Komplementarność	Projekt jest powiązany z projektem podstawowym pn. pn. poprawa zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz integracja społeczna mieszkańców przez wspólne działanie, a także z następującymi uzupełniającymi rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację, organizacje pozarządowe, podnoszenie jakości przestrzeni publicznych

8. ZAGOSPODAROWANIE CENTRUM MIEJSCOWOŚCI WOLA WODZYŃSKA I
NADANIE NOWYCH FUNKCJI SPOŁECZNYCH

Podmioty realizujące	Gmina Ojrzeń
Miejsce realizacji	Wola Wodzyńska, 06-456 Ojrzeń, dz. ew. 140206_2.0028.155 i 23/15
Zakres projektu	W ramach przedsięwzięcia planowane jest zagospodarowanie terenu na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Planowane działania obejmują: <ul style="list-style-type: none"> ➤ budowę boiska sportowego, ➤ budowę świetlicy, ➤ zagospodarowanie terenu przyległego.
Planowany termin realizacji	Rozpoczęcie: 2017 Zakończenie: 2020
Szacowana wartość	800 000 zł.
Proponowane źródła finansowania	RPO Województwa Mazowieckiego (działanie 6.2. <i>Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych</i>), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - <i>Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich</i> , poddziałanie 3. <i>Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury</i>), środki własne Gminy, budżet obywatelski
Prognozowane rezultaty	Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni wiejskich, pozwalających na integrację mieszkańców i podniesienie jakości życia, a w perspektywie krótkookresowej pozwoli na zmniejszenie bezrobocia, przyczyniając się do zapewnienia miejsc pracy przy budowie boiska i świetlicy wiejskiej i porządkowaniu terenu. W postępowaniu przetargowe wpisane zostaną klauzule społeczne. Zdobycie doświadczenia zawodowego ułatwi bezrobotnym podjęcie pracy zarobkowej, zmniejszając w ten sposób poziom bezrobocia w gminie i przyczyni się jednocześnie do zmniejszenia poziomu ubóstwa. Planuje się, iż zmodernizowane centrum miejscowości będzie pełniło funkcję lokalnego centrum spotkań mieszkańców obszaru rewitalizacji. Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu. W świetlicy prowadzone będą zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży, umożliwiające im podnoszenie kompetencji, a następnie dobrej jakości edukację w szkołach ponadgimnazjalnych, których nie ma terenie gminy. Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni i rozwój infrastruktury. Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji.
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu: 2017 r. - 0 os., 2020 r. – 40 os. (średniomiesięcznie)

Cel rewitalizacji	Poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni Wskaźniki rezultatu umożliwią oszacowanie skali zjawiska aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców
Komplementarność	Projekt jest powiązany z projektem podstawowym pn. poprawa zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz integracja społeczna mieszkańców przez wspólne działania, a także z następującymi uzupełniającymi rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację, organizacje pozarządowe, podnoszenie jakości przestrzeni publicznych.

9. ZAGOSPODAROWANIE CENTRUM MIEJSCOWOŚCI ŻOCHY I NADANIE NOWYCH FUNKCJI SPOŁECZNYCH

Podmioty realizujące	Gmina Ojrzeń
Miejsce realizacji	Żochy, 06-456 Ojrzeń, dz. ew. 140206_2.0030.73/5 i 73/19
Zakres projektu	W ramach przedsięwzięcia planowane jest zagospodarowanie terenu na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Planowane działania obejmują m.in. modernizację świetlicy wiejskiej oraz zagospodarowanie terenu przyległego.
Planowany termin realizacji	Rozpoczęcie: 2017 Zakończenie: 2019
Szacowana wartość	300 000 zł
Proponowane źródła finansowania	RPO Województwa Mazowieckiego (działanie 6.2. <i>Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych</i>), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - <i>Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich</i> , poddziałanie 3. <i>Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury</i>), środki własne Gminy, budżet obywatelski
Prognozowane rezultaty	Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Celem projektu jest zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni wiejskich, pozwalających na integrację mieszkańców i podniesienie jakości życia, a w perspektywie krótkookresowej pozwoli na zmniejszenie bezrobocia, przyczyniając się do zapewnienia miejsc pracy przy modernizacji świetlicy wiejskiej i porządkowaniu terenu. W postępowaniu przetargowe wpisane zostaną klauzule społeczne. Zdobyte doświadczenia zawodowe ułatwi bezrobotnym podjęcie pracy zarobkowej, zmniejszając w ten sposób poziom bezrobocia w gminie i przyczyni się jednocześnie do zmniejszenia poziomu ubóstwa. Planuje się, iż zmodernizowane centrum miejscowości będzie pełniło funkcję lokalnego centrum spotkań mieszkańców obszaru rewitalizacji. W odnowionej świetlicy prowadzone będą zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży, umożliwiające im podnoszenie kompetencji, a następnie dobrej jakości edukację w szkołach ponadgimnazjalnych,

	<p>których nie ma terenie gminy.</p> <p>Planowane działania przyczynią się do wsparcia rodzin poprzez ich integrację i zapewnienie form spędzania wolnego czasu.</p> <p>Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji, jakimi są poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni i rozwój infrastruktury.</p> <p>Beneficjenci projektu: mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</p>
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze wspólnych miejsc spędzania wolnego czasu: 2017 r. - 0 os., 2019 r. – 60 os. (średniomiesięcznie)
Cel rewitalizacji	Poprawa jakości życia oraz zagospodarowanie wspólnych przestrzeni
Komplementarność	Wskaźniki rezultatu umożliwią oszacowanie skali zjawiska aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców
	Projekt jest powiązany z projektem podstawowym pn. poprawa zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz integracja społeczna mieszkańców przez wspólne działanie, a także z następującymi uzupełniającymi rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację, organizacje pozarządowe, podnoszenie jakości przestrzeni publicznych.

Harmonogram realizacji podstawowych projektów rewitalizacyjnych

Tabela nr 9 Harmonogram realizacji podstawowych projektów rewitalizacyjnych

Projekt	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Poprawa zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		▶						
2. Integracja społeczna mieszkańców przez wspólne działanie		▶						
3. Wspólna przestrzeń w Ojrzeniu i nadanie nowych funkcji społecznych			▶					
4. Rozbudowa infrastruktury sportowej w Ojrzeniu i nadanie nowych funkcji społecznych		▶						
5. Opieka nad osobami starszymi w Ojrzeniu		▶						
6. Adaptacja terenów parku w Ojrzeniu i nadanie nowych funkcji społecznych			▶					
7. Zagospodarowanie centrum miejscowości Przyrowa i nadanie nowych funkcji społecznych			▶					
8. Zagospodarowanie centrum miejscowości Wola Wodzyńska i nadanie nowych funkcji społecznych			▶					
9. Zagospodarowanie centrum miejscowości Żochy i nadanie nowych funkcji społecznych			▶					

8. Uzupełniające rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Uzupełniające rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowią projekty, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno jest zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. Włączenie projektów uzupełniających w ramach obszarów tematycznych pozwoli na wsparcie wyników uzyskanych w związku z realizacją projektów kluczowych i podstawowych. Wszystkie uzupełniające rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą realizowane w obszarze rewitalizacji.

Cel 1: Poprawa jakości życia

- Integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach działań wspierane będą projekty ukierunkowane na: aktywizację społeczno-zawodową, wsparcie rodzin wielodzietnych, rozwój dziennych form wsparcia, tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi, usług środowiskowych, usług społecznych, pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, wsparcie osób niepełnosprawnych.
- Organizacje pozarządowe. W ramach działań wspierana będzie działalność organizacji pozarządowych, akcje informacyjne i edukacyjne wśród mieszkańców do podejmowania działań na rzecz lokalnej społeczności.
- Poprawa efektywności kształcenia. W ramach działań wspierane będą projekty, których celem będzie poprawa wyników nauczania uzyskanych przez uczniów, zajęcia dodatkowe i sportowe, różne formy rozwijające uzdolnienia, nowe formy i programy nauczania, zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci, kółka zainteresowań, np. fotograficzne, filmowe, plastyczne, sportowe, muzyczne, teatralne, itp. Działania te służyć będą m.in. kształtowaniu już w młodym wieku umiejętności i postaw przydatnych i ułatwiających funkcjonowanie na rynku pracy, a także stanowiących podstawę i kształtujących nawyk uczenia się przez całe życie. W zakresie kształcenia kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy wspierane będą projekty w zakresie porozumiewania się w językach obcych, kompetencji matematyczno-przyrodniczych, kompetencji informatycznych oraz właściwych postaw i umiejętności, tj. kreatywności, innowacyjności, umiejętności pracy zespołowej czy postaw przedsiębiorczych.
- Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę i edukację. W ramach działania podejmowane będą inicjatywy, mające na celu zainteresowanie historią, kulturą i lokalnymi tradycjami. Zakłada się organizację wydarzeń kulturalnych, artystycznych i edukacyjnych, w tym o charakterze cyklicznym, tj., Gminne Dożynki, Dzień Strażaka, itp. Planuje się także realizację zajęć sportowo-rekreacyjnych. Działania będą realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Rozwój ekonomii społecznej poprzez wsparcie dla projektów i inicjatyw w obszarze działalności gospodarczej, które łączą cele społeczne i ekonomiczne. Realizacja projektów będzie służyła budowaniu potencjału społecznego na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Istotną kwestią jest współpraca z władzami

samorządowymi, tworzenie partnerstwa dla realizacji określonych przedsięwzięć dla rozwoju lokalnego.

Cel 2: Zagospodarowanie wspólnych przestrzeni

- Podnoszenie jakości przestrzeni publicznych. Nadanie terenom funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i miejsc spotkań i rekreacji dla mieszkańców, w tym modernizacja istniejącej infrastruktury, drzewostanu, małej architektury, budowa miejsc odpoczynku (ławki, grille, altany) w celu zmiany sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni wiejskich, wokół których można będzie koncentrować działalność gospodarczą szczególnie o charakterze usługowo-handlowym, w tym dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, oraz miejsc dla przedsiębiorstw społecznych.
- Zagospodarowanie terenów zielonych w obszarze rewitalizacji, stanowiących własność Gminy, na tereny rekreacyjne dla mieszkańców.
- Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i gospodarczych. W ramach planowanych przedsięwzięć zakłada się poprawę stanu budynków mieszkalnych, odnowienie tkanki mieszkaniowej, remonty, naprawy, modernizacje, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, w tym termomodernizację obiektów w celu realizacji dążenia w kierunku gospodarki niskoemisyjnej zgodnie z „Planem gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ojrzeń”.
- Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej. W ramach działań zakłada się remonty, naprawy, modernizacje budynków użyteczności publicznej, w tym świetlic wiejskich i uporządkowanie otoczenia. Systematyczne usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ojrzeń w latach 2016-2032 przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie i środków własnych mieszkańców gminy, zgodnie z „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Ojrzeń na lata 2016-2032”.
- Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego. W ramach działań wykonana zostanie modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne, rozbudowa oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem energooszczędnych lamp oświetleniowych, wykorzystanie OZE do oświetlania.

Cel 3: Rozwój infrastruktury

- Drogi i chodniki. W ramach przedsięwzięcia planowana jest modernizacja istniejących oraz budowa nowych ciągów drogowych oraz infrastruktury towarzyszącej.
- Ograniczanie niskiej emisji poprzez wymianę pieców węglowych na ekologiczne źródła ciepła w gospodarstwach domowych zlokalizowanych na terenie Gminy jako wynik realizacji dążenia do gospodarki niskoemisyjnej w Gminie.
- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej. W ramach przedsięwzięcia planowana jest rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej poprzez budowę nowych przyłączy i połączeń kanalizacji sanitarnej w Ojrzeniu, Bronisławiu i Kraszewie.

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach:

- przestrzennej, oznaczającej konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji *Programu* wzajemnych powiązań pomiędzy projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi na obszarze rewitalizacji i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji,
- problemowej, oznaczającej konieczność realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wzajemnie dopełniających się tematycznie, sprawiając, że *Program* będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich aspektach, tj. społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym,
- proceduralno-instytucjonalnej, tj. konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania *Programem*, który umożliwi efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur,
- międzyokresowej, czyli konieczności dokonania rozeznania, analizy i oceny oraz sformułowania wniosków odnośnie dotychczasowego sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania *Programu*,
- źródeł finansowania zakłada, iż projekty rewitalizacyjne, wynikające z *Programu* zakładają konieczność uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

Komplementarność przestrzenna

Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest efektywne oddziaływanie *Programu* na cały obszar, dotknięty stanem kryzysowym, tak aby poszczególne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Prowadzone działania nie powinny skutkować przenoszeniem problemów na inne obszary, ani wystąpieniem negatywnych efektów społecznych.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się natężeniem problemów społecznych, a także niezadowolającym stanem obiektów mieszkalnych i zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. W ramach partycypacji społecznej na obszarze tym wskazano występowanie negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych. Wskazano również na potrzebę podjęcia na tych obszarach działań, które przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców. W *Programie* zaplanowano do realizacji projekty, które są ukierunkowane na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej oraz funkcjonalno-przestrzennej. Zakłada się,

że ich realizacja w obszarze rewitalizacji pozytywnie wpłynie na jego otoczenie i docelowo pozytywne efekty realizacji obejmą swym zasięgiem obszar Gminy. Należy również zauważyć, iż prawidłowe funkcjonowanie sfery społecznej nie jest możliwe bez odpowiedniego urządzenia i zagospodarowania sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Realizacja przedsięwzięć w granicach obszaru rewitalizacji, zarówno w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, w tym obiekty budowlane, tereny gminnej przestrzeni publicznej, obiekty zabytkowe, jak i społecznej, prowadzącej do zwiększenia aktywności społecznej oraz adresowanie działań do grup społecznych zagrożonych wykluczeniem powoduje, że oczekiwane jest kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Zakłada się, iż wyprowadzenie obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego doprowadzi w dłuższej perspektywie czasowej do przenoszenia pozytywnych wzorców na inne obszary Gminy.

Zaplanowane w ramach projektów zintegrowanych działania obejmują projekty nastawione na poprawę zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako odpowiedź na problem bezrobocia i niskiej aktywności gospodarczej mieszkańców, integrację społeczną mieszkańców przez wspólne działanie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni wspólnych jako odpowiedź na zidentyfikowany problem braku form i miejsc do integracji mieszkańców, poprawa jakości systemu komunikacji drogowej, odpowiadająca na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa w ciągach pieszo-rowerowych dla mieszkańców, budowę domu dla seniorów w Ojrzeniu w obliczu starzejącego się społeczeństwa gminy, zagospodarowanie parku w Ojrzeniu jako miejsca zachęcającego do rozwoju agroturystyki, turystyki pieszej i rowerowej, przyczyniającej się do powstawania nowych miejsc pracy oraz rozbudowa kanalizacji sanitarnej.

Ponadto zaplanowano do realizacji szereg komplementarnych działań, których celem jest dopełnienie osiągnięcia zamierzonej wizji rewitalizacji. Zasięg oddziaływania projektów dotyczących szeroko pojętej integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców może wykraczać poza obszar rewitalizacji, obejmując swym zakresem także osoby wykluczone, zamieszkujące poza wyznaczonym obszarem.

Komplementarność problemowa

Celem zapewnienia komplementarności problemowej jest przeciwdziałanie fragmentaryzacji działań, przy jednoczesnej koncentracji na całościowym spojrzeniu na przyczyny występowania kryzysu na danym obszarze. Konieczne jest więc określenie pożądanego stanu realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich parametryzacja, ułatwiająca dobór mierników osiągania celów *Programu*. Skuteczna komplementarność problemowa prowadzi do powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach działania, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań jednostki samorządu terytorialnego.

Wszystkie zaplanowane działania w ramach *Programu* zostały zaprojektowane w taki sposób, aby się wzajemnie dopełniały tematycznie. Projekty rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na problemy zdiagnozowane w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, które przyczyniły się do powstania obszarów zdegradowanych na terenie Gminy. Całościowe spojrzenie na przyczyny wystąpienia sytuacji kryzysowej prowadzi do kompleksowej realizacji projektów przewidzianych w ramach *Programu*, zarówno projektów zintegrowanych, jak i projektów komplementarnych, w tym również wskazywanych przez mieszkańców.

W zintegrowanych projektach rewitalizacyjnych połączono działania skierowane na aktywizację mieszkańców oraz zapobieganie powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego, a także zagospodarowanie przestrzeni publicznej Gminy i ochronę środowiska naturalnego.

Tabela nr 10 Komplementarność problemowa podstawowych projektów rewitalizacyjnych

Zdiagnozowany problem / Projekt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Starzejące się społeczeństwo		X	X		X		X	X	X	X	
Bezrobocie wśród ludzi młodych	X		X		X		X	X	X	X	
Niezadowolający stan nawierzchni dróg gminnych						X					
Brak miejsc do integracji społecznej		X	X	X				X	X	X	
Brak wystarczającej liczby miejsc do prowadzenia zajęć sportowych				X							
Niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju turystyki		X	X			X	X	X	X	X	X
Stosunkowo niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców	X	X	X		X	X		X	X	X	X
Niedostatek zagospodarowanych miejsc wypoczynku w przestrzeni publicznej		X	X	X			X	X	X	X	
Degradacja parku w Ojrzeniu		X					X				
Brak sieci kanalizacyjnej											X
Brak gminnego ośrodka kultury		X	X					X	X	X	
Niewystarczająca liczba miejsc do aktywnego spędzania wolnego czasu		X	X	X	X		X	X	X	X	

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ujęte w *Programie*, charakteryzują się komplementarnością problemową. Zgłoszone projekty stanowią połączenie działań ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej z działaniami społecznymi, co zostało szczegółowo wykazane w charakterystyce planowanych przedsięwzięć. Warte jest podkreślenia komplementarność problemowa pomiędzy realizowanymi projektami, tj. poprawa jakości życia, zagospodarowanie wspólnych przestrzeni oraz rozwój infrastruktury. Wymienione projekty wykazują ścisły związek z przedsięwzięciami w zakresie aktywizacji społeczno- zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W celu zapewnienia komplementarności proceduralno-instytucjonalnej konieczne jest umiejscowienie systemu zarządzania *Programem* rewitalizacji w przyjętym w Gminie systemie zarządzania procesami. W zakresie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej należy podkreślić ważną rolę wszystkich interesariuszy rewitalizacji na etapie opracowania i wdrażania *Programu*. Procedury wdrażania *Programu*, zaprojektowane w rozdziale 12, wymagają współdziałania w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji, którego trzon stanowią będą pracownicy Urzędu Gminy.

Komplementarność międzyokresowa

Zachowanie ciągłości programowej, polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013, ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Istotnym jest, aby przedsięwzięcia zrealizowane w latach poprzednich dopełnić projektami komplementarnymi, realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020. Projekty zaplanowane do realizacji w ramach *Programu* są komplementarne z dotychczas zrealizowanymi. Poniżej zestawiono najważniejsze działania o charakterze rewitalizacyjnym zrealizowane w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2007-2013 w Gminie Ojrzeń.

Tabela nr 11 Zestawienie projektów zrealizowanych przez Gminę Ojrzeń w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2007-2013

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Wartość całkowita [zł]	Kwota dofinansowania [zł]	Wkład własny [zł]
1	„Pomagając sobie pomagasz innym”	2008-2010	288 638,89	258 181,04	30 457,85
2	„Nowy zawód - nowa przyszłość”	2011-2014	346 632,13	309 940,71	36 691,42
3	„Zagrajmy o sukces”	2010-2011	24 482,10	24 482,10	0,00
4	Przebudowa drogi gminnej Kraszewo-Grabówiec	2010-2012	2 446 390,30	2 054 967,85	391 422,45
5	„Wiem umiem potrafię”	2011	660 777,30	561 661,30	20 425,00
6	„Indywidualizacja to szansa na rozwój”	2012-2013	119 688,00	119 688,00	0,00
7	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Ojrzeniu	2012	209 167,76	109 370,00	99 797,76
8	Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w Młocku	2012	16 194,00	11 335,00	4 859,00
9	Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w Nowej Wsi	2012	16 194,00	11 335,00	4 859,00

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Wartość całkowita [zł]	Kwota dofinansowania [zł]	Wkład własny [zł]
10	Dożynki Gminno-Parafialne	2012	6 500,00	4 550,00	1 950,00
11	Budowa boiska sportowego w Kraszewie w ramach pr. Orlik 2012	2012	1 215 790,64	150 000,00	232 790,64
12	„Dobry start w przyszłość”	2013-2014	90 000,00	90 000,00	0,00
13	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Kraszewie	2013	664 000,00	350 000,00	314 000,00
14	Przedszkole przy szkole	2014	253 598,20	253 598,20	0,00
15	Wyposażenie świetlicy w Kraszewie	2015	30 971,76	24 778,00	6 193,76
16	Wyposażenie świetlicy w Zochach	2015	30 514,11	24 411,00	6 103,11
17	Wyposażenie świetlicy w Ojrzeniu	2015	31 238,26	24 990,00	6 248,26
18	Wyposażenie świetlicy w Młocku	2015	30 843,96	24 675,00	6 168,96
19	Wyposażenie świetlicy w Nowej Wsi	2015	24 516,69	19 613,00	4 903,69
20	Wyposażenie siłowni w Ojrzeniu	2015	15 619,45	12 495,00	3 124,45
21	Wyposażenie siłowni w Kraszewie	2015	7 699,17	6 159,00	1 540,17

Komplementarność źródeł finansowania

Istotna jest zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania. Koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych w szczególności w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji.

W związku z powyższym na liście projektów podstawowych i komplementarnych ujętych w *Programie*, znajdują się przedsięwzięcia dotyczące sfery społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej, zapewniając tym samym koncentrację celów, ich wzajemne powiązanie i synergii. Należy podkreślić, że ujęte w *Programie* przedsięwzięcia zakładają spełnienie wymogu komplementarności źródeł finansowania, tj. wykorzystanie zewnętrznych, wspólnotowych mechanizmów finansowania, tj. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny i Fundusz Spójności, funduszy publicznych krajowych, np. Bank Gospodarstwa Krajowego S.A., ale również zaangażowanie środków własnych Gminy i funduszy prywatnych zarówno osób fizycznych, prawnych, jak i organizacji pozarządowych, w tym formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

10. Indykatywne ramy finansowe

Zestawienie projektów stanowi tzw. indykatywną listę projektów kluczowych. Indykatywny charakter list oznacza, iż podane w nich informacje dotyczące poszczególnych projektów mają charakter orientacyjny, są odzwierciedleniem najlepszej wiedzy w momencie tworzenia listy. Dopuszczalne są więc modyfikacje zakresu projektów, wartości i harmonogramu, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od możliwości finansowych podmiotów i instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do podstawowych przedsięwzięć i projektów i rewitalizacyjnych zostały przedstawione w tabeli nr 12.

Wybór możliwości finansowania przedsięwzięć dokonany zostanie z zachowaniem zasady dodatkowości. Niezbędna jest więc koordynacja możliwości wykorzystania środków pomocowych funduszy europejskich ze środkami przewidzianymi w ramach polityk sektorowych i instrumentów krajowych. Zaangażowane więc powinny zostać środki publiczne pochodzące z budżetu państwa, budżetu gminy, ale także środki pozostałych interesariuszy *Programu* i realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tabela nr 12 Indykatywne ramy finansowe

Lp.	Nazwa projektu i podmiot realizujący	Szacowana wartość projektu	Potencjalne źródła finansowania i poziom dofinansowania
1	Poprawa zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	450 000 zł	RPO WM działanie 8. 1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP, dofinansowanie 100% Fundusz Pracy RPO WM Działanie 8.2 Aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo, dofinansowanie 95%, z tego 80% EFS, 15% Budżet państwa, pozostałe 5% wkład własny RPO WM Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, dofinansowanie 95%, z tego 80% EFS, 15% Budżet państwa, pozostałe 5% wkład własny RPO WM Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej, dofinansowanie 95%, z tego 80% EFS, 15% Budżet państwa, pozostałe 5% wkład własny Program Wiedza Edukacja Rozwój Działanie 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy, dofinansowanie 95%, z tego 80% EFS, 15% Budżet państwa, pozostałe 5% wkład własny

Lp.	Nazwa projektu i podmiot realizujący	Szacowana wartość projektu	Potencjalne źródła finansowania i poziom dofinansowania
2	<p>Integracja społeczna mieszkańców przez wspólne działanie</p> <p>Gminny Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych w Ojrzeniu, , Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Młocku, Klub Sportowy „Tęcza Ojrzeń”, Ochotnicze Straże Pożarne, Gmina Ojrzeń</p>	200 000 zł	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (działanie M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność), intensywność pomocy wynosi do 100% kosztów kwalifikowalnych operacji, w zależności od kategorii beneficjenta, rodzaju operacji oraz zapisów LSR</p> <p>Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Edukacja kulturalna”, maksymalny % poziom dotacji w budżecie zadania wynosi 50% lub 80%</p>
3	<p>Wspólna przestrzeń w Ojrzeniu i nadanie nowych funkcji społecznych</p> <p>Gmina Ojrzeń</p>	500 000 zł	<p>RPO WM Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, dofinansowanie 80% EFRR, 20% środki własne</p> <p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny</p>
4	<p>Rozbudowa infrastruktury sportowej w Ojrzeniu i nadanie nowych funkcji społecznych</p> <p>Gmina Ojrzeń</p>	3 000 000 zł	<p>RPO WM Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, dofinansowanie 80% EFRR, 20% środki własne</p> <p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny</p>
5	<p>Opieka nad osobami starszymi w Ojrzeniu</p> <p>Gmina Ojrzeń</p>	4 000 000 zł	<p>RPO WM Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, dofinansowanie 80% EFRR, 20% środki własne</p> <p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny</p>

Lp.	Nazwa projektu i podmiot realizujący	Szacowana wartość projektu	Potencjalne źródła finansowania i poziom dofinansowania
6	Adaptacja terenów parku w Ojrzeniu i nadanie nowych funkcji społecznych Gmina Ojrzeń	350 000 zł	RPO WM Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, dofinansowanie 80% EFRR, 20% środki własne Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny
7	Zagospodarowanie centrum miejscowości Przyrowa i nadanie nowych funkcji społecznych Gmina Ojrzeń	250 000 zł	RPO WM Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, dofinansowanie 80% EFRR, 20% środki własne Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny
8	Zagospodarowanie centrum miejscowości Wola Wodzyńska i nadanie nowych funkcji społecznych Gmina Ojrzeń	800 000 zł	RPO WM Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, dofinansowanie 80% EFRR, 20% środki własne Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny
9	Zagospodarowanie centrum miejscowości Żochy i nadanie nowych funkcji społecznych Gmina Ojrzeń	300 000 zł	RPO WM Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, dofinansowanie 80% EFRR, 20% środki własne Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, poddziałanie 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, dofinansowanie 63,63% EFFROW, 36,37% wkład własny

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów w proces rewitalizacji

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wskazują na potrzebę określenia stopnia realizacji zasady partnerstwa i partycypacji w odniesieniu do programu rewitalizacji, zarówno na etapie jego przygotowania, jak również na etapach wdrażania i oceny jego efektów.³⁹

Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z zaangażowaniem lokalnej społeczności do działania na różnych poziomach: wytyczania kierunków, współpracy partnerskiej, realizacji przedsięwzięć i utrzymanie efektów wprowadzanych zmian. Organizowanie społeczności lokalnej to proces wspierania ludzi w podejmowaniu wspólnych działań na rzecz ulepszenia własnego środowiska, a także metoda działania, którego celem jest mobilizowanie społeczności do podejmowania niezbędnych wysiłków zmierzających do poprawy jej sytuacji.

Istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający udział interesariuszy. W ustawie w katalogu interesariuszy wymieniono m.in.⁴⁰

- mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdujące się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej i inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział wszystkich interesariuszy, obejmując:

- poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji oraz o przebiegu tego procesu,
- inicjowanie, umożliwianie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji,

³⁹ Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, op. cit.

⁴⁰ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, op. cit.

- wspieranie inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji programu rewitalizacji,
- zapewnienie w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.⁴¹

Niniejszy *Program* został wypracowany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę stanu w zakresie sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Zakładana jest współpraca wszystkich interesariuszy w trakcie realizacji i aktualizacji *Programu* z uwzględnieniem różnych poziomów ich zaangażowania – od informowania poprzez konsultacje aż do pełnej partycypacji oznaczającej aktywne uczestnictwo.

Interesariuszami Programu są w szczególności: Gmina Ojrzeń i jej jednostki organizacyjne, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna, mieszkańcy Gminy Ojrzeń, a przede wszystkim mieszkańcy jednostek Ojrzeń, Przyrowa, Wola Wodzyńska i Żochy, czyli obszaru rewitalizacji, przedsiębiorcy, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty zainteresowane procesem rewitalizacji.

Interesariusze zostali zaangażowani we wszystkich etapach opracowania *Programu*, mieli możliwość wskazania problemów, które występują w gminie, a także wskazania pożądanego kierunku działań w celu wyprowadzenia zdiagnozowanych obszarów z sytuacji kryzysowej. Celem konsultacji było poznanie potrzeb oraz oczekiwań wszystkich interesariuszy, jak również wypracowanie spójnych działań w procesie rewitalizacji gminy.

Przygotowano ankiety, które zostały rozdyskrebowane wśród interesariuszy. Ankiety były dostępne w formie papierowej i elektronicznej. Na etapie opracowania diagnozy stanu były również prowadzone wywiady pogłębione z interesariuszami dotyczące problemów występujących na terenie Gminy i sugerowanych przez nich projektów rewitalizacyjnych z jednoczesną diagnozą identyfikowanych przez mieszkańców potrzeb rewitalizacyjnych. Wskazanie atutów i słabych stron gminy oraz potrzeb w zakresie rewitalizacji, postulowanych przez mieszkańców, umożliwiło wybór obszaru rewitalizacji.

Opracowanie *Programu*

Punktem wyjściowym jest zaangażowanie interesariuszy w ramach procesu wspierania zmiany zachowań, który jest niezbędnym uzupełnieniem działań przyjętych w „Programie rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023”, a także gwarantem powodzenia jego realizacji, zarządzania i monitorowania. Interesariuszami są wszystkie strony, które są zainteresowane wdrażaniem *Programu*, mają wpływ na jego realizację, a także odnoszą korzyści z jego wdrażania.

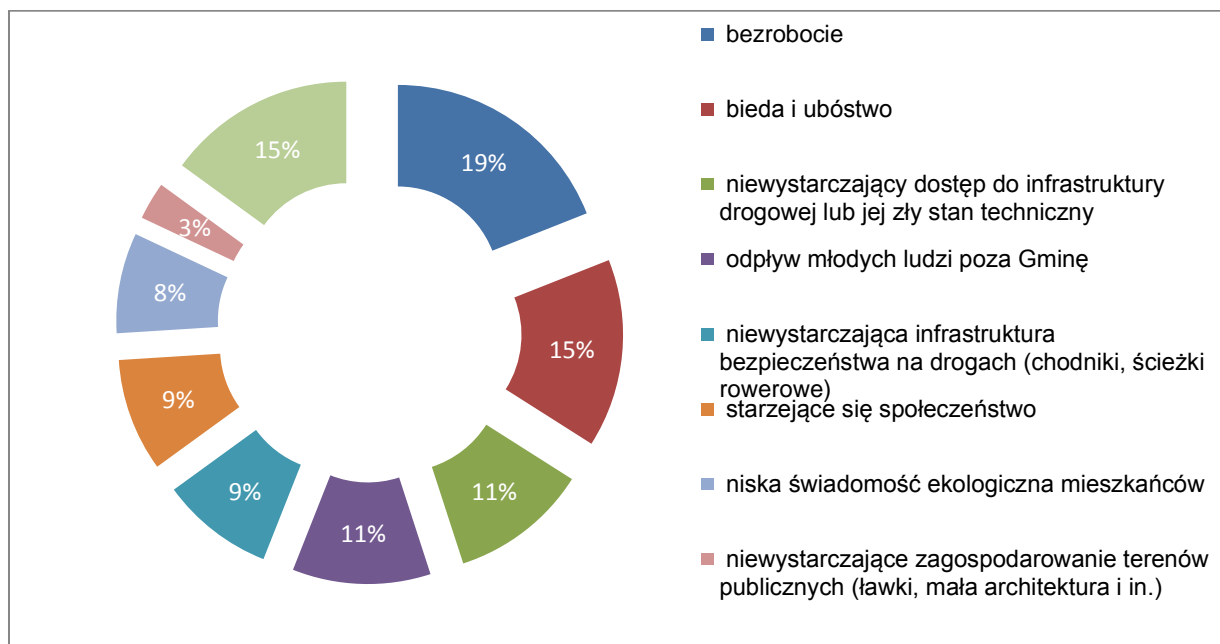
⁴¹ Tamże

Pierwszym etapem prac było przeprowadzenie diagnozy problemów i potrzeb mieszkańców gminy. Następnym etapem było opracowanie diagnozy stanu Gminy Ojrzeń, która została poddana procesowi konsultacji społecznych. Interesariusze zostali włączeni w proces wyboru obszaru rewitalizacji, mieli możliwość wskazania problemów, które występują w Gminie, a także wskazania pożądanego kierunku działań w celu wyprowadzenia zdiagnozowanych obszarów z sytuacji kryzysowej. Przygotowano ankiety, które zostały rozdyskrebowane wśród interesariuszy. Ankiety były dostępne w formie papierowej i elektronicznej. Wskazanie atutów i słabych stron Gminy umożliwiło wybór obszaru rewitalizacji.

W ramach partycypacji społecznej wpłynęło 46 wypełnionych ankiet. Dla 19% ankietowanych najbardziej istotnym problemem jest bezrobocie, a kolejne 15% wskazało na biedę i ubóstwo. Problemy te są szczególnie widoczne w obrębie obszaru rewitalizacji, na którym występuje nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych. W ramach partycypacji społecznej mieszkańcy wskazywali na konieczność podjęcia działań naprawczych zmierzających do ograniczenia bezrobocia i wzrostu przedsiębiorczości. Zdaniem mieszkańców należy promować różne formy samozatrudnienia oraz organizować szkolenia i warsztaty dla osób w trudnej sytuacji na rynku pracy. Niebagatelne znaczenie ma również podnoszenie poziomu kształcenia oraz zwiększenie liczby zajęć dodatkowych w szkole. Działania te przyczynią się do podnoszenia kwalifikacji osób znajdujących się w trudnej sytuacji i zwiększą ich szanse na znalezienie zatrudnienia. Ograniczeniu ulegnie w ten sposób również ubóstwo i przestępczość, które są związane z poziomem bezrobocia. Odpływ młodych ludzi poza gminę został wskazany jako problem przez 11% interesariuszy. Ich zdaniem wynika to w głównej mierze z bezrobocia, ale wpływ na chęć pozostania w gminie ma również dostęp do infrastruktury, estetyka przestrzeni publicznych i możliwości spędzania wolnego czasu. Starzejące się społeczeństwo, które zostało wskazane jako problem gminy przez 9% mieszkańców, wynika przede wszystkim z ujemnego salda migracji. Zatem podjęcie działań w celu zatrzymania odpływu mieszkańców pozwoli również na ograniczenie procesu starzenia się społeczeństwa. W ramach partycypacji społecznej mieszkańcy zgłaszali również potrzebę tworzenia miejsc dla wspólnych spotkań, rozwoju zainteresowań i spędzania wolnego czasu, a także miejsc do aktywnego wypoczynku. Wskazywali na brak placów zabaw, boisk i siłowni zewnętrznych, ale także brak świetlic wiejskich, w których dodatkowo mogłyby być organizowane wydarzenia o charakterze lokalnym.

Dla 11% ankietowanych negatywnym zjawiskiem jest niewystarczający dostęp do infrastruktury drogowej oraz jej zły stan techniczny. 9% interesariuszy uważa ponadto, że brak jest infrastruktury bezpieczeństwa na drogach - chodników, ścieżek rowerowych. Negatywnie wpływa to na jakość życia mieszkańców. Mieszkańcy w ramach partycypacji społecznej wskazywali również na problem braku kanalizacji sanitarnej i związane z tym negatywne skutki dla mieszkańców i środowiska przyrodniczego i ograniczenie możliwości rozwoju gminy w kierunku turystyki.

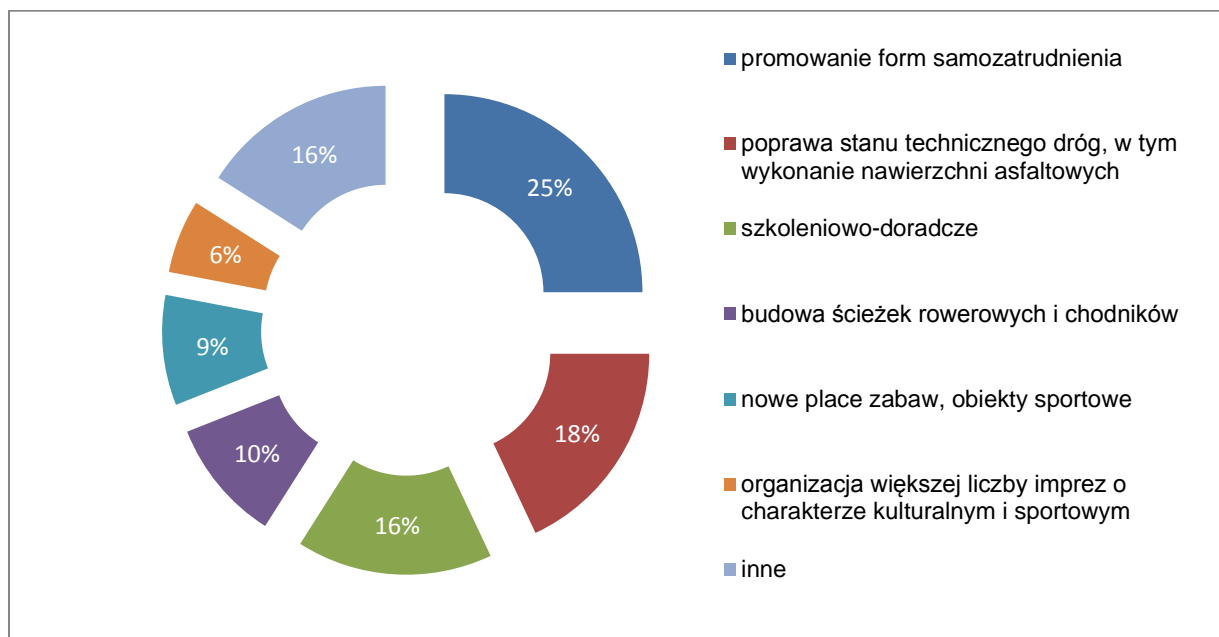
Wykres nr 14 Problemy zdiagnozowane przez mieszkańców Gminy

Wśród poświadanych kierunków działań rewitalizacyjnych 25% mieszkańców wymieniło promowanie form samozatrudnienia jako element przyczyniający się do wzrostu przedsiębiorczości, ograniczenia bezrobocia, a także pośrednio do ograniczenia ubóstwa i przestępczości, w tym przemocy w rodzinie. Konieczność podjęcia działań w tym zakresie była wskazywana przez interesariuszy na wszystkich etapach partycypacji społecznej. Dodatkowo 16% mieszkańców wskazało na potrzebę prowadzenia dodatkowych zajęć szkoleniowo-doradczych, które pozytywnie wpłyną na poziom kwalifikacji osób poszukujących pracy.

W trakcie partycypacji społecznej 18% mieszkańców wskazało potrzebę działań w zakresie infrastruktury, w tym na konieczność poprawy stanu technicznego dróg oraz zwiększenia bezpieczeństwa w tym obszarze poprzez budowę ścieżek rowerowych i chodników. Mieszkańcy wskazywali także na potrzebę budowy sieci kanalizacyjnej, której brak jest postrzegany jako negatywny czynnik i słaba strona gminy. Bardzo często poruszonym w trakcie ankiet i spotkań z mieszkańcami tematem była potrzeba zagospodarowania wspólnych przestrzeni w poszczególnych miejscowościach. Mieszkańcy wnioskowali o budowę placów zabaw, siłowni, boisk, świetlic wiejskich oraz innych miejsc, w których mogliby aktywnie spędzać czas i integrować się z innymi. Wiąże się z tym również zgłaszane oczekiwanie organizacji większej liczby imprez sportowych i kulturalnych, które wspierałyby procesy integracji. Działania te, zdaniem interesariuszy, przyczynią się również do zwiększenia atrakcyjności gminy i ograniczą odpływ ludzi poza jej obszar.

Wykres nr 15 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wskazane przez mieszkańców Gminy

Dla większości ankietowanych atutem Gminy jest wykorzystanie przez Gminę środków unijnych, dbałość o rozwój gminy, a także dbałość o stan środowiska naturalnego. Wśród aspektów, które wymagają poprawy bądź zmiany mieszkańcy wskazywali na brak miejsc do rekreacji i spędzania wolnego czasu. Konieczne ich zdaniem jest uporządkowanie centrów miejscowości poprzez zagospodarowanie wspólnych przestrzeni, budowę lub modernizację świetlic, boisk, placów zabaw, siłowni zewnętrznych, ale także ścieżek rowerowych i chodników. Mieszkańcy podnosili też problem braku sieci kanalizacyjnej we wszystkich miejscowościach Gminy. Wskazywali również na istniejące bezrobocie i ubóstwo, powodujące odpływ ludzi poza gminę oraz konieczność przeciwdziałania temu procesowi poprzez kursy, szkolenia i promocję samozatrudnienia.

Opracowana diagnoza stanu Gminy Ojrzeń w zakresie sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, poddana została konsultacjom społecznym. Celem konsultacji było poznanie potrzeb oraz oczekiwań wszystkich interesariuszy, jak również wypracowanie spójnych działań w procesie rewitalizacji gminy. Konsultacje odbywały się w okresie 8 marca-12 kwietnia 2017 r. W trakcie konsultacji zorganizowane zostały warsztaty i spotkania informacyjne dla mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i innych interesariuszy. Istotny element działań komunikacyjnych w ramach prac nad *Programem* stanowiły działania edukacyjne, dotyczące istoty procesu rewitalizacji, kierunków jej prowadzenia, a także możliwych do podjęcia działań rewitalizacyjnych i zasad ich prowadzenia. Wykorzystane zostały materiały tekstowe, prezentacje multimedialne oraz infografiki. Celem przeprowadzenia warsztatów dla interesariuszy było omówienie i ocena propozycji wyznaczenia obszaru rewitalizacji gminy, a także wyrażenie opinii, zgłaszanie propozycji i uwag, a także zgłaszanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W trakcie warsztatów przeprowadzono także wywiady pogłębione. Spotkania odbyły się w następujących terminach:

- 12 kwietnia 2017 r. w budynku Urzędu Gminy Ojrzeń, ul. Ciechanowska 27, w sali konferencyjnej w godzinach 9:00-10:30, dedykowane w szczególności przedstawicielom organizacji pozarządowych oraz pracownikom Urzędu Gminy oraz jego jednostek organizacyjnych. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Ochotniczych Straży Pożarnych, Gminnej Biblioteki Publicznej, dyrektorzy szkół i sołtysi.
- 12 kwietnia 2017 r. w budynku Urzędu Gminy Ojrzeń, ul. Ciechanowska 27, w sali konferencyjnej w godzinach 12:30-14:00, dedykowane w szczególności mieszkańcom i podmiotom gospodarczym.

Podczas warsztatów przeprowadzono dyskusję i wywiady z grupą osób z różnych środowisk. Jako problem główny uznano odpływ młodych ludzi i starzejące się społeczeństwo. Wskazano, iż gmina poprzez poprawę estetyki przestrzeni publicznych, poprawę infrastruktury drogowej, ofertę zajęć sportowych oraz integrację mieszkańców może zacząć konkurować z sąsiadującymi ośrodkami miejskim o odpływającą grupę osób młodych. W związku ze zwiększającą się grupą osób starszych, powinna zostać zapewniona odpowiednia infrastruktura dla osób starszych, ja na przykład domy dziennego pobytu czy domy opieki. Problemem jest także długotrwałe bezrobocie, a co się z tym wiąże korzystanie z pomocy społecznej. Prawie 40% bezrobotnych na terenie gminy to osoby długotrwałe bezrobotne. Konieczne jest pobudzenie społeczeństwa do działania, poprzez zachęcanie zakładania organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, które mogłyby dotrzeć do jak najszerszej grupy osób z różną ofertą, co może w przyszłości zaowocować zmianą postaw osób długotrwałe bezrobotnych, bądź też ich dzieci.

Kluczowym elementem programu rewitalizacji jest lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Wszyscy zainteresowani zapisami *Programu* zostali zaproszeni do składania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do ujęcia w „Programie rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023”. Wskazano, iż zgłaszane pomysły powinny się przyczyniać do ożywienia społeczno-gospodarczego

i poprawy warunków i jakości życia w naszym mieście, a projekty mogą dotyczyć kwestii społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych oraz odpowiadać na potrzeby lokalnej społeczności. Propozycje projektów rewitalizacyjnych do ujęcia w *Programie*, zgłaszane na opracowanym formularzu, można było zgłaszać:

- drogą elektroniczną na adres: tomasztokarski@ojrzen.pl lub srodowisko@wgs84.pl
- drogą pocztową lub osobiście do Urzędu Gminy Ojrzeń, ul. Ciechanowska 27.

Informację o możliwości zgłaszania projektów rewitalizacyjnych, uwag i wniosków rozpowszechniono również za pośrednictwem plakatów, które zostały rozwieszone na tablicach informacyjnych Urzędu Gminy w Ojrzeniu oraz miejscach zwyczajowo przyjętych w Gminie.

Rys. nr 1 Plakat dotyczący programu rewitalizacji Gminy Ojrzeń

W ramach partycypacji społecznej w sprawie wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ojrzeń, w dniu 12 kwietnia 2017 r. zorganizowany został spacer badawczy po obszarze zdegradowanym przewidzianym do rewitalizacji w gminie. W trakcie spaceru można było zapoznać się z obszarem wybranym do rewitalizacji oraz wyrazić opinie, co do miejsc wymagających podjęcia działań interwencyjnych. Zbierane były także wnioski i uwagi, a także propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wszystkie zebrane opinie i postulaty zostały uwzględnione przy opracowaniu „Programu rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023” oraz przeanalizowane w ramach partycypacji społecznej. Propozycje, które wpisywały się w charakter planowanych do osiągnięcia efektów, zostały włączone do niniejszego Programu.

W trakcie opracowywania *Programu* wykorzystano następujące formy prowadzenia konsultacji społecznych:

- zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej,
- spotkania i warsztaty,
- spacer badawczy na terenie Gminy,
- ankiety,
- wywiady,
- wykorzystanie grup przedstawicielskich,
- zbieranie uwag ustnych.

Wszelkie informacje odnośnie *Programu* zostały udostępnione na stronie internetowej gminy <http://ojrzen.pl> w zakładce Aktualności. W połączeniu z akcją informacyjną zrealizowaną w trakcie opracowywania niniejszego dokumentu można przyjąć, iż kolejne działania podejmowane przez władze Gminy Ojrzeń spotykać się będą ze zrozumieniem interesariuszy. Na tym etapie udało się zbudować podstawę dla społecznego poparcia w procesie podejmowania strategicznych decyzji dotyczących wdrażania *Programu*.

Wdrażanie i okresowa ocena Programu

Istotnym elementem powodzenia realizacji procesu wyprowadzania obszarów ze stanów kryzysowych jest włączenie mieszkańców Gminy na każdym etapie wdrażania i oceny okresowej postępów prac rewitalizacyjnych. Niezbędne jest zatem rozpoznanie realnych potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenie do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami.

Interesariusze rewitalizacji zostaną zaangażowani w proces zarządzania Programem, a także w proces monitorowania realizacji jego zapisów, zgodnie z zasadami zarządzania i oceny opisanymi w rozdziale 12. Szeroko rozumiana partycypacja społeczna stanowi kluczowy element w ramach aktualizacji działań i projektowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Proponowany katalog działań obejmuje m.in. :

- powołanie Zespołu ds. rewitalizacji,
- cykliczne spotkania Zespołu ds. rewitalizacji otwarte dla potencjalnych zainteresowanych postępowaniem prac,
- konsultacje społeczne dotyczące wyboru projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- opracowanie zakładki informacyjnej na stronie internetowej Gminy,
- podnoszenie tematyki rewitalizacji w trakcie spotkań z mieszkańcami, także w ramach zebrań sołeckich,
- udostępnianie wniosków z posiedzeń Zespołu ds. rewitalizacji na stronie internetowej gminy, a co za tym idzie umożliwienie zapoznania się z postępowaniem prac wszystkim zainteresowanym,
- udział w realizacji projektów zgłoszonych przez podmioty sektora prywatnego,
- działalność organizacji pozarządowych i ich wsparcie dla podejmowanego procesu rewitalizacji w Gminie, w tym w szczególności w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- podejmowanie zadań rewitalizacyjnych w trakcie imprez kulturalnych i sportowych organizowanych w Gminie,
- organizację konkursów, wystaw, spotkań edukacyjnych,
- umieszczanie informacji o ogłaszanych przez odpowiednie jednostki naborach wniosków na realizację projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych na stronie internetowej Gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- umieszczanie informacji na tablicach ogłoszeń w miejscach publicznie dostępnych.

Zaproponowane formy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji obejmują zarówno działania informacyjne czy konsultacji planowanych i podejmowanych działań władz lokalnych, a także dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska, w szczególności w odniesieniu do zgłaszanych i realizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Zarządzanie procesem rewitalizacji ma na celu wdrażanie działań, aby możliwe było wyprowadzenie obszaru ze stanu degradacji, a tym samym poprawa jakości życia mieszkańców, przy zaangażowaniu interesariuszy i środków finansowych, pochodzących z różnych źródeł. Niniejszy *Program* będzie realizowany w strukturach organizacyjnych Urzędu Gminy Ojrzeń. Odpowiedzialnym za realizację „Programu rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023” w zakresie obszaru administracyjnego gminy jest Wójt Gminy.

We wdrażanie „Programu rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023” zaangażowane zostaną następujące podmioty:

- Urząd Gminy Ojrzeń – 2 osoby,
- Jednostki organizacyjne Gminy Ojrzeń, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna – 2 osoby,
- mieszkańcy Gminy i sołtysi – 5 osób,
- przedsiębiorcy, prowadzący działalność gospodarczą na terenie Gminy – 2 osoby,
- Ochotnicze Straże Pożarne i inne organizacje pozarządowe i społeczne, działające na terenie Gminy – 2 osoby,
- inne podmioty zainteresowane procesem rewitalizacji – 2 osoby.

Zaangażowanie różnych podmiotów we wdrażanie *Programu* prowadzi do wzajemnego uzupełniania się działań różnych instytucji zarówno na etapie opracowywania programu, jak i jego wdrażania i monitorowania postępów prac.

W ramach zarządzania działaniami, zaprojektowanymi w *Programie*, zostanie powołany przez Wójta Gminy zespół programowo-doradczy, tj. Zespół ds. Rewitalizacji ze wskazanym zakresem odpowiedzialności, co do przygotowania i przeprowadzenia naboru propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, opiniowanie zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, weryfikacji kierunków działań, konsultacji zapisów dokumentów strategicznych, zamówień publicznych i finansowania realizacji *Programu*, a także jego promocji. Funkcjonowanie Zespołu jest oparte na partycypacyjnym modelu współpracy pomiędzy przedstawicielami samorządu gminnego oraz interesariuszami procesu rewitalizacji. Decyzje w ramach prac Zespołu będą podejmowane większością głosów. Uprawnieni do głosowania są wszyscy członkowie zespołu rewitalizacji.

W skład Zespołu ds. Rewitalizacji wejdą delegowani przedstawiciele Urzędu Gminy, zajmujący się problematyką gospodarki komunalnej, edukacji, kultury, planowania przestrzennego, ochrony środowiska, zamówień publicznych oraz finansów, a także przedstawiciele jednostek organizacyjnych, które mają wpływ na realizację zadań własnych Gminy, tj. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Gminna Biblioteka Publiczna oraz przedstawiciele zainteresowanych organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców. Osoby z Urzędu Gminy i Jednostek organizacyjnych gminy zostaną wskazane do realizacji programu rewitalizacji przez Wójta Gminy. Pozostali członkowie zespołu zostaną

wybrani w ramach głosowania podczas obrad rady gminy. Zadaniem sołtysów w realizacji *Programu* będzie współpraca z Zespołem oraz lokalną społecznością. Do obowiązków sołtysa należy m.in. wpływanie na wykorzystanie aktywności mieszkańców służącej poprawie gospodarki i warunków życia w sołectwie, reprezentowanie mieszkańców sołectwa wobec Rady Gminy i Wójta Gminy, uczestniczenie w naradach Sołtysów, zwoływanych okresowo przez Wójta Gminy oraz pełnienie roli męża zaufania w miejscowym środowisku.⁴²

Wyniki prac Zespołu ds. Rewitalizacji będą przedmiotem analizy w ramach cyklicznych spotkań, odbywających się raz na kwartał w siedzibie Urzędu Gminy. W ramach zespołu wybrany zostanie koordynator. Główne zadania Koordynatora Zespołu ds. Rewitalizacji z ramienia Urzędu Gminy będą obejmowały:

- organizowanie spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji,
- przygotowanie sprawozdań i raportów kontrolnych dla Wójta Gminy,
- współpraca z wszystkimi interesariuszami *Programu*,
- proponowanie aktualizacji zapisów dokumentu,
- koordynacja zarządzanie zgłaszaniem projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- działania informacyjne,
- działania edukacyjne.

Wyznaczenie Koordynatora Zespołu ds. Rewitalizacji w ramach struktur Urzędu Gminy wynika z faktu, iż samorząd gminny koordynuje proces rewitalizacji jako zadanie własne gminy i będzie zaangażowany w realizację projektów rewitalizacyjnych. Istotną kwestią w realizacji wyznaczonych kierunków działań jest ich implementacja do uchwalanego prawa miejscowego oraz uwzględnienie w dokumentach strategicznych.

Działania podejmowane w związku z realizacją zapisów niniejszego *Programu* powinny być upublicznione z wykorzystaniem Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ojrzeń (<http://www.ugojrzen.bip.org.pl/>).

Komunikacja będzie się odbywała z wykorzystaniem dotychczas funkcjonujących kanałów informacyjnych, tj. w formie wymiany stanowisk, w tym w formie elektronicznej na uprzednio uzgodnione między interesariuszami adresy poczty elektronicznej, poprzez zamieszczenie odpowiednich informacji na tablicach informacyjnych w Urzędzie Gminy, na stronie internetowej gminy (Program rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023, skład Zespołu ds. Rewitalizacji, formularz do zgłaszanie wniosków i uwag, informacje na temat wdrażania procesu rewitalizacji oraz zaproszenia na wydarzenia dotyczące rewitalizacji), elektroniczną skrzynkę pocztową zespołu, a także w trakcie spotkań i wydarzeń, organizowanych przez Urząd Gminy oraz organizacje pozarządowe.

⁴² Uchwała nr III/17/2002 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie Statutu Gminy Ojrzeń

13. System monitoringu skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu *Programu*

„Program rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023” będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji. W pierwszej kolejności sprawdzeniu będzie podlegało, czy zapisy *Programu* są aktualne, tj. czy odpowiadają stanowi faktycznemu w zakresie ustaleń, mających znaczenie dla realizacji *Programu*. Następnie zbadane zostanie, w jakim stopniu działania zaplanowane w *Programie* zostały zrealizowane zgodnie z przyjętym harmonogramem.⁴³

Kontrolne wyniki oceny realizacji *Programu* powinny być opracowywane co rok przez Zespół ds. Rewitalizacji jako raport z podjętych działań, który przedkładany będzie Wójtowi Gminy Ojrzeń. Raport z podjętych działań będzie zawierał podsumowanie roczne oraz propozycje ewentualnych zmian do wprowadzenia. Uzyskane wyniki umożliwią ocenę skuteczności zaplanowanych działań rewitalizacyjnych w celu porównania aktualnych wartości wskaźników z wartościami bazowymi, opracowanymi przy diagnozowaniu stanu. Ocena realizacji *Programu* będzie zawierała odniesienie do danych porównawczych z obszaru gminy, pozwalających na ocenę procesu wychodzenia obszaru ze stanu kryzysowego.

Tabela nr 13 Wskaźniki monitorowania realizacji Programu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2016)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych i częstotliwość oceny
1	Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców	6%	1%	Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie Raz na rok
2	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie mieszkańców	4,5%	3,2%	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Raz na rok
3	Udział osób bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie bezrobotnych	45%	32%	Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie Raz na rok
4	Ilość wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest na 1 mieszkańca [Mg]	0,62 Mg	0,54 Mg	Urząd Gminy Raz na rok
5	Liczba przyłączy kanalizacyjnych [szt.]	0	60	Urząd Gminy Raz na rok
6	Liczba zagospodarowanych	0	5	Urząd Gminy

⁴³ Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej Warszawa, 2016. Dostępny: https://mib.gov.pl/files/0/1796888/Ustawaorewitalizacji_praktycznykomentarz.pdf

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2016)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych i częstotliwość oceny
	przestrzeni publicznych [szt.]			Raz na rok
7	Liczba organizacji pozarządowych, organizujących zajęcia sportowe, edukacyjne i integracyjne dla mieszkańców [szt.]	1	3	Urząd Gminy Raz na rok
8	Liczba udostępnionych obiektów sportowych i kulturalnych [szt.]	2	3	Urząd Gminy Raz na rok
9	Odsetek mieszkań wybudowanych przed 1988 r.	90%	80%	Urząd Gminy Raz na rok
10	Liczba osób objętych niebieską kartą [szt.]	13	8	Urząd Gminy Raz na rok
11	Liczba popełnionych przestępstw [szt.]	1	0	Urząd Gminy Raz na rok
12	Frekwencja w wyborach samorządowych	75%	78%	Urząd Gminy Raz na rok
13	Liczba osób korzystających z biblioteki publicznej [szt.]	225	250	Urząd Gminy Raz na rok
14	Liczba działających firm [szt.]	79	85	Urząd Gminy Raz na rok

Monitorowanie osiągniętych wskaźników będzie się odbywało corocznie na podstawie danych, udostępnionych przez:

- wydziały Urzędu Gminy,
- jednostki organizacyjne Gminy Ojrzeń, w tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie,
- Komendę Powiatową Policji w Ciechanowie,
- Innych interesariuszy, którzy byli zaangażowani w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Procedura sporządzania oceny i została określona tak, aby zapewnić partycypacyjny charakter tego procesu. Po akceptacji raportu z podjętych działań i jego akceptacji przez Wójta Gminy, zostanie on upubliczniony poprzez jego publikację na stronie internetowej Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Zasadniczym celem polityki promocji, jest rozwój zaangażowania społeczności lokalnej w proces rewitalizacji, jej udziału w decyzjach oraz odpowiedzialności za powodzenie realizacji *Programu*. W założeniach polityka promocji *Programu* powinna przybliżyć mieszkańcom korzyści, jakie mogą być osiągnięte dzięki

procesowi rewitalizacji, udostępniać wszystkim zainteresowanym stronom rewitalizacji i partnerom informacje o celach i problemach rewitalizacji, pobudzać partnerów programu do wyrażania własnych opinii, zachęcać do przedstawiania własnych projektów.

Nowe przedsięwzięcia zgłaszane przez interesariuszy będą uwzględniane w *Programie*. Włączenie nowych inicjatyw do *Programu* jest uwarunkowane możliwościami finansowania, uwarunkowaniami formalnymi i faktycznymi, a także stopniem realizacji założenia celów rewitalizacji. Aktualizacja zapisów niniejszego dokumentu w przypadku zmiany warunków wewnętrznych bądź zewnętrznych, mających wpływ na realizację zaplanowanych działań i wyników podejmowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wymaga zgłoszenia w formie raportu zmian do Wójta Gminy Ojrzeń przez Koordynatora Zespołu ds. Rewitalizacji. Opracowany projekt aktualizacji będzie poddany procesowi partycypacji społecznej wraz z uwzględnieniem wymogów przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wszelkie zmiany w dokumencie, zgłoszone Wójtowi Gminy, zostaną wprowadzone stosowną uchwałą Rady Gminy, po wypełnieniu odpowiednich procedur i uzyskaniu opinii właściwych Organów.

14. Ocena oddziaływania na środowisko

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko programów rewitalizacji wynika z art. 46 oraz 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą ocenową.

W ramach prowadzenia prac nad przygotowaniem projektu *Programu* Wójt Gminy Ojrzeń pismem o znaku OŚO.041.1.2017 z 10.04.2017 r. wystąpił do właściwych organów z wnioskiem o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W odpowiedzi:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie pismem z dnia 13 maja 2017 r. znak WOOŚ-III.410.211.2017.ARM odstąpił od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie pismem z dnia 28 kwietnia 2017 r. znak ZS.9022.621.2017 MK odstąpił od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

15. Wykorzystane źródła danych

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. z 2016 r., poz. 446.
2. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. 2015, poz. 1777, z późn. zm.
3. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Dz.U. 2012 r., poz. 647 z późn. zm.
4. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U. 2004 r., Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.
5. Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów, Dz.U. 2008, nr 223, poz. 1549 z późn. zm.
6. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, Dz.U 2011, nr 209, poz. 1245.
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów, Dz. U. z 2014 r., poz. 1923.

Pozostałe źródła

1. Dane Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, dostępne: <http://www.mwzkz.pl/rejestr-i-ewidencja-zabytkow>.
2. Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie, http://bip.oke.waw.pl/bip/bip_534GIMNAZJUM_Wstepne%20informacje%20o%20wynikach_OKE.pdf.
3. Dane Państwowej Komisji Wyborczej dostępne: <http://parlament2015.pkw.gov.pl>.
4. Demograficzne i społeczne uwarunkowania rewitalizacji miast w Polsce, praca pod red. Andrzeja Zborowskiego, Instytut Rozwoju Miast, tom 5, Kraków, 2009.
5. Geoserwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, <http://geoserwis.gdos.gov.pl>.
6. Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego, dostępna: https://funduszedlamazowska.eu/g2/oryginal/2015_12/b985dd226839bc6ef704699740c34dbf.pdf.
7. Parysek J. J., Wojtasiewicz L., 1979. Metody analizy regionalnej i metody planowania regionalnego, Studia KPZK PAN, t. 69, Państwowe Wydawn. Nauk.
8. Pluta W., 1986. Wielowymiarowa analiza porównawcza w modelowaniu ekonometrycznym, PWN, Warszawa.
9. Program współpracy gminy Ojrzeń z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami

- prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2017, przyjęty Uchwałą Nr XXIII/136/2016 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 29 grudnia 2016 r
10. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ojrzeń, przyjęte uchwałą nr XXIX/14/2001 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 15 listopada 2001 r
  11. Szymła Z., 2000. Determinanty rozwoju regionalnego. Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wrocław.
  12. Ubóstwo w Polsce w latach 2013 i 2014, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2015 [dostępne: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/ubostwo-w-polsce-w-latach-2013-i-2014,1,6.html>]
  13. Uchwała nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku.
  14. Uchwała Nr XIII/66/2015 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń na lata 2016-2020”,
  15. Uchwała nr III/17/2002 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie Statutu Gminy Ojrzeń,
  16. Uchwała nr XIII/59/2007 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 2 października 2008 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2007-2015
  17. Uchwała nr XXIX/14/2001 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie przyjęcia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ojrzeń,
  18. Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej Warszawa, 2016. Dostępny: <https://mib.gov.pl/files/0/1796888/Ustawaorewitalizacijpraktycznykomentarz.pdf>
  19. Wpływ potencjału demograficznego i gospodarczego miast wojewódzkich na kondycję województw, 2013, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych, Warszawa.
  20. Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, dostępne: https://www.mr.gov.pl/media/23916/Wytyczne_dot_rewitalizacji_po_aktualizacji-zatwierdzone02082016clear.pdf
  21. Zasady metodyczne statystyki rynku pracy i wynagrodzeń, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2008 [dostępne: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/zasady-metodyczne-rocznik-pracy/zasady-metodyczne-statystyki-ryнку-pracy-i-wynagrodzen,1,1.html>]

16. Załączniki

Załącznik nr 1 Ankieta

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Ankieta

Szanowni Mieszkańcy,

Nasza Gmina przystąpiła do opracowania „Programu rewitalizacji Gminy Ojrzeń”. Tylko gminy, które będą posiadały programy rewitalizacji, będą mogły skorzystać ze środków unijnych w perspektywie finansowej 2014-2020. Chcemy poznać Państwa opinie co do problemów, które powinny zostać podjęte w dokumencie. Zwracam się więc z uprzejmą prośbą o wypełnienie niniejszej ankiety. Państwa opinie są dla mnie ważne, dlatego z góry dziękuję za poświęcony czas na wypełnienie niniejszej ankiety.

Z poważaniem,
Wójt Gminy Ojrzeń
Zdzisław Mierzejewski

1. Proszę wskazać obszar naszej Gminy (miejscowość), który Pani/Pana zdaniem wymaga rewitalizacji ze względu na występowanie wielu problemów społecznych (tj. bezrobocie, ubóstwo, przemoc, niska jakość edukacji, słaba aktywność społeczna, itp.), gospodarczych, infrastrukturalnej (wodociągi, kanalizacja, drogi, itp.) i jakości środowiska (zanieczyszczenie środowiska i emisje z opalania domostw węglem):

.....

.....

2. Wskazany powyżej obszar jest dla Pani/Pana:

miejscem zamieszkania

miejscem prowadzenia działalności gospodarczej

miejscem pracy

miejscem uznawanym jako lokalne centrum

miejsce spędzania wolnego czasu

inne, proszę uzupełnić .....

3. Które z wymienionych poniżej problemów najlepiej Pani/Pana zdaniem opisują sytuację naszej Gminy (można wybrać maksymalnie 5 cech):

bezrobocie

bieda i ubóstwo

odpływ młodych ludzi poza Gminę

przestępczość

starzejące się społeczeństwo

niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców

zanieczyszczenie środowiska naturalnego

niewystarczający dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

ANKIETA DO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY OJRZEŃ | 1

niewystarczający dostęp do infrastruktury drogowej lub jej zły stan techniczny

niewystarczający dostęp do infrastruktury w zakresie edukacji i ochrony zdrowia

zły stan techniczny budynków mieszkalnych

słaby dostęp do obiektów usługowych i handlowych na terenie Gminy

niewystarczająca infrastruktura bezpieczeństwa na drogach (chodniki, ścieżki rowerowe)

niska estetyka przestrzeni publicznych

niewystarczający dostęp do urządzonych terenów zieleni miejskiej

bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej

słabo rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna

niewystarczające oświetlenie publiczne na terenie Gminy

niewystarczające zagospodarowanie terenów publicznych (ławki, mała architektura i in.)

brak dostępu do nowoczesnych technologii (komputer, internet)

niska świadomość ekologiczna mieszkańców

inne, proszę uzupełnić .....

4. Proszę wskazać najbardziej potrzebne Pani/Pana zdaniem projekty, które powinny zostać podjęte w ramach rewitalizacji (można wybrać maksymalnie 5 projektów):

szkoleniowo-doradcze

promowanie form samozatrudnienia

zajęcia dodatkowe dla uczniów w szkołach

włączenie osób starszych w realizowane projekty

organizacja większej liczby imprez o charakterze kulturalnym i sportowym

termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

poprawa stanu technicznego dróg, w tym wykonanie nawierzchni asfaltowych

poprawa stanu technicznego budynków komunalnych i socjalnych

budowa ścieżek rowerowych i chodników, wzdłuż ulicy .....

nowe place zabaw, obiekty sportowe

inne, proszę uzupełnić .....

5. Co w Pani / Pana opinii jest atutem Gminy?

.....

.....

6. Czego Pani /Pana zdaniem brakuje w Gminie? Co można zmienić?

.....

.....

7. Metryczka

Płeć kobieta mężczyzna

Wykształcenie wyższe średnie i policealne zawodowe podstawowe brak

Wiek poniżej 18 lat 19-30 lat 31-59 lat powyżej 60 lat

Status zawodowy uczeń/student pracujący prowadzący działalność gospodarczą

bezrobotny emeryt/rencista

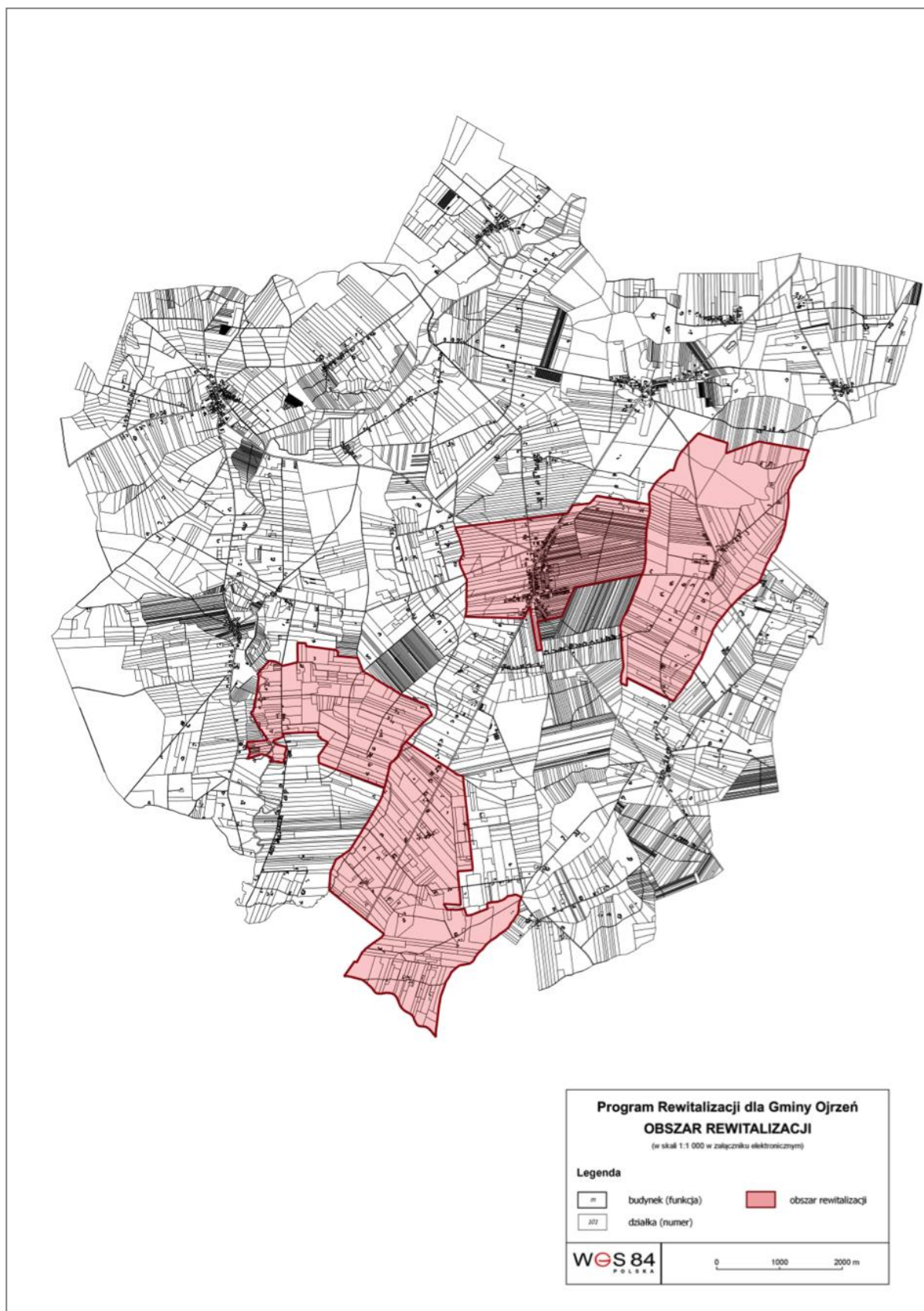
ANKIETA DO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY OJRZEŃ | 2

Załącznik nr 2 Karta zgłoszenia propozycji projektu rewitalizacyjnego

 	
Propozycja projektu rewitalizacyjnego do ujęcia w Programie rewitalizacji Gminy Ojrzeń	
Nazwa projektu	
Wnioskodawca	Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu:
	Adres:
	Tel: e-mail:
Miejsce realizacji projektu	Adres: Numer działki ewidencyjnej i obręb:
Zakres projektu	Krótki opis planowanych działań
Planowany termin realizacji	Rozpoczęcie: Zakończenie:
Szacowana wartość	..... zł
Proponowane źródła finansowania	Środki własne (w zł):
	Dotacja z UE (w zł):
	Inne, np. kredyt bankowy (w zł): Inne ..... (w zł)
Prognozowane rezultaty	Cel, który zostanie osiągnięty w wyniku realizacji projektu: Beneficjenci projektu:
Propozycja projektu rewitalizacyjnego do ujęcia w Programie rewitalizacji Gminy Ojrzeń	

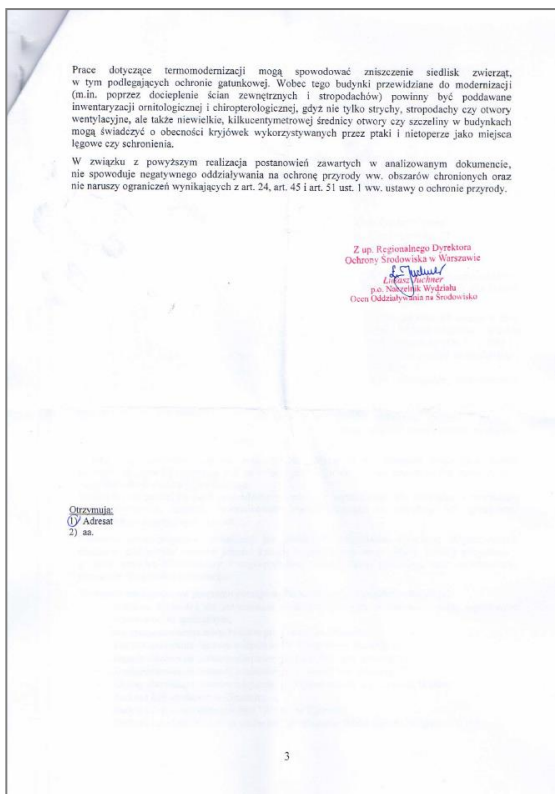
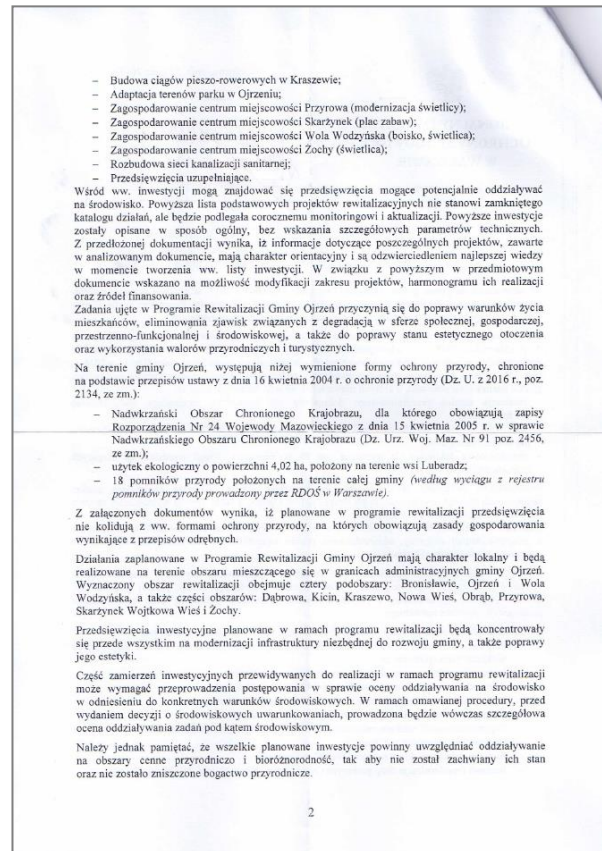
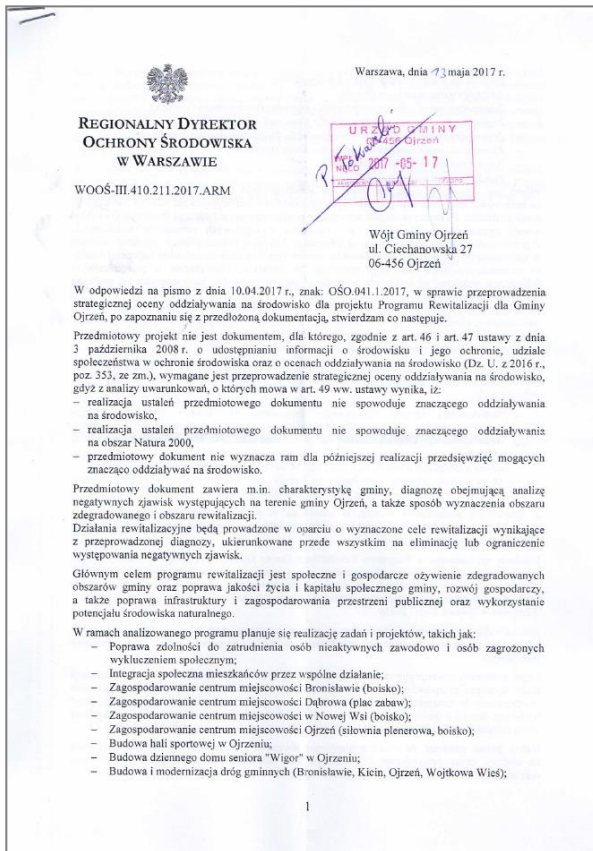
 	
Wskaźniki rezultatu	Krótki opis materialnych i niematerialnych efektów realizacji projektu wraz z propozycją ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych dla potrzeb związanych z opracowaniem Programu rewitalizacji Gminy Ojrzeń zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.).	
..... Podpis	
Niniejszą propozycję projektu rewitalizacyjnego do ujęcia w Programie rewitalizacji Gminy Ojrzeń można dostarczyć do dnia 7 kwietnia 2017 r.: a) drogą elektroniczną na adres: tomasztkarski@ojrzen.pl lub ugojrzen@bip.org.pl b) drogą pocztową lub osobiście do Urzędu Gminy Ojrzeń, ul. Ciecchanowska 27, 06-456 Ojrzeń	
Propozycja projektu rewitalizacyjnego do ujęcia w Programie rewitalizacji Gminy Ojrzeń	

Załącznik nr 3 Granice obszarów rewitalizacji

Załącznik nr 4 Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie dotyczące odstąpienia od wymogu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Załącznik nr 5 Pismo Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie dotyczące odstąpienia od wymogu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY W WARSZAWIE
WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W WARSZAWIE
ul. Żelazna 79, 01-875 Warszawa, NIP: 527-020-98-30, REGON 000291799
Centrala: (022) 620 90 01/06; 654 79 21/24 Dyrektor: tel. (022) 620 37 19
www.wsis.waw.pl, e-mail: sekretariat@wsi.waw.pl

Warszawa, dn. 28 kwietnia 2017 r.

ZS.9022.621.2017
MK

Wójt Gminy Ojrzeń
ul. Ciecchanowska 27
06-456 Ojrzeń

Odpowiadając na wniosek znak: OŚO.041.1.2017, z dnia 10 kwietnia 2017 r. (uzupełniony drogą elektroniczną w dniu 18 kwietnia 2017 r.), Wójt Gminy Ojrzeń, dot. uzgodnienia możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn.: „Program Rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń”, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie wyjaśnia, co następuje:

Zgodnie z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353, z późn. zm.) przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

- 1) koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego;
- 2) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- 3) polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt. 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów innych niż wymienione w art. 46 ww. ustawy, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, organ opracowujący projekt dokumentu, stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na

Strona 1 z 2

środowisko lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Program Rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń określa działania społeczno-gospodarcze, których wdrożenie wpłynie na wyeliminowanie lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Realizacja przewidzianych w ww. dokumencie działań przyczyni się do wzrostu poziomu życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego gminy oraz poprawy stanu środowiska naturalnego.

Rozpatrywany dokument nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zatem nie wymaga - zdaniem Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie - przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o której mowa w dziale IV ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353, z późn. zm.).

(dokumentację pozostawiono w aktach WSSE)

Otrzymuje:
Adresat:

Państwowy Wojewódzki
INSPEKTOR SANITARNY
Warszawa
Marta Pawlak

Strona 2 z 2

17. Spis załączników, tabel, wykresów i map**Spis załączników**

Załącznik nr 1 Ankieta	105
Załącznik nr 2 Karta zgłoszenia propozycji projektu rewitalizacyjnego.....	106
Załącznik nr 3 Granice obszarów rewitalizacji	107
Załącznik nr 4 Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie dotyczące odstąpienia od wymogu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	108
Załącznik nr 5 Pismo Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie dotyczące odstąpienia od wymogu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	109

Spis tabel

Tabela nr 1 Jednostki urbanistyczne Gminy Ojrzeń	12
Tabela nr 2 Wartości wskaźników charakteryzujących sytuację społeczną poszczególnych jednostek urbanistycznych Gminy Ojrzeń	34
Tabela nr 3 Jednostki urbanistyczne Gminy Ojrzeń w stanie kryzysowym pod względem sytuacji społecznej	35
Tabela nr 4 Wartości wskaźników w sferze gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej	49
Tabela nr 5 Wybór obszaru zdegradowanego	50
Tabela nr 6a Wskaźniki	53
Tabela nr 6b Liczba mieszkańców i powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji.....	54
Tabela nr 8 Cele i kierunki działań stanowiące odpowiedź na problemy zidentyfikowane w obszarze rewitalizacji	65
Tabela nr 9 Harmonogram realizacji podstawowych projektów rewitalizacyjnych	78
Tabela nr 10 Komplementarność problemowa podstawowych projektów rewitalizacyjnych	83
Tabela nr 11 Zestawienie projektów zrealizowanych przez Gminę Ojrzeń w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2007-2013	84
Tabela nr 12 Indykatywne ramy finansowe.....	86
Tabela nr 13 Wskaźniki monitorowania realizacji Programu	99

Spis wykresów

Wykres nr 1 Liczba ludności Gminy Ojrzeń w latach 1995-2015.....	16
Wykres nr 2 Struktura wiekowa mieszkańców gminy.....	16
Wykres nr 3 Przyrost naturalny w latach 1995-2015.....	17
Wykres nr 4 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w latach 2010-2016.....	18

Wykres nr 5 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015	19
Wykres nr 6 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium w latach 2010-2015	24
Wykres nr 7 Liczba podmiotów wpisanych do rejestru Regon w latach 2012-2016.....	38
Wykres nr 8 Podmioty wpisane do rejestru Regon według stanu na 2016 r. według sekcji PKD	39
Wykres nr 9 Liczba podmiotów wpisanych do rejestru Regon w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostek urbanistycznych (WG1).....	39
Wykres nr 10 Ilość wykorzystywanych wyrobów azbestowo-cementowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jednostek urbanistycznych (WŚ1)	40
Wykres nr 11 Liczba przyłączy wodociągowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WF3).43	
Wykres nr 12 Liczba placówek oświatowych, gminnych obiektów kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (WF2)	45
Wykres nr 13 Odsetek budynków wybudowanych przed 1988 r. (WF1)	46
Wykres nr 14 Problemy zdiagnozowane przez mieszkańców Gminy.....	92
Wykres nr 15 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wskazane przez mieszkańców Gminy	93

Spis map

Mapa nr 1 Gęstość zaludnienia w jednostkach urbanistycznych Gminy Ojrzeń	14
Mapa nr 2 Udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców jednostek urbanistycznych.....	20
Mapa nr 3 Struktura wiekowa osób bezrobotnych	21
Mapa nr 4 Poziom wykształcenia osób bezrobotnych.....	23
Mapa nr 5 Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie mieszkańców jednostek urbanistycznych	25
Mapa nr 6 Liczba popełnionych przestępstw w jednostkach urbanistycznych gminy	26
Mapa nr 7 Liczba osób podlegających procedurze niebieskiej karty w jednostkach urbanistycznych gminy	28
Mapa nr 8 Działalność organizacji pozarządowych.....	30
Mapa nr 9 Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r.....	32
Mapa nr 10 Liczba osób zapisanych do biblioteki gminnej.....	33
Mapa nr 11 Obszar w stanie kryzysowym na terenie Gminy Ojrzeń	36
Mapa nr 12 Obszar zdegradowany na terenie Gminy Ojrzeń.....	50
Mapa nr 13 Obszar rewitalizacji Gminy Ojrzeń	54